

ANALIZA PRIKRIVENIH GUBITAKA U STEČAJNOM POSTUPKU

Grubeša, Zdravko

Professional thesis / Završni specijalistički

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:206672>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Poslijediplomski specijalistički studij Računovodstvo, revizija i analiza

Zdravko Grubeša

**ANALIZA PRIKRIVENIH GUBITAKA U STEČAJNOM
POSTUPKU**

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija

Osijek, 2023. godine

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Poslijediplomski specijalistički studij Računovodstvo, revizija i analiza

Zdravko Grubeša

**ANALIZA PRIKRIVENIH GUBITAKA U STEČAJNOM
POSTUPKU**

Završni rad poslijediplomskog specijalističkog studija

Broj indeksa: 1142

e-mail: grubeasz@efos.hr

Mentor: prof. dr. sc. Ivo Mijoč

Osijek, 2023. godine

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Postgraduate Specialist Study Accounting, Audit and Analysis

Zdravko Grubeša

**ANALYSIS OF HIDDEN LOSSES IN BANKRUPTCY
PROCEEDINGS**

Postgraduate final paper

Osijek, 2023.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U
INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI
DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je specijalistički rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan s dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta: Zdravko Grubeša

Broj indeksa: 1142

OIB: 38584131681

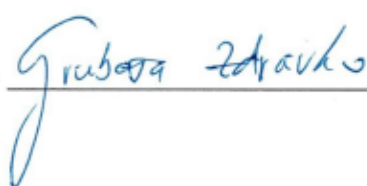
e-mail za kontakt: grubesaz@gmail.com

Naziv studija: PSS Računovodstvo, revizija i analiza

Naslov rada: Analiza prikrivenih gubitaka u stečajnom postupku

Mentor rada: prof. dr. sc. Ivo Mijoč

U Osijeku 9. siječnja 2023. godine

Potpis _____

Analiza prikrivenih gubitaka u stečajnom postupku

Sažetak

Stečajni postupak služi za saniranje problema koji su nastali lošim poslovanjem društva a za cilj ima izgraditi novo povjerenje između stečajnog dužnika i vjerovnika. Kako bi se stečajni postupak pokrenuo, trebaju postojati dva razloga za pokretanje kao što su nesposobnost za plaćanje (nelikvidnost) i prezaduženost (insolventnost). Cilj je ovog rada dokazati značajnosti skrivenih gubitaka i anticipiranih dobitaka u stečajnom postupku te utvrditi radi li se o najprisutnijem obliku manipuliranja. Predmet je rada opis provedbe stečajnog postupka, ali i analiziranje poslovanja društava u stečaju na primjerima iz prakse. Navedeno se postiže uporabom primarnih i sekundarnih izvora podataka. Važnost i doprinos ovog rada očituje se u empirijskom dijelu s obzirom na to da su na trima primjerima iz prakse objašnjene nepravilno iskazane vrijednosti aktive i pasive društava u stečaju pa se upravo na temelju toga i dolazi do konačnog zaključka da su skriveni gubici i anticipirani dobitci najprisutniji oblik manipuliranja različitim informacijama u financijskim izvještajima. Posebno treba istaknuti kako se navedeno postiže precjenjivanjem imovine (aprecijacijom) ili podcjenjivanjem obveza (deprecijacijom) čime se značajno utječe na financijski rezultat društva, različite makroekonomske pokazatelje, ali i na stupanj namirenja stečajnih vjerovnika.

Ključne riječi: stečajni postupak, prezaduženost, neplaćanje, dužnik, stečajna masa.

Analysis of hidden losses in bankruptcy proceedings

Abstract

A bankruptcy proceeding in the business activities of a company does not represent a moment in time but a process. It aims to settle the creditors of the debtor collectively by liquidating the debtor's assets and then distributing the collected funds to the creditors. The purpose of a bankruptcy proceeding is to resolve the problems that have resulted from bad management of a company and to rebuild the trust between the debtor and the creditors. To initiate a bankruptcy proceeding, at least one of the two conditions has to be fulfilled and these are the debtor's inability to meet current financial obligations (illiquidity) and excessive indebtedness (insolvency). This paper aims to prove the importance of hidden losses and anticipated gains in bankruptcy proceedings and to determine whether they are the most common form of manipulation. The subject of the paper is a description of the implementation of the bankruptcy procedure, but also an analysis of the operations of companies in bankruptcy using examples from practice. The above is achieved by using both primary and secondary data sources. The importance and contribution of this work are evident in the empirical part, considering that it explains the problems of operating companies in bankruptcy, and based on it the conclusion is that hidden losses and anticipated gains are the most common form of manipulation of different information in financial statements. It is important to point out that all the above is achieved by overestimating the assets (appreciation) or underestimating liabilities (depreciation), which has a significant impact on the financial outcome of a company, different macroeconomic indicators as well as the degree of the settlement of creditors.

Keywords: bankruptcy proceedings, indebtedness, nonpayment, debtor, bankruptcy assets

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Cilj specijalističkog rada	2
1.2. Predmet analiziranog rada	2
1.3. Metodologija rada	2
1.4. Hipoteze rada.....	3
1.5. Struktura rada	4
2. POVIJEST I STATISTIKA STEČAJEVA U HRVATSKOJ I INOZEMSTVU	6
2.1. Povijest stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj	6
2.2. Povijest stečajnih postupaka u svijetu	9
2.3. Statistika stečajnih postupaka.....	11
2.3.1. Statistika stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj	12
2.3.2. Statistika stečajnih postupaka na razini Europske unije.....	16
3. KLJUČNI ELEMENTI STEČAJNOG POSTUPKA U HRVATSKOJ	20
3.1. Pokretanje i provedba stečajnog postupka	21
3.2. Tijela stečajnog postupka	29
3.2.1. Sud.....	29
3.2.2. Stečajni upravitelj.....	30
3.2.3. Skupština vjerovnika	32
3.2.4. Odbor vjerovnika.....	34
3.3. Stečajna masa i stečajni vjerovnici.....	35
3.4. Imenovanje stečajnog upravitelja.....	36
3.5. Ovlaštenja i dužnosti stečajnog upravitelja	37
3.6. Razrješenje stečajnog upravitelja	38
4. ANALIZA I PREGLED PRIKRIVENIH GUBITAKA U FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA STEČAJNIH DUŽNIKA	40
4.1. Razlozi i posljedice prikrivenih gubitaka u poslovanju	41

4.2. Zakonodavni okvir popisa imovine i obveza	42
4.2.2. Vrijednosno usklađenje i otpis potraživanja	44
4.2.3. Revalorizacija dugotrajne imovine.....	44
4.2.4. Otpis obveza	45
5. OTKRIVANJE PRIKRIVENIH GUBITAKA KROZ STEČAJNI POSTUPAK NA PRIMJERIMA IZ PRAKSE	47
5.1. Slučaj I – stečajni dužnik A.....	47
5.2. Slučaj II – stečajni dužnik B	53
5.3. Slučaj III – stečajni dužnik C	59
6. UČINCI PRIKRIVENIH GUBITAKA KROZ STEČAJNI POSTUPAK.....	66
6.1. Slučaj I – stečajni dužnik A.....	66
6.2. Slučaj II – stečajni dužnik B	68
6.3. Slučaj III – stečajni dužnik C	70
7. RASPRAVA	74
8. ZAKLJUČAK.....	76
LITERATURA	79
Popis grafikona	i
Popis slika.....	ii
Popis tablica	iii
Popis kratica	iv

1. UVOD

Za istinitost i točnost prikazanih podataka u financijskim izvještajima odgovara Uprava, odnosno menadžment društva. Za sastavljanje financijskih izvještaja i manipuliranje sadržanim podacima od presudnog su značaja dosljedno tumačenje i primjena računovodstvenih načela i procjene. Posljednje navedeno izravno se može povezati sa stupnjem pouzdanosti financijskih izvještaja odnosno točnosti i sveobuhvatnosti sadržanih financijskih informacija.

Za korisnike financijskih informacija od primarnog je značaja da financijska izvješća ne sadrže skrivene gubitke i anticipirane dobitke s obzirom na to da se navedene pojave uobičajeno povezuju s poteškoćama u poslovanju tijekom idućih obračunskih razdoblja. Gubici se uvijek skrivaju na jedan od dva načina: precjenjivanjem imovine odnosno prihoda ili podcjenjivanjem obveza odnosno rashoda čime se izravno utječe na značajniju obvezu poreza na dobit i poreza na dodanu vrijednost. U konačnici, nerealno iskazane kratkoročne obveze onemogućit će likvidnost društva, ugroziti temeljnu računovodstvenu pretpostavku o vremenski neograničenom poslovanju društva, a u težim slučajevima dovest će do određenih statusnih promjena poput stečaja, u većini slučajeva, ili likvidacije. Kroz stečajni postupak, kao generalne ovrhe, vrlo se učinkovito otkrivaju skriveni gubici jer dolazi do unovčenja imovine stečajnog dužnika, to jest do realnog iskazivanja obveze istog. Međutim, stečajni je upravitelj uz navedeno dužan ispitati i utvrditi opravdanost prikazivanja viškova i manjkova, način obračuna amortizacije, uskladiti stanje zaliha te provjeriti starosnu strukturu naplativosti postojećih potraživanja. Treba napomenuti kako se stečajni postupak (Stečajni zakon, NN br. 71/2015, 104/2017, 36/202) provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnog dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava.

Međutim, određena društva koja dobro i stabilno posluju odlučuju se za računovodstveni inženjering što se posebno ogleda u činjenici da su primanja uprave društva u izravnoj vezi s uspješnosti poslovanja. Osim što je navedena situacija nezakonita, takvim se postupanjem utječe na stabilnost poslovanja društva, ali i dovodi u određeno stanje neizvjesnosti sadašnje i buduće poslovne partnere.

1.1. Cilj specijalističkog rada

Cilj je rada istražiti u kojoj su mjeri skriveni gubici i anticipirani dobiti uočeni u stečajnim postupcima te utvrditi jesu li oni najprisutniji oblik manipuliranja financijskim informacijama u financijskim izvještajima na način da se precjenjuje imovina ili podcjenjuju obveze. U radu se istražuje važnost usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti društva prije i za vrijeme stečaja, odnosno posljedice za društvo kad se učinci manipuliranja otkriju tek u stečajnom postupku.

1.2. Predmet analiziranog rada

Predmet je rada definiranje teorijskih pojmova stečajnog postupka pojašnjenih kroz analitički pristup odabranih poslovnih slučajeva. U teorijskom dijelu rada analiziraju se stajališta relevantnih autora priznatih u području računovodstva i stečajnog postupka (Čuveljak (2006), Cindori (2001), Garašić (2001), Habek (1999)). Empirijski dio rada analizira financijska izvješća triju društava u stečaju s područja nadležnosti Trgovačkog suda u Osijeku u razdoblju od 2014. godine do 2017. godine.

1.3. Metodologija rada

Metodologija istraživanja objašnjava izvore prikupljenih podataka i metode znanstvenog istraživanja.

Izvori prikupljenih podataka odnose se na sekundarne i primarne izvore. Sekundarni podaci preuzeti su od drugih autora, a odnose se na teorijske pojmove odnosno na definiranje analiziranih pojmova. Podaci za analiziranje financijskih izvješća odabranih društava preuzeti su s mrežne stranice e-Oglasna ploča¹ sudova i knjigovodstvenih servisa odabranih društava. Navedeni je sustav besplatna javna usluga koja omogućava pregled elektroničkih oglasnih ploča sudova i drugih nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj.

Sekundarni podaci prikupljeni od raznih autora važni su za empirijsko istraživanje i donošenje zaključka o značajnosti malverzacija financijskih izvještaja. Sekundarnim podacima zapravo se priprema teren za primarne podatke. Primarnim podacima odnosno istraživanjem triju slučajeva

¹ e-Oglasna ploča sudova, dostupno na: <https://e-oglasna.pravosudje.hr/>.

stečajnih dužnika objašnjeno je razmišljanje autora te sva problematika koja se javlja zbog nedovoljno istraženog *tržišta* stečajnih postupaka. Dobiveni rezultati analiziraju se pomoću sljedećih znanstvenih metoda:

- metoda deskripcije koja omogućava jednostavno opisivanje činjenica i procesa,
- metoda komparacije koja se temelji na usporedbi analiziranih pojmova,
- metoda analize i sinteze kojima se utvrđuju pojedine pozicije financijskih izvještaja i poslovanja poslovnog subjekta u cjelini,
- metoda indukcije/dedukcije kojima od opće spoznaje dolazimo do pojedinačnih novih zakonitosti i obrnuto, od pojedinačnih spoznaja dolazimo do općih spoznaja, te
- matematičke metode koje se koriste u svrhu matematičkih operacija u financijske svrhe.

Kombinacijom primarnih i sekundarnih podataka ovaj specijalistički rad jasno objašnjava stvarne probleme koji se javljaju u stečajnom postupku.

1.4. Hipoteze rada

Nakon izgradnje teorijskog okvira specijalističkog rada postavljane su sljedeće hipoteze:

H1: Financijski izvještaji istinito i fer prezentiraju financijski položaj društva prije stečaja.

Prva hipoteza polazi od pretpostavke kako društva istinito i fer iskazuju imovinu i obveze čime se na određeni način problematizira stupanj istinitosti financijskih izvještaja i vjerodostojnosti prikazanih podataka u odnosu na posljedice koje proizlaze iz nedosljedne primjene računovodstvenih načela i standarda.

H2: U stečajnom postupku imovina se unovčava prema fer vrijednosti.

Hipoteza otvara pitanje iskazivanja vrijednosti imovine u stečajnom postupku. Naime, imovina se može iskazati metodom povijesnog troška ili metodom fer vrijednosti. S obzirom na to da u stečajnom postupku dolazi do unovčenja imovine pretpostavka je da će se koristiti metoda fer vrijednosti.

H3: Skriveni gubici i anticipirani dobitci najznačajniji su oblik manipuliranja u financijskim izvještajima.

Zadnja pretpostavka odnosi se na skrivene gubitke i anticipirane dobitke kao najznačajnije oblike manipuliranja u financijskim izvještajima što uobičajeno podrazumijeva tehnike precjenjivanja imovine uz istovremeno podcjenjivanje obveza radi utjecaja na financijski rezultat društva.

Navedene su hipoteze smjernice za pisanje specijalističkog rada a njihovo detaljno objašnjenje, u obliku prihvaćanja ili odbacivanja, pojasnit će se u poglavlju *Rasprava*, odnosno *Zaključak rada*, gdje će se predložiti određene smjernice u smislu umanjena značaja negativnih učinaka istraživanih elementa na financijske izvještaje.

1.5. Struktura rada

Specijalistički rad sastoji se od sedam poglavlja, literature, popisa grafikona, slika, tablica te popisa kratica.

Prvo poglavlje predstavlja uvod samog rada u kojem su opisani cilj, predmet, metodologija, hipoteze i struktura rada. Sljedeće poglavlje nosi naziv *Povijest i statistika stečajeva u Hrvatskoj i inozemstvu*. U njemu se unutar dvaju podnaslova opisuje razvoj stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj i svijetu, dok se unutar podnaslova *Statistika stečajnih postupaka* opisuje kretanje, odnosno rast i pad stečajnih postupaka u Hrvatskoj i Europskoj uniji. Treće poglavlje opisuje ključne elemente stečajnog postupka u Hrvatskoj a unutar podnaslova objašnjava pokretanje i provedbu stečaja, tijela stečajnog postupka, stečajnu masu i stečajne vjerovnike, imenovanje, ovlaštenja i dužnosti stečajnog upravitelja te razrješenje istog. Analizu i pregled prikrivenih gubitaka u financijskim izvještajima stečajnih dužnika opisuje četvrto poglavlje. Sastoji se od podnaslova koji objašnjavaju razloge i posljedice prikrivenih gubitaka u poslovanju, zakonodavni okvir popisa imovine i obveza te otkrivanja prikrivenih gubitaka stečajnim postupkom na primjerima iz prakse odnosno na slučajevima I, II i III. Peto se poglavlje *Učinci prikrivenih gubitaka kroz stečajni postupak* nadovezuje na četvrto, odnosno objašnjava učinke prikrivenih gubitaka kroz stečajni postupak na već spomenutim slučajevima I, II i III. Šesto poglavlje odnosi se na raspravu u kojoj su istaknuti problemi uočeni prilikom pisanja ovog rada te su ponuđena moguća rješenja za saniranje istih. Sedmo se poglavlje odnosi

na zaključak u kojem je istaknuta najbitnija teorija ovog rada te su potvrđene ili odbijene hipoteze iznesene u uvodu.

Osim prvih sedam poglavlja rad sadrži i popis literature koja je korištena za pisanje rada, popis svih grafikona, slika i tablica koji pridonose slikovitijem i jasnijem prikazu svega onoga što je opisano u radu te popis kratica kako ne bi bilo zabune pri njihovoj uporabi.

Specijalistički rad lektorirala je Jelena Bušić, mag. educ. philol. croat. et mag. educ. philol. germ.

2. POVIJEST I STATISTIKA STEČAJEVA U HRVATSKOJ I INOZEMSTVU

Pojam *stečaj*² potječe od njemačke riječi *konkurs*, koja se sastoji od prefiksa *kon* što znači „s“ i korijena riječi *kurs* što znači „tečaj“. *Konkurs* vuče porijeklo od latinske riječi *concursum* što označava natjecanje, zajedničko trčanje, odnosno od spoja riječi *concursum creditorum*, u prijevodu „zajedničko trčanje“ ili „strka vjerovnika“. Navedena sintagma doslovno opisuje situaciju u kojoj se nalaze dužnik i vjerovnik, odnosno situaciju u kojoj, vrlo vjerojatno, dužnik želi pobjeći, dok ga vjerovnici pokušavaju uhvatiti i naplatiti svoje dugove.

Osim izraza *stečaj* u hrvatskom se jeziku vrlo često koristi i njegov sinonim *bankrot*. Etimologija riječi *bankrot*³ potječe od talijanske riječi *banca rotta* što u prijevodu znači „razbijena klupa“ jer su se u prijašnje vrijeme, vrijeme srednjeg vijeka, trgovcima koji nisu mogli podmiriti svoje obveze prema dobavljačima razbijali stolovi i klupe na kojima se trgovalo robom i uslugama. Uz izraz *bankrot* često se kao sinonim koristi i izraz *insolventan*. Problem se javlja zbog činjenice što insolventno trgovačko društvo ne mora nužno biti u stečaju, odnosno riječ *insolventan* nije sinonim riječi *stečaj*. Naime, *insolventnost*⁴ potječe od latinske riječi *in* što znači „ne“ i latinskog *solvens* što znači „koji isplaćuje“, a kombinacija u prijevodu znači „nemogućnost plaćanja“.

2.1. Povijest stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj

Različiti utjecaji srednjovjekovnog prava odrazili su se na Hrvatsku u doba narodnih vladara, od 9. do početka 12. stoljeća, a od posebne važnosti su srednjovjekovni statuti obalnih gradova i otoka. Margetić, Sirotković i Bartulović (1989: 21) ističu kako Supetarski kartular, rukopis iz 11. i 12. stoljeća s prostora Poljica, predstavlja jedan od prvih spisa u kojem se pronalaze podaci o ovisnosti koja prestaje podmirivanjem dugova, odnosno o slugama koje nisu bile u klasičnom ropstvu, ali su bile ovisni o gospodaru sve do podmirenja duga.

² Hrvatski jezični portal, dostupno na: <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>.

³ Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5725>.

⁴ Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27538>.

Spomenuti autori navode kako u 13. stoljeću odnosno 1272. godine rješenje Dubrovačkog statuta oslobađa nasljednike dugova, osim u slučaju da ostavitelj ne zahtijeva drugačije. Godinu dana poslije Slavonski sabor navodi kako osuđeni tuženik ne smije u zatvor, osim u slučaju da nema ni novca ni nekretnine. Godine 1388. u Senjskom statutu spominje se posebna pravna ustanova vezana za tražbine pod nazivom *navod*, ali se definiraju i potraživanja stranaca. Bartulović, Bodul i Vuković (2013: 22) opisuju postupak namirenja duga iz tog vremenskog razdoblja u obalnim gradovima poput Šibenika, Trogira i Splita: „Ako je netko bio opljačkan na području izvan svoje komune ili bi imao neka potraživanja koja nije mogao ostvariti, dužan je obratiti se svojoj komuni s prijavom potraživanja. Službenik komune dužan je pokušati mirno riješiti spor. On bi se obratio komuni ili državi u kojoj je živio dužnik tražeći da ta osoba ispuni obvezu spram vjerovnika. Ako je i ponovljeni pokušaj ostao uzaludan nastojala se utvrditi visina potraživanja. O tomu je službenik izvješćivao viši organ komune, koji je odlučivao hoće li će se i kako izvršiti represalija. Ako bi viši organ pozitivno odlučio vjerovniku se ispostavljala posebna dozvola – *carta repressaliarum*. Ona predstavlja pismeno ovlaštenje za zapljenu imovine bilo kojega građanina komune ili države kojoj pripada dužnik ili same komune (države) kako bi namirio svoje potraživanje. Vjerojatno su tako zaplijenjene stvari morale biti pohranjene kod službenika koji bi još jednom pozvao komunu (državu) dužnika da izmiri tražbinu. Ako bi se i tada oglušili, procjenitelji bi izvršili procjenu vrijednosti zaplijenjenih stvari i dosudili ih vjerovniku.“

U 14. i 15. stoljeću dolazi, prema ranije spomenutim autorima (2013: 22), do napuštanja represalija s obzirom na to da je razvoj trgovine zahtijevao rješavanje sporova mirnim putem. U skladu s napisanim, prvi stečajni propis odnosno Privremeni red stečajni donesen je 18. srpnja 1853., dok ga je Stečajni zakon zamijenio 1897. godine. Pisan je na temelju ugarskog, austrijskog i njemačkog stečajnog zakona bez obzira na to što je u tadašnjem hrvatskom stečajnom zakonu bilo ustanova koje nisu prihvatile stečajni zakon tih država. Spomenuti zakon bio je kritiziran zbog slabe jasnoće. U to je vrijeme smatran najnejasnijim zakonom tadašnje države a u prilog mu nisu išle ni činjenice da nije bio pisan jednostavnim jezikom niti je bio pregledan. Ostao je na snazi i poslije formiranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1918. godine, odnosno do donošenja Stečajnog zakona i Zakona o prinudnom poravnavanju van stečaja 1929. godine. Spomenuti autori navode kako su temeljne karakteristike ovog zakona bile sljedeće: vjerovnicima je osigurana veća zaštita od zloupotreba dužnika, autonomija vjerovnika je svedena na pravu mjeru, precizno je definirano pobijanje pravnih radnji, propisano je da založna i druga prava odvojenog namirenja koja su stečena u određeno vrijeme

prije otvaranja stečaja gube pravnu snagu, u stečajnom postupku važniju ulogu dobiva stečajni sudac čime je znatno ubrzan stečajni postupak, uvođenje nagrade stečajnom upravitelju i uspostavljanje njegove odgovornosti doprinosi učinkovitosti postupka i stečajno pravne zaštite.

Poslije Drugog svjetskog rata pravni poredak tadašnjeg stečajnog zakona bio je kontradiktoran novom pravnom poretku te iz tog razloga nije primjenjivan. Od tada je Hrvatska prošla značajnu preobrazbu, od socijalizma pa sve do osamostaljenja agresivnim ratom i do tržišne ekonomije. Za vrijeme Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, to jest za vrijeme samoupravljanja i centralnog upravljanja, sve posljedice poslovnih poteškoća poduzeća koje su bile rezultat političkih odluka sanirane su kroz inflaciju. Prelazak na tržišnu ekonomiju za sobom je vukao niz reformi financijskog sustava u Hrvatskoj, a sve s ciljem maksimiziranja blagostanja države. Godine 1994. donosi se Zakon o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji (NN br. 9/1994) koji prestaje važiti 1997. godine kada na snagu stupa Stečajni zakon od 15. svibnja 1996. godine (NN br. 44/1996).

Stečajni zakon iz 1997. godine pisan je po uzoru na njemački Insolventni zakonik (njem. *Insolvenzordnung*) iz 1994. godine, odnosno točnije rečeno, samo je preveden s njemačkog jezika na hrvatski. Naime, analizirani novi zakon izmijenjen je u odnosu na Zakon o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji jer je u njemu dužnik bio u boljem položaju od vjerovnika. Isto tako, stari zakon nije omogućavao učinkovitu realizaciju stečajnog postupka kao ni učinkovitu reorganizaciju dužnika što je riješeno uvođenjem stečajnog plana 1997. godine. Uz stečajni plan izmijenjeni su i preduvjeti za pokretanje stečajnog postupka, obveze, prava i uloga vjerovnika i stečajnog upravitelja, ali i pravne posljedice koje proizlaze njegovim pokretanjem. U Hrvatskoj je navedenim izmjenama pravno reguliran okvir stečaja te su stvoreni uvjeti za njegovo provođenje.

Zakon iz 1997. godine izmijenjen je i dopunjen sedam puta (NN br. 44/96., 29/99., 129/00., 123/03., 82/06., 116/10., 25/12. i 133/12) s ciljem stvaranja povoljnijih uvjeta za realizaciju stečajnog postupka. Nakon toga u Narodnim novinama broj 71/15. donesen je novi Stečajni zakon s ciljem povoljnijeg rješavanja problema insolventnosti trgovačkih društava u vremenu značajne krize, a izmjene i dopune slijede u Narodnim novinama broj 104/17. i 36/2022. Posljednji u sebi sadrži i dio koji se odnosi na predstečajni postupak.

Kada je riječ o Republici Hrvatskoj, od posebne je važnosti Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima (NN br. 32/2017) donesen 6. travnja 2017. Cilj Zakona, prema članku 1., zaštita je održivosti poslovanja trgovačkih društava koja su od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku i koja svojim poslovanjem samostalno, ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima, utječu na ukupnu gospodarsku, socijalnu i financijsku stabilnost u Republici Hrvatskoj. Članak 4. istog Zakona definira trgovačka društva od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku, a odnosi se na društva koja u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj je podnesen prijedlog za otvaranje postupka izvanredne uprave samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima zapošljavaju prosječno više od 5000 radnika. Postojeće bilančne obveze samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima trebaju iznositi više od 7.500.000.000,00 kuna, odnosno u slučaju bilančnih obveza koje su denominirane u drugoj valuti više od kunske protuvrijednosti 7.500.000.000,00 kuna na dan podnošenja prijedloga za otvaranje postupka izvanredne uprave. Postupak izvanredne uprave primijenit će se na dioničko društvo dužnika i na sva njegova ovisna i povezana društva ako je utvrđeno postojanje bilo kojeg od stečajnih razloga u smislu članka 5. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) ili predstečajnog razloga iz članka 4. Stečajnog zakona u odnosu na dužnika kao vladajuće društvo i na dioničko društvo koje je samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku.

Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku (NN br. 32/2017) prvi je put primijenjen na društvo Agrokor d.d. Spomenutim Zakonom spriječena je kriza gospodarstva i financijski udar na državu s obzirom na to da je spriječen jedan od najvećih mogućih stečajnih postupaka. Naime, spriječeno je da brojni obrtnici ostanu bez ikakvog priljeva novčanih sredstava, spriječeno je davanje otkaza značajnom broju radnika, realizirane su isplate dobavljačima, odnosno spriječeni su mnogobrojni probleme i to bez trošenja novca iz Državnog proračuna.

2.2. Povijest stečajnih postupaka u svijetu

Povijest stečajnih postupaka seže još u hebrejsko društvo. Iako se stečaj u to vrijeme nije realizirao kao u današnje vrijeme, postojale su metode namirenja vjerovnika. Tadašnji se zakon

očitovao u 613 zapovijedi Mojsijeva zakona⁵. Jedna od zapovijedi glasila je da se svake sedme godine oproste dugovi svim članovima zajednice (*subotnja* godina), dok su se strancima i robovima dugovi opraštali svake osme godine (godina jubileja), odnosno godine koja je slijedila nakon takozvane subotnje godine.

McNally (2012) opisuje kako su se u staroj Grčkoj dugovi, ako ih dužnik nije bio u stanju platiti, plaćali dužničkim ropstvom sve dok se dug ne isplati. Spomenuta metoda i nije bila tako učinkovita s obzirom na to da je vodila ka građanskoj nestabilnosti. Broj je dužničkih robova rastao što je kulminiralo velikim nemirima koji su se mogli smanjiti jedino ukidanjem dužničkih ropstava, što je u konačnici i napravljeno 594. godine prije Krista. Prema Resnickom i Sommeru (2009) u starom Rimu podmirivanje je dugova rješavano na puno brutalniji način – tijelo dužnika se raskomadalo i razdijelilo vjerovnicima razmjerno iznosu dugovanja.

Prema Resnicki i Sommer (2009) Talijani su u srednjem vijeku izlazili u susret dužnicima, odnosno nudili su razne olakšice onima koji javno izlože svoja gola tijela, lupe se po stražnjici te tri puta ponove da su bankrotirali. Francuska je, također, dužnike kažnjavala na način javne sramote, ali blažom metodom. Od dužnika su naime tražili da stalno nose zelenu kapu koja ja ukazivala na to da nisu podmirivali svoje dugove. Nijemci su dužnike kažnjavali zatvorom dok ne plate dug. Prvi američki kolonisti svoje su stečajne dužnike kažnjavali bičevanjem i javnim šišanjem, ali i žigosanjem dužnikova dlana. Uz Europu i Ameriku, Azija se također susreće s dužnicima koje prema Yassi, usmenom zakoniku Mongola, kažnjavaju smrću nakon trećeg bankrota.

Promjene u kažnjavanju javljaju se u 18. stoljeću. Bartulović, Bodul i Vuković (2013) smatraju kako začeci, uvjetno govoreći, modernog stečajnog zakonodavstva proizlaze iz trgovačkih gradova sjeverne Italije 13. i 14. stoljeća (Firence, Pize, Genove, Venecije itd.). Dužnik je mogao biti zatvoren, nije se više mogao baviti trgovinom te su mu njegove poslovne knjige bile oduzete. Preinake su započele u Italiji, a s vremenom su se širile ostatkom Europe, Amerike, Afrike, Japana, Turske, Kine, Australije. Naravno, sve promjene u društvu (ratovi, inflacija, recesija) rezultirale su korekcijama zakona kako bi zakoni bili ovakvi kakvi su danas.

⁵ Biblija govori..., dostupno na: <https://biblija.biblijagovori.hr/glava.php?knjiga=Ponovljeni%20zakon&prijevod=sve&glava=15>.

S obzirom na to da se kažnjavanje dužnika javlja još u vremenima prije Krista i na činjenicu da se ropstvo, odnosno dužnički zatvori, ukidaju tek u 18. i 19. stoljeću, dolazi se do zaključka kako je udaljavanje od starovjekovnih razmišljanja i djelovanja bilo poprilično sporo. Povijest stečaja odnosno dugovanja izrazito je zanimljiva ako se uzme u obzir da su u prijašnje vrijeme ljudi zbog dugova bili itekako ponižavani i kažnjavani, dok je danas zaduženje, bez obzira na razlog, svakodnevna pojava. Naime, prije su zaduženja bila dozvoljena samo u svrhe poslovanja, dok su u današnje vrijeme krediti dostupni svim sudionicima platnog prometa.

2.3. Statistika stečajnih postupaka

Statistika stečajnih postupaka Republike Hrvatske prikazuje se na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske⁶ (DZS), Financijske agencije⁷ (FINA) te Izvješća predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske⁸, dok je statistika stečajnih postupaka Europske unije bazirana na dostupnim podacima Statističkog ureda Europskih zajednica⁹ (eng. *Statistical office of the European Union*, Eurostat). Spomenuti izvori podataka predstavljaju službene izvore, a prikazuju tromjesečno stanje pokrenutih stečajnih postupaka.

Kada je u pitanju Republika Hrvatska, statistika otvorenih stečajeva temelji se na podacima Statističkoga poslovnog registra Državnog zavoda za statistiku. Broj otvorenih stečajeva poslovnih subjekata jest broj poslovnih subjekata nad kojima je sudskim rješenjem pokrenut stečajni postupak u bilo kojem trenutku tijekom referentnog mjeseca. Broj otvorenih stečajeva odnosi se samo na trgovačka društva i ustanove koja imaju sjedište na teritoriju Republike Hrvatske. Podaci se ažuriraju tromjesečno iz Sudskog registra, a kao datum otvaranja stečaja uzima se datum objavljivanja odluke o otvaranju stečajnog postupka u Sudskom registru. Uz navedeni izvor koriste se i podaci FINA-e za prikaz predmeta prema iznosu prijavljenih obveza, odnosno pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba, dok se podaci Izvješća predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske koriste za prikaz statističkih podataka stečajeva u poslovanju trgovačkih sudova.

⁶ Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://dzs.gov.hr/>.

⁷ Financijska agencija, dostupno na: <https://www.fina.hr/>.

⁸ Izvješće predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, dostupno na: <https://www.sabor.hr/hr/izvjesce-predsjednika-vrhovnog-suda-republike-hrvatske-o-stanju-sudbene-vlasti-za-2021-godinu>.

⁹ Eurostat, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

Statistika otvorenih stečajnih postupaka na razini Europske unije temelji se na podacima koje države članice same prikupljaju i šalju Statističkom uredu Europskih zajednica, a u skladu s Uredbom o europskoj poslovnoj statistici (Uredba (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2019.). Do četvrtog tromjesečja 2020. godine slanje je bilo dobrovoljno, a obvezno postaje od prvog tromjesečja 2021. godine. Obvezno slanje uvelo se kako bi sve države članice slale potrebne podatke s obzirom na to da su prije ove uredbe neke države članice navedenu obvezu vješto izbjegavale. Kada je riječ o otvorenim stečajnim postupcima u Europskoj uniji, problemi se javljaju zbog značajnih razlika između zemalja članica u pogledu stečajnog zakona. U nekim se zemljama proglašenjem stečaja prekidaju apsolutno sve aktivnosti društva, dok se u drugim poslovanje društava u stečaju nastavlja pod određenim kontrolama. Zbog navedenog se dio stečaja koji završi gašenjem društva razlikuje među državama članicama, odnosno ovisi o stečajnom zakonu. No, bez obzira na navedene razlike, statistički podaci omogućuju informiranje u odnosu na gospodarsko okruženje, dok su, primjerice, sada vrlo korisni za bolje praćenje učinaka pandemije COVID-19 u 2020. i 2021. godini te utjecaja ruske invazije na Ukrajinu, u veljači 2022. godine, u odnosu na europska poduzeća.

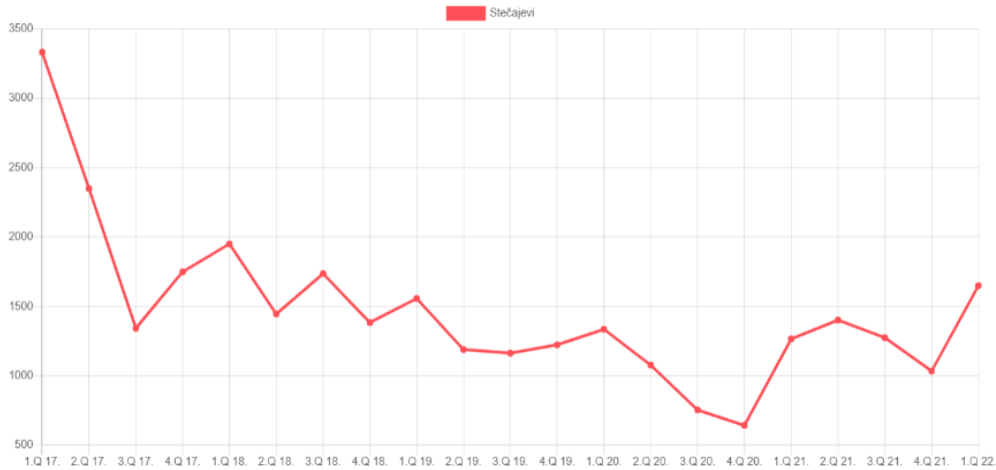
2.3.1. Statistika stečajnih postupaka u Republici Hrvatskoj

Misija je Državnog zavoda za statistiku proizvoditi nepristrane statističke podatke o društvenim i ekonomskim procesima, osiguravajući činjeničnu osnovicu potrebnu za praćenje i analizu stanja hrvatskoga gospodarstva i usmjeravanje politika povezanih s razvojem hrvatskog društva i gospodarstva te politika Europske unije. U skladu s tim, Državni zavod za statistiku pruža uvid u broj registracija trgovačkih društava i obrta, ali i uvid u stečajne postupke trgovačkih društava.

Novopokrenuti stečajni postupci u trećem tromjesečju 2017. godine naglo se smanjuju u odnosu na prethodno razdoblje. Blage oscilacije pada i rasta variraju sve do četvrtog kvartala 2020. godine kada je zabilježen najznačajniji pad stečajnih postupaka. Navedeni pad prezentiran je grafikonom 1. *Stečajevi trgovačkih društava od 2017. do 2022. godine*. Ponovni rast stečajnih postupaka vidljiv je u prvom tromjesečju 2021. godine kada se bilježi trend rasta sve do četvrtog kvartala 2021. godine. Četvrti kvartal prošle godine ostvaruje pad vrlo sličan prvom kvartalu 2020. godine, dok prvi kvartal 2022. godine ostvaruje najveći rast unazad zadnje dvije godine.

Navedeno ne iznenađuje s obzirom na to da se analizirano može povezati kao jasna i vidljiva posljedica bolesti COVID-19.

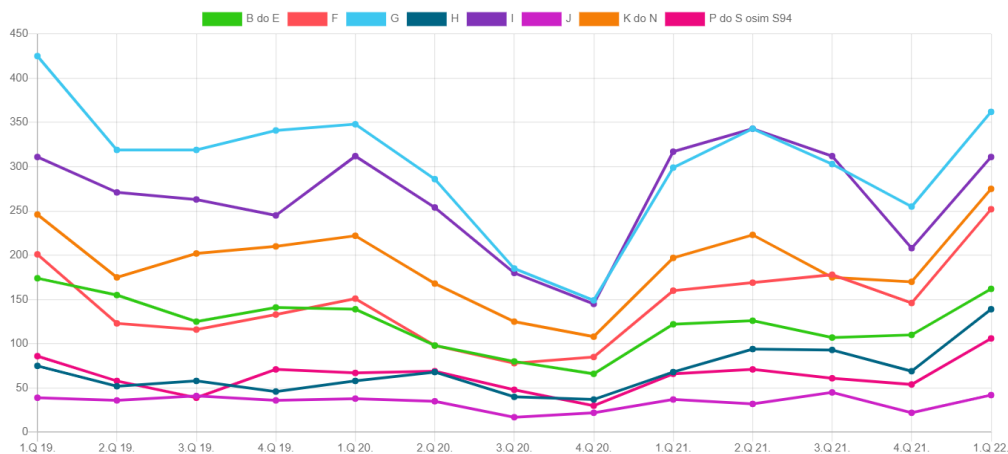
Grafikon 1. Otvoreni stečajevi trgovačkih društava od 2017. do 2022. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku (2022.)

Državni zavod za statistiku također pruža uvid u stečajeve od 2017. godine do 2022. godine po djelatnostima. Navedeno je prikazano grafikonom 2. *Stečajevi poslovnih subjekata od 2017. do 2022. godine po djelatnostima Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007¹⁰.*

Grafikon 2. Stečajevi poslovnih subjekata od 2017. do 2022. godine po djelatnostima Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007.

Izvor: Državni zavod za statistiku (2022.)

¹⁰ Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007., dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html.

Najviše je pokrenutih stečajeva u djelatnosti G, odnosno u djelatnosti *Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala* što ne iznenađuje jer je najveći broj trgovačkih društava registrirano upravo u toj djelatnosti (s 31.3.2022. ukupno 15,90 %). Prema Zakonu o trgovini (NN br. 87/2008, 68/2013) trgovina je gospodarska djelatnost kupnje i prodaje robe i/ili pružanja usluga u trgovini u svrhu ostvarivanja dobiti ili drugog gospodarskog učinka, a obavlja se kao trgovina na veliko i malo. Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. klasifikacija je sljedeća: od B do E (Rudarstvo i vađenje; Prerađivačka industrija; Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija; Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša), F (Građevinarstvo), G (Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala), H (Prijevoz i skladištenje), I (Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane), J (Informacije i komunikacije), od K do N (Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja; Poslovanje nekretninama; Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti), od P do S (osim S94 – Obrazovanje; Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi; Umjetnost, zabava i rekreacija; Ostale uslužne djelatnosti).

Osim na službenim stranicama Državnog zavoda za statistiku podatke o stečajevima od 1. listopada 2012. do 25. listopada 2021. moguće je pronaći i na mrežnim stranicama FINA-e. Tablica 1. prikazuje zbirni pregled predmeta prema iznosu prijavljenih obveza. Iznos prijavljenih obveza iznos je ukupnog duga koji su dužnici prijavili kod podnošenja prijedloga za pokretanje postupka predstečajne nagodbe.

Tablica 1. Zbirni pregled predmeta prema iznosu prijavljenih obveza od 1. 10. 2012. do 25. 10. 2021.
(iskazan u kunama)

Predmeti prema iznosu prijavljenih obveza	Iznos prijavljenih obveza	Broj zaposlenih prema prijavi dužnika	Broj predmeta	Postotak ukupno prijavljenih obveza	Postotak ukupnog broja predmeta
Prijavljene obveze manje od 10.000.000	8.429.246.220,03	19.709	7.843	10,23 %	87,54 %
Prijavljene obveze veće od 10.000.000	74.006.005.761,36	47.052	1.116	89,77 %	12,46 %
UKUPNO	82.435.251.981,39	66.761	8.959	100,00 %	100,00 %

Izvor: Izradio autor na temelju podataka FINA-e (2022.)

Tablica 1. prikazuje da je 10,23 % prijavljenih obveza manje od 10.000.000 kuna, dok je 89,77 % prijavljenih obveza veće od 10.000.000 kuna. Brojevi su obrnuti kad je riječ o broju predmeta, odnosno 87,54 % prijavljenih obveza manjih od je 10.000.000 kuna, dok je 12,46 % prijavljenih obveza veće od 10.000.000 kuna. Tablica 2. prikazuje zbirni pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba od 1. listopada 2012. do 25. listopada 2022.

Tablica 2. Zbirni pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba od 1. 10. 2012. do 25. 10. 2021. (iskazan u kunama)

Status predmeta	Iznos prijavljenih obveza	Broj zaposlenih prema prijavi dužnika	Broj predmeta	Postotak ukupno prijavljenih obveza	Postotak ukupnog broja predmeta
Prihvaćen plan	947.008.562,43	453	16	1,15%	0,18%
Sklopljena nagodba	47.698.600.298,35	43.363	3.198	57,86%	35,70%
UKUPNO	48.645.608.860,78	43.816	3.214	59,01%	35,88%

Izvor: Izradio autor na temelju podataka FINA-e (2022.)

Prema definicijama FINA-e prihvaćen plan odnosi se na 16 predmeta u kojima su vjerovnici prihvatili plan financijskog restrukturiranja dužnika te su nagodbena vijeća donijela Rješenje o prihvaćanju plana financijskog restrukturiranja. Sklopljena nagodba odnosi se na 3198 predmeta u kojima je pred nadležnim trgovačkim sudom doneseno rješenje o sklapanju nagodbe. Preduvjet je da su vjerovnici u postupku predstečajne nagodbe prihvatili plan financijskog restrukturiranja dužnika, a nagodbena vijeća donijela Rješenje o prihvaćanju plana financijskog restrukturiranja.

Uz navedenu statistiku vidljiv je i podatak o zastupljenosti stečajnih postupaka u radu trgovačkih sudova. Osim stečajnih postupaka predmeti trgovačkih sudova su i parnični predmeti, ovršni predmeti, izvanparnični predmeti, predstečajne nagodbe, R2 i Pom predmeti, mirenje te sudski registar. Brojčane podatke prikazuje tablica 3. Oznake R2 i Pom označavaju predmete iz upisnika lakših izvanparničnih predmeta i predmeta pravne pomoći.

Tablica 3. Pregled kretanja predmeta trgovačkih sudova po vrstama predmeta

Vrsta predmeta	Kretanje predmeta u 2021. godini		
	Primljeno	Riješeno	Neriješeno
Parnični predmeti	10.698	12.280	11.287
Ovršni predmeti	1.106	1.042	481
Izvanparnični predmeti	940	952	291
Stečajni predmeti	8.815	8.138	6.778
Predstečajna nagodba	1	3	2
R2, Pom	1.664	1.556	298
Mirenje	125	156	52
Sudski registar	132.120	141.974	2.220
UKUPNO	155.469	166.101	21.409

Izvor: Izradio autor na temelju podataka iz Izvješća Vrhovnog suda 2021. godine

Tablica 3. daje jasan uvid u primljene, riješene i neriješene predmete trgovačkih sudova. Što se tiče stečajnih postupaka, postotak primljenih stečajnih u ukupno zaprimljenim predmetima u 2021. godini iznosi 5,67 %. Od ukupno 166.101 riješenog predmeta 2021. godine, riješenih stečajnih predmeta je 4,90 %. Značajniji postotak stečajni predmeti ostvaruju kada je riječ o neriješenim predmetima s obzirom na to da su poslije parničnih predmeta najzastupljeniji s 31,66 %.

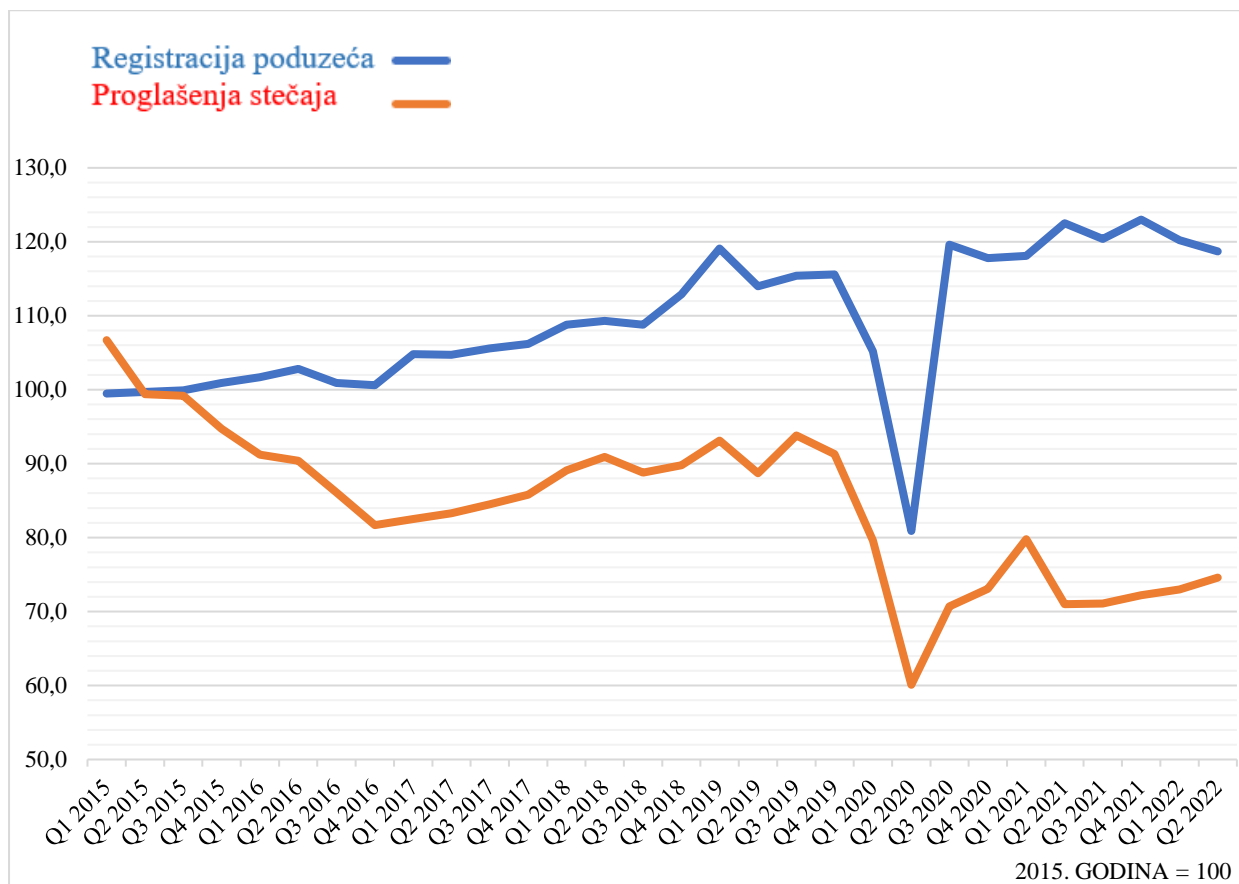
2.3.2. Statistika stečajnih postupaka na razini Europske unije

Ovo poglavlje pruža uvid u broj pokrenutih stečajnih postupaka u državama članicama Europske unije i eurozoni. Statistički ured Europskih zajednica (Eurostat) obrađuje i objavljuje prikupljene statističke podatke od država članica i nečlanica Europske unije te međunarodnih organizacija kako bi pružio podatke institucijama Europske unije. Statistiku otvorenih stečajeva objavljuje Eurostat¹¹.

Prvi kvartal 2022. godine obilježilo je smanjenje registriranih poslovnih subjekata (plava linija) za 2,3 % u Europskoj uniji te za 2,0 % u usporedbi s četvrtim kvartalom prethodne godine, dok je kod novopokrenutih stečajnih postupaka (crvena linija) u istom periodu došlo do smanjenja za 0,8 % na području Europske unije, te za 0,3 % u eurozoni. Navedeno prikazuje grafikon 3.

¹¹ Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_registrations_of_new_businesses_and_declarations_of_bankruptcies_-_statistics&oldid=566090.

Grafikon 3. Registracija poslovnih subjekata i pokrenutih stečajnih postupaka od 2015. do 2022. godine

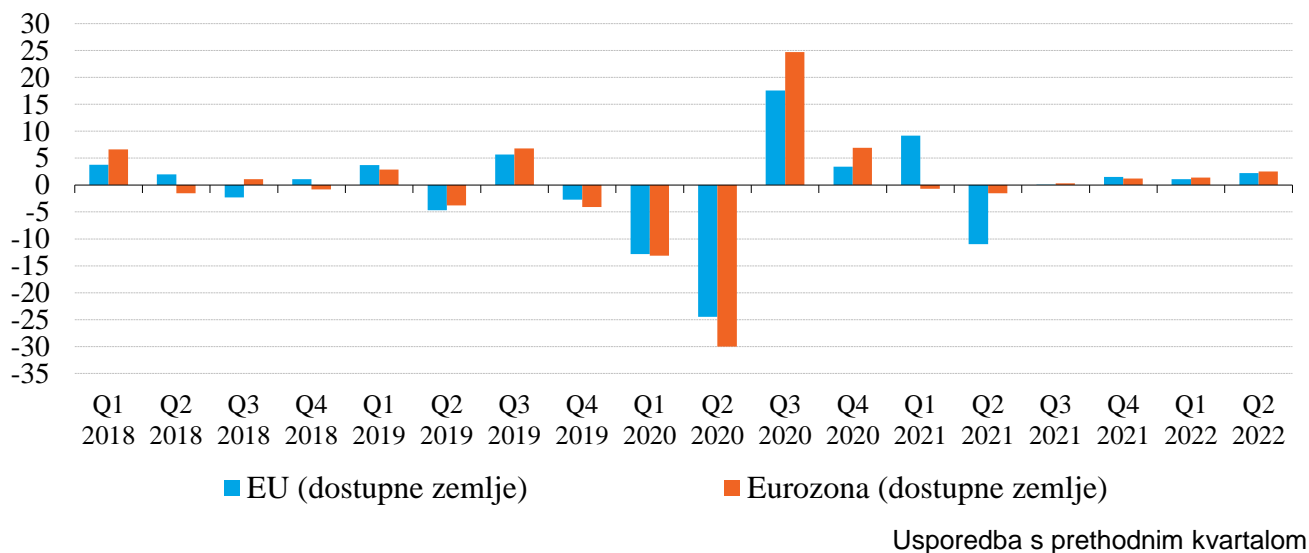
Izvor: Eurostat (2022.)

Kada se usporede grafikon 1. *Otvoreni stečajevi trgovačkih društava od 2017. do 2022. godine*, koji se odnosi na stečajeve u Republici Hrvatskoj i grafikon 3. *Registracija poslovnih subjekata i pokrenutih stečajnih postupaka od 2015. do 2022. godine*, koji se odnosi na stečajeve u Europskoj uniji, jasno je vidljivo kako je 2020. godine zabilježen najveći pad novopokrenutih stečajnih postupaka. U Republici Hrvatskoj najveći je pad evidentiran u četvrtom kvartalu, a na razini Europske unije u drugom kvartalu navedene godine. Nakon pada 2020. godine Hrvatska i ostale članice Europske unije bilježe rast novootvorenih stečajnih postupaka. U Europskoj uniji najveći je rast uočljiv u prvom kvartalu 2021. godine, a u Hrvatskoj u prvom tromjesečju 2022. godine.

Grafikon 4. *Pokrenuti stečajni postupci u Europskoj uniji i eurozoni od 2018. do 2022. godine* ukazuje na smanjenje stečajnih postupaka za 0,8 % u Europskoj uniji te na smanjenje stečajnih postupaka za 0,3 % u eurozoni u prvom tromjesečju 2022. godine u odnosu na zadnje

tromjesečje 2021. godine. U zadnjem tromjesečju 2021. godine broj se stečajeva povećao za 1,3 % u Europskoj uniji te za 1,2 % u eurozoni u odnosu na treće tromjesečje 2021. godine.

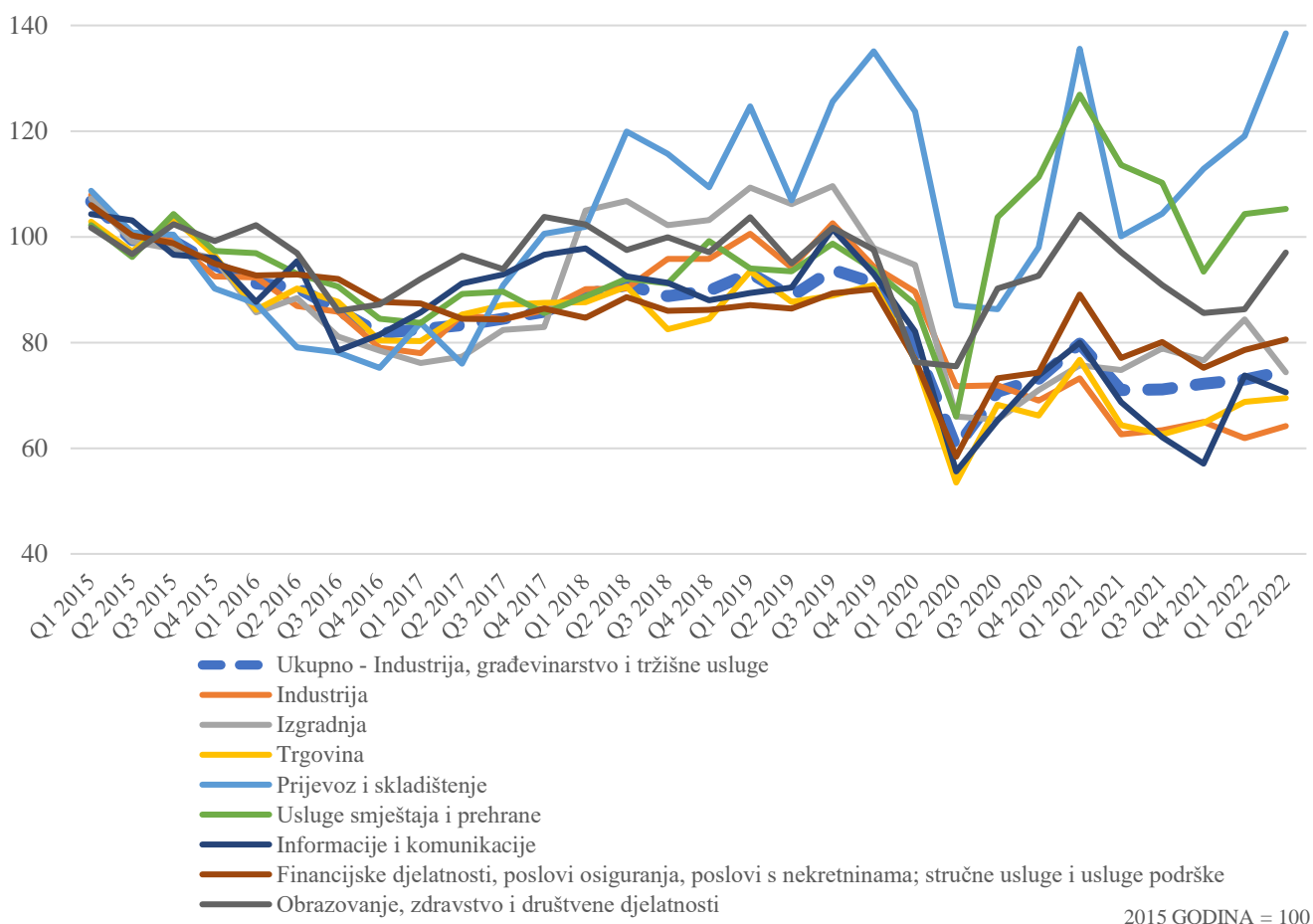
Grafikon 4. Pokrenuti stečajni postupci u Europskoj uniji i eurozoni od 2018. do 2022. godine

Izvor: Eurostat (2022.)

Kao i Državni zavod za statistiku i Eurostat daje uvid u pokrenute stečajne postupke prema djelatnostima. U prva tri mjeseca 2022. godine porastao je broj pokrenutih stečajnih postupaka u informacijskim i komunikacijskim, smještajnim i prehrambenim uslugama, dok je u građevinarstvu te financijama i osiguranju pao u odnosu na zadnja tri mjeseca prethodne godine. Navedeno detaljnije prikazuje grafikon 5. *Pokrenuti stečajni postupci prema djelatnostima u Europskoj uniji od 2015. godine do 2022. godine.*

Grafikon 5. Pokrenuti stečajni postupci prema djelatnostima u Europskoj uniji
2015. - 2022. godine

Izvor: Eurostat (2022.)

Uspoređujući statistiku stečaja Republike Hrvatske sa statistikom stečaja Europske unije, vidljivo je da obje evidentiraju pad stečajnih postupaka 2020. godine. Razlika se javlja kod evidentiranja najznačajnijeg rasta stečajnih postupaka nakon 2020. godine. Naime, u Europskoj uniji najveći rast uočljiv je u prvom kvartalu 2021. godine, a u Hrvatskoj u prvom kvartalu 2022. godine. Razlike su očite i kod djelatnosti s najviše pokrenutih stečajnih postupaka. Republika Hrvatska najviše pokrenutih stečajeva ima u djelatnosti *Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala*, a članice Europske unije u domeni *Informacije i komunikacije*.

3. KLJUČNI ELEMENTI STEČAJNOG POSTUPKA U HRVATSKOJ

Stečajni postupak, ili skraćeno stečaj, u poslovanju trgovačkog društva ne predstavlja trenutak u vremenu već proces. Njime se žele skupno namiriti vjerovnici stečajnog dužnika na način da se njegova imovina unovči, a prikupljena sredstava podijele vjerovnicima. Bosanac i Palić (2004: 49) objašnjavaju kako stečajni postupak predstavlja generalnu ovrhu nad dužnikovom imovinom. Usmjeren je na namirenje svih vjerovnika i stoga individualna ovrha na dijelove dužnikove imovine nakon otvaranja stečajnog postupka nije dopuštena. Namirenje se postiže iz stečajne mase što dovodi do zaključka da se stečajni postupak treba pokrenuti dok trgovačko društvo još uvijek posjeduje imovinu koju je moguće unovčiti.

Grubeša (2011: 23) stečajni postupak definira kao postupak koji se vodi pred nadležnim trgovačkim sudom. Uz stvarnu nadležnost isključivo je određena i mjesna nadležnost suda pred kojim se ovaj postupak može pokrenuti. Mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi sjedište predloženog dužnika. Stečajevi služe kako bi se trgovačka društva odnosno pravne osobe koje ne podmiruju svoje obveze maknuli iz prometa s ciljem izbjegavanja njihova daljnja oštećivanja drugih subjekata, s obzirom na to da interes tog istog subjekta može biti daljnje poslovanje koje je pod kontrolom, ali bez podmirivanja svojih vjerovnika. Shodno navedenom, moguće je da pravna osoba nad kojom se vrši stečajni postupak i dalje održava svoju gospodarsku djelatnost te se u tom slučaju provodi stečajni plan. Sajter (2014: 3) smatra da u navedenoj situaciji stečajni postupak predstavlja ultimativni način razrješavanja poslovnih poteškoća putem kojega društvo kroz državne institucije (i u njima ovlaštene osobe) intervenira na tržištu i angažira se u konkretnim dužničko-vjerovničkim odnosima. Stečajem se nastoje ispraviti tržišne neravnoteže koje u slučaju eskaliranja prijete urušavanju ekonomskog sustava.

Stečajni postupak služi za saniranje problema koji su nastali lošim poslovanjem društva te za cilj ima izgraditi novo povjerenje između stečajnog dužnika i vjerovnika. Za njegovo pokretanje potrebna su dva razloga: nesposobnost za plaćanje i prezaduženost.

Prema članku 6. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) pravna osoba nesposobna je za plaćanje ako u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija (FINA) ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo

kojeg od njegovih računa, odnosno ako dužnik nije isplatio tri uzastopne plaće radniku koje mu pripadaju prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu, odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku. Nesposobnost za plaćanje predstavlja nemogućnost trajnijeg podmirenja dospjelih obveza, a prezaduženost se javlja ako je imovina društva manja od postojećih obveza. Prema članku 7. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) dužnik se ne smatra prezaduženim ako se na temelju okolnosti slučaja (razvojnog programu, raspoloživim izvorima sredstava, vrsti imovine, pribavljenim osiguranjima i slično) osnovano može pretpostaviti da će dužnik pravna osoba nastavljanjem poslovanja uredno ispunjavati svoje obveze po dospijeću, odnosno ako za obveze društva osoba solidarno odgovara član društva fizička osoba nad čijom imovinom nije pokrenut ili otvoren stečajni postupak.

Najčešći su razlog pokretanja stečajnog postupka blokirani računi dužnika vidljivi u FINA-i. Naime, nakon vremenskog perioda od 120 dana FINA je u mogućnosti podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. U slučaju da stečajni dužnik ne želi da se nad njim otvori stečaj koji se u FINA-i već nalazi u fazi realizacije, treba platiti sva potraživanja koja su mu evidentirana za plaćanje jer je to jedini način da opravda svoju solventnost i nastavi redovno poslovanje.

3.1. Pokretanje i provedba stečajnog postupka

Podneseni prijedlog za pokretanje stečajnog postupka predstavlja prvi korak, a podnosi se od strane dužnika, vjerovnika i FINA-e. Prijedlog za pokretanje stečajnog postupka podnosi se sudu na propisanom obrascu na kojem se popunjavaju podaci o dužniku, podnositelju prijedloga te imovini i obvezama dužnika. Prijedlog za otvaranje stečaja objavljuje se na stranici e-Oglasna ploča sudova do tri dana od dana podnošenja potpunog prijedloga, a ako su podnesena dva ili više prijedloga, sud će za sve prijedloge provesti jedinstveni postupak i donijeti zajedničku odluku. U slučaju da podnositelj prijedloga nije dužnik, isti nije dužan dostaviti popis imovine i obveza dužnika, zato što će u toj situaciji sud narediti dužniku da dostavi potrebne popise. Spomenuti prijedlog moguće je povući do donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka. U tom slučaju sud donosi rješenje o obustavi stečaja u skladu s člankom 16. Stečajnog zakona (NN br. 104/2017).

Članak 17. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) navodi kako se popis imovine i obveza dužnika sastoji od naznake nekretnina i pokretnina dužnika, imovinskih prava dužnika na tuđim stvarima, novčanih i nenovčanih tražbina dužnika, drugih prava koja čine imovinu dužnika, novčanih sredstava na računima, druge imovine dužnika, obveza dužnika unesenih u njegove poslovne knjige, drugih novčanih i nenovčanih obveza dužnika, razlučnih prava na imovini dužnika, izlučnih prava, prosječnih mjesečnih troškova redovnoga poslovanja dužnika u posljednjih godinu dana te postupaka pred sudovima ili javnopravnim tijelima u kojima je dužnik stranka i visinu ili opis tražbine koja je predmet postupka. U popis imovine i obveza moraju se upisati i podaci o pravnoj i činjeničnoj osnovi imovine i obveza te dokazi kojima se može potvrditi točnost tih podataka. U slučaju da se otkriju neistine i nepotpunosti popisa dužnika se tereti za davanje lažnog iskaza te odgovara pred sudom.

Vjerovnik je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako može dokazati postojanje svoje tražbine i stečajnog razloga, odnosno razlučni vjerovnik može podnijeti prijedlog ako dokaže da tražbinu neće moći potpuno namiriti iz predmeta na koji se odnosi njegovo razlučno pravo. Prema članku 109. Stečajnog zakona (71/2015) prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka pravne osobe u ime dužnika mogu podnijeti osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, članovi upravnoga odbora dioničkoga društva, likvidatori dužnika, članovi nadzornoga odbora dužnika u slučaju da nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, te članovi društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a ne postoje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu. U slučaju da spomenuti prijedlog ne podnesu sve osobe ovlaštene za zastupanje dužnika, svi članovi upravnog odbora ili svi likvidatori dužnika, prijedlog je dopušten samo ako podnositelj potvrdi postojanje stečajnog razloga. Podnositelj prijedloga treba uz isti dostaviti i ispravu kojom potvrđuje nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika.

FINA podnosi prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u slučaju da pravna osoba u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje ima neizvršenih plaćanja u neprekinutom razdoblju od 120 dana, u roku od osam dana do isteka tog razdoblja. Članak 110. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) navodi kako su prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka dužni bez odgode, a najkasnije 21 dan od dana nastanka stečajnoga razloga podnijeti sljedeći sudionici procesa: osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu; član upravnoga odbora dioničkoga društva; likvidator; član nadzornoga odbora dužnika, ako nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba

ovlaštenih za zastupanje po zakonu; član društva s ograničenom odgovornošću ako dužnik nema nadzorni odbor, a nema osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, ako joj je moglo biti poznato postojanje stečajnoga razloga i nepostojanje osoba ovlaštenih za zastupanje po zakonu. U slučaju da dođe do propusta s njihove strane ove osobe odgovaraju vjerovnicima.

Na temelju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka sud donosi rješenje o pokretanju prethodnog postupka kako bi utvrdio pretpostavke nužne za otvaranje stečajnoga postupka. U rješenju o pokretanju prethodnog postupka sud odmah zakazuje ročište na koje se pozivaju osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, odnosno dužnika pojedinca, podnositelja prijedloga, pravnih osoba koje za dužnika obavljaju poslove platnoga prometa i privremenoga stečajnog upravitelja, a prema potrebi i druge osobe prema članku 123. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015). Protiv rješenja nije dopuštena žalba ili se prijedlog odbacuje rješenjem. Navedenim rješenjem sud može imenovati privremenog stečajnog upravitelja. Prethodni postupak može trajati najduže 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka. Također, prema članku 116. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) sud može donijeti rješenje o otvaranju stečajnoga postupka bez provedbe prethodnoga postupka u sljedećim slučajevima: ako na temelju prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka utvrdi postojanje stečajnoga razloga; ako FINA podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka u skladu s ovim Zakonom; ako osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu odnosno dužnik pojedinac podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka; ako vjerovnik podnese prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka, a dužnik prizna postojanje stečajnoga razloga; ako je prije otvoreni predstečajni postupak završio bez uspjeha. Osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, članovi tijela dužnika, (bivši) radnici dužnika i tijela javne vlasti dužni su nakon podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja stečajnim tijelima dati sve potrebne podatke i informacije. Spomenutim osobama sud može narediti da podnesu pisano izvješće o stanju dužnika, a isti osobno odgovaraju vjerovnicima za štetu koja može nastati uskraćivanjem podataka ili davanjem netočnih i nepotpunih podataka.

Članak 119. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) definira ulogu, položaj i funkciju privremenog stečajnog upravitelja. U slučaju da sud imenuje privremenog stečajnog upravitelja i odredi zabranu raspolaganja, ovlaštenje za raspolaganje imovinom dužnika prelazi na privremenog stečajnog upravitelja. Privremeni stečajni upravitelj dužan je zaštititi i održavati imovinu dužnika, nastaviti s vođenjem dužnikova poslovanja sve do odluke o otvaranju stečajnoga postupka (osim ako sud ne odredi mirovanje kako bi se izbjeglo znatno smanjenje imovine) i

ispitati mogu li se imovinom dužnika namiriti troškovi postupka. Sud može isto tako zatražiti od privremenog stečajnog upravitelja da provjeri postoji li uopće razlog za otvaranje stečaja te kakvi su izgledi za daljnje poslovanje dužnika. Privremeni stečajni upravitelj ovlašten je ući u poslovne prostorije dužnika u kojima može provesti nužne radnje.

Pokretanjem prethodnog postupka sud određuje ročište na kojem se raspravlja o pretpostavkama za otvaranje stečaja najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja. U slučaju da nije pokrenut prethodni postupak sud određuje ročište na kojem se raspravlja o pretpostavkama za otvaranje stečaja najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja. Na ročište na kojem se definiraju pretpostavke za otvaranje stečajnog postupka pozivaju se podnositelj prijedloga, dužnik pojedinac, privremeni stečajni upravitelj i vještaci (po potrebi). U situaciji kada nije određeno ispitivanje stanja dužnika, moguće je ročište zbog očitovanja o prijedlogu za otvaranje stečaja spojiti s ročištem zbog rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečaja. Na ročištu, ili najkasnije tri dana nakon njegova zaključenja, donosi se rješenje o otvaranju stečaja ili pak rješenje o odbijanju prijedloga za otvaranje stečaja. U slučaju odbijanja prijedloga sud određuje tko je dužan podmiriti troškove postupka. Osoba ovlaštena za zastupanje dužnika može podnijeti žalbu protiv rješenja o otvaranju stečaja, dok pravo na žalbu protiv rješenja o odbijanju prijedloga ima pravo podnositelj prijedloga. U slučaju da do završetka prethodnog postupka dužnik postane sposoban za plaćanje, dolazi do obustave postupka, a troškove postupka snosi dužnik.

Članak 129. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) definira stavke koje treba sadržavati rješenje o otvaranju stečajnog postupka. To su podaci za identifikaciju dužnika, podaci za identifikaciju stečajnoga upravitelja, dan, sat i minutu otvaranja stečajnoga postupka, poziv vjerovnicima da stečajnom upravitelju u roku od 60 dana od dana objave toga rješenja u skladu s pravilima Stečajnog zakona prijave svoje tražbine, poziv razlučnim i izlučnim vjerovnicima da stečajnoga upravitelja u roku od 60 dana od dana objave toga rješenja podneskom obavijeste o svojim pravima, poziv dužnikovim dužnicima da svoje obveze bez odgode ispunjavaju stečajnom upravitelju za stečajnoga dužnika te poziv na ispitno i izvještajno ročište. Navedenim rješenjem sud će odrediti da se otvaranje stečajnoga postupka upiše u registre, javne knjige, upisnike i očevidnike te da se objavi na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova istoga dana kad je doneseno. Prema članku 130. ovog Zakona sud će rješenjem zakazati ročište vjerovnika na kojem se ispituju prijavljene tražbine (ispitno ročište) te ročište vjerovnika na kojem će se na

temelju izvješća stečajnoga upravitelja odlučivati o daljnjem tijeku stečajnoga postupka (izvještajno ročište). Ispitno i izvještajno ročište mogu se spojiti na način da se najprije održi ispitno, a nakon toga izvještajno ročište. Članak 131. istog Zakona navodi kako sud rješenje o otvaranju stečajnog postupka dostavlja podnositelju prijedloga, dužniku, pravnim osobama koje za dužnika obavljaju poslove platnoga prometa, ispostavi porezne uprave prema sjedištu dužnika, nadležnom državnom odvjetništvu i tijelima koja vode registre, javne knjige, upisnike i očevidnike. Navedena tijela po službenoj dužnosti moraju na temelju dostavljenoga rješenja evidentirati otvaranje stečajnog postupka, a ako je dužnik pojedinac, uputit će se na mogućnost oslobođenja od preostalih obveza u skladu sa Zakonom.

Mogući su i slučajevi u kojima se otvoreni stečajni postupak ne provodi. Riječ je o članku 132. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022). Primjerice, ako prije otvaranja stečajnoga postupka sud utvrdi da imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka ili je neznatne vrijednosti, rješenjem će pozvati osobe koje imaju pravni interes za provedbom stečajnoga postupka da u roku od 15 dana uplate predujam za namirenje troškova prethodnoga i otvorenoga stečajnog postupka. Ako osobe s pravnim interesom za provedbu postupka ne predjme traženi iznos, sud će donijeti rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnoga postupka. Na izbor i imenovanje stečajnoga upravitelja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o izboru i imenovanju stečajnoga upravitelja u skraćenom stečajnom postupku. Stečajni upravitelj nema obvezu dostavljanja godišnjih financijskih izvješća i dodatnih podataka FINA-i radi javne objave i za nadzorne, statističke i druge potrebe kao ni podnošenja prijave poreza na dobit nadležnoj ispostavi porezne uprave. Ako sud zaključi stečajni postupak, a dužnik nema dovoljno sredstava za namirenje najnužnijih troškova (sređivanje arhivske građe i slično), potrebna sredstva isplatit će se iz Fonda za namirenje troškova stečajnoga postupka.

Članak 155. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022) definira troškove stečajnoga postupka. Troškovima se smatraju sudski troškovi stečajnoga postupka, tražbine neisplaćenih plaća radnika u bruto iznosu utvrđene u stečajnom postupku koje su veće od tri neisplaćene plaće koje radnik ostvaruje prema posebnom propisu, a najviše do iznosa tri neisplaćene minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, nagrade i izdaci privremenoga stečajnog upravitelja, stečajnoga upravitelja i članova odbora vjerovnika, troškovi vođenja knjigovodstveno-računovodstvenih usluga u slučaju da stečajni upravitelj podnosi godišnja financijska izvješća,

te drugi troškovi za koje je ovim ili drugim zakonom određeno da će se namirivati kao troškovi stečajnoga postupka.

Otvaranjem stečajnog postupka cjelokupna imovina koja ulazi u stečajnu masu pripada stečajnom upravitelju koji je dužan istu preuzeti i njome upravljati. Stečajni upravitelj na temelju ovršnog rješenja o otvaranju stečajnog postupka može zatražiti od suda da naloži dužniku predaju imovine te odrediti ovršne radnje kojima će se taj nalog ostvariti. Radi provedbe spomenutog moguće je zatražiti i pomoć policije. U slučaju da je pojedina imovina stečajnog dužnika kod trećih osoba, stečajni upravitelj može zatražiti predaju stvari na temelju isprave o pravu vlasništva na stvari. Ako to treća osoba odbije, sud odbacuje taj zahtjev te stečajni upravitelj ulazi u parnicu kojom treba ostvariti prava na predaju u posjed. Završetkom parnice, ako treće osobe ne postupe prema nalogu suda, sud će naložiti plaćanje određene naknade stečajnom dužniku od strane treće osobe za prisilno oduzetu stvar. Naknada stečajnom dužniku ne može biti manja od 100,00 kuna ili veća od 1.000,00 kuna po danu. Moguće je i da tijekom neovlaštenog korištenja stvar propadne odnosno izgubi na vrijednosti. U tom je slučaju treća osoba dužna stečajnom dužniku platiti vrijednost stvari i neovlašteno korištenje.

Započeti poslovi čije je ispunjenje nužno za sprječavanje štete na imovini stečajnog dužnika te poslovi nužni za stečajnu masu trgovačkog društva završit će se do izvještajnog ročišta. Na spomenutom ročištu stečajni vjerovnici donose odluku hoće li se poslovanje dužnika nastaviti ili prekinuti, a tu odluku mogu izmijeniti na bilo kojoj skupštini vjerovnika. Što se tiče bankovnih računa, danom otvaranja stečaja stečajni će upravitelj zatvoriti sve račune stečajnog dužnika te otvoriti novi račun dužnika. Odredit će osobe ovlaštene za raspolaganje sredstvima na tim računima te sva sredstva sa zatvorenih računa prebaciti na novi račun. Osim novog računa tvrtka će dobiti i novi naziv, odnosno otvaranjem stečaja se uz stari naziv tvrtke dodaje oznaka *u stečaju*.

Prema članku 221. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022) stečajni upravitelj dužan je sastaviti popis pojedinih predmeta stečajne mase. Dužnik pojedinac i prijašnje osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu dužni su u tome surađivati sa stečajnim upraviteljem. Stečajni upravitelj dužan je od navedenih osoba prikupiti potrebne obavijesti, osim ako bi zbog toga došlo do štetnoga odugovlačenja postupka. Za svaki predmet potrebno je navesti njegovu vrijednost. Smatra li se potrebnim, procjena pojedinih dijelova imovine može se povjeriti vještacima. Popis vjerovnika sastavlja se na temelju poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije

dužnika, prijava tražbina ili na drugi način. U tom se popisu odvojeno vode stečajni vjerovnici razvrstani prema pojedinim isplatnim redovima i vjerovnici s pravom odvojenog namirenja. Uz svakog vjerovnika treba navesti i osnovu, iznos njegove tražbine, ali i mogućnosti prijeloja. Za različne vjerovnike nužno je naznačiti i predmet na kojem postoji različno pravo. Za sastavljanje popisa moguće je angažirati i vještake. Osim popisa vjerovnika stečajni upravitelj dužan je sastaviti i pregled, odnosno usporedbu stečajne mase i dužnikovih obveza te njihovu procjenu. Nakon sastavljanja pregleda imovine stečajni upravitelj ili netko od vjerovnika može predložiti sudu da se dužniku očituje o potpunosti pregleda imovine.

Završetkom izvještajnog ročišta, ako to nije protivno odluci skupštine vjerovnika, stečajni upravitelj dužan je unovčiti imovinu koja je dio stečajne mase. Unovčenje se radi u skladu s odlukama skupštine i odbora vjerovnika. Stečajni upravitelj dužan je FINA-i dostaviti podatke o svim nekretninama koje se prodaju u stečaju i podatke o pokretninama ako je njihova procijenjena vrijednost veća od 50.000,00 kuna. Navedeno se upisuje u Očevidnik nekretnina i pokretnina s naznakom da se prodaje u stečajnom postupku.

Članak 259. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022) sadrži tablice prijavljenih tražbina, razlučnih i izlučnih prava. Naime, stečajni upravitelj dužan je na propisanom obrascu sastaviti tablicu prijavljenih tražbina; tablicu razlučnih prava koja su upisana u javnim knjigama, o kojima je obaviješten od razlučnih vjerovnika i o kojima je saznao na drugi način, s podacima za identifikaciju razlučnoga vjerovnika, iznos i pravnu osnovu tražbine osigurane razlučnim pravom i dio imovine dužnika na koji se različno pravo odnosi; tablicu izlučnih prava o kojima su ga obavijestili izlučni vjerovnici, s podacima za identifikaciju izlučnoga vjerovnika, pravnom osnovom i predmetom izlučnoga prava. Tablice se objavljuju na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova nakon isteka roka za prijavu tražbina, najkasnije osam dana prije održavanja ispitnoga ročišta. Prijave tražbina i isprave izlažu se u pisarnici suda na uvid svim sudionicima nakon isteka roka za prijavu tražbina, najkasnije osam dana prije održavanja ispitnoga ročišta. Prijavljene se tražbine na ispitom ročištu ispituju prema svojim iznosima i redu. Stečajni upravitelj ima zadatak da se očituje priznaje li ili osporava svaku prijavljenu tražbinu. Posebna rasprava vodi se oko tražbina koje su osporili stečajni upravitelj, dužnik pojedinac ili neki od stečajnih vjerovnika. Predmet ispitivanja nisu izlučna i različna prava. U slučaju da je sud pozvao vjerovnike nižih isplatnih redova da prijave tražbine odredit će se posebno ispitno ročište na trošak stečajne mase.

Završna dioba nastupa čim završi unovčenje stečajne mase, a smije se poduzeti samo uz sudsku suglasnost. Prema članku 283. Stečajnog zakona (NN br. 1/2015, 36/2022) prigodom davanja suglasnosti za završnu diobu sud određuje završno ročište vjerovnika na kojem se raspravlja o završnom računu stečajnoga upravitelja, podnose prigovori na završni popis i na kojem vjerovnici odlučuju o neunovčivim predmetima stečajne mase. Vrijeme između objave poziva za završno ročište i dana održavanja ne smije biti kraće od 30 ni duže od 60 dana, a sud na temelju rješenja na završnom ročištu odlučuje o prigovorima vjerovnika.

Zakon o porezu na dobit (NN br. 177/2004) člankom 2. definira poreznog obveznika, odnosno ističe da je porezni obveznik svako trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Republike Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi. Iz navedenog proizlazi kako su i društva u stečaju obveznici poreza na dobit, a prema stavku 2. Pravilnika o porezu na dobit (NN br. 1/2020) obveznik poreza na dobit je i stečajna masa upisana u sudski registar.

Zakon o računovodstvu (NN br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20) definira obvezu sastavljanja i dostave godišnjih financijskih izvještaja društava u stečaju za svaku poslovnu godinu. U svrhu razlikovanja izvještaja koje društva u stečaju dostavljaju, koriste se sljedeće oznake vrsta izvještaja:

- a) oznaka 21 podrazumijeva Godišnji financijski izvještaj (GFI) koji se sastavlja za razdoblje od početka godine do dana koji prethodi otvaranju stečajnoga postupka,
- b) oznaka 20 obuhvaća GFI koji ispunjava obveznik u stečaju.

Dokumentacija društava u stečaju je nešto manja u odnosu na dokumentaciju društava koja redovito posluju. Naime, mikro i mali poduzetnici u stečaju popunjavaju bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijski izvještaj, dok srednji i veliki poduzetnici predaju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijski izvještaj. Društva u stečaju, za razliku od onih u redovitom poslovanju, nisu dužna podnijeti Godišnje izvješće, Odluku o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka te Odluku o utvrđivanju GFI-a.

U godini u kojoj je otvoren stečajni postupak društva potrebno je predati dva izvještaja. Prvi se izvještaj odnosi na razdoblje od 1. siječnja do dana koji prethodi otvaranju stečaja. Potrebno ga je dostaviti FINA-i u roku od 90 dana od dana otvaranja stečajnog postupka. Godišnji

financijski izvještaj popunjava se prema odgovarajućem sadržaju, a sadržaj ovisi o veličini poduzetnika. Revizorsko izvješće društava u stečaju u ovom slučaju nije obvezno. Podaci se unose u oba stupca, odnosno za prethodno i tekuće razdoblje. Kod prethodnog razdoblja unose se podaci za cijelu prethodnu godinu, dok se u stupcu za tekuće razdoblje unosi stanje do dana otvaranja stečajnog postupka. Oznaka izvještaja u ovom je slučaju 21. Drugi izvještaj koji se sastavlja i predaje FINA-i odnosi se na razdoblje od otvaranja stečaja do zadnjeg dana poslovne godine, odnosno do 31. 12. 20XX. godine, a potrebno ga je predati u roku koji je propisan člankom 30. Zakona o računovodstvu (NN br. 120/2016). Oznaka ove vrste izvještaja je 20. U skladu s prvim, i drugi se izvještaj popunjava prema odgovarajućem sadržaju koji ovisi o veličini poduzetnika. Predaja revizorskog izvješća u ovom slučaju nije obvezna. Društva u stečaju obvezna su izvještaje s oznakom 20 podnositi sve do okončanja stečajnog postupka i to za svaku poslovnu godinu pojedinačno.

Kada je riječ o skraćenom stečajnom postupku, prema unaprijed spomenutom članku 132. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022) stečajni upravitelj nije obvezan dostaviti GFI i dodatne podatke radi javne objave. Viduka i Kalčiček (2022: 58) ističu kako društva nad kojima je proveden skraćeni stečajni postupak 31. ožujka 2022. ili poslije navedenog datuma, predaju samo GFI za razdoblje od početka poslovne godine do dana koji prethodi otvaranju stečajnog postupka. Ona društva nad kojima je skraćeni stečajni postupak proveden prije 31. ožujka 2022. trebaju predati dva izvještaja. Prvi izvještaj odnosi se na razdoblje od početka poslovne godine do dana koji prethodi otvaranju stečajnog postupka, a drugi izvještaj na razdoblje od otvaranja do zatvaranja stečajnog postupka, to jest na dan kada je proveden skraćeni stečajni postupak.

3.2. Tijela stečajnog postupka

Stečajni postupak jedini je sudski postupak u kojem uz sudsko tijelo, odnosno stečajnog suca, sudjeluju i izvansudska tijela, odnosno stečajni upravitelj, skupština vjerovnika te odbor vjerovnika.

3.2.1. Sud

Sud u stečajnom postupku predstavlja glavno tijelo koje odlučuje o svim bitnim odlukama. Njegove su ovlasti najveće te se nalazi na vrhu hijerarhijske piramide stečajnog postupka, svima je nadređen, ali ne može izmjenjivati donesene odluke od strane drugih tijela stečajnog

postupka. Prema članku 76. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) važnost suda u stečajnom postupku očituje se u odlučivanju o pokretanju prethodnog postupka radi utvrđivanja postojanja stečajnog razloga, provedbi tog postupka, te u odlučivanju o pokretanju stečaja. Sud imenuje, ali i razrješava stečajnog upravitelja, nadzire njegovo djelovanje i daje mu smjernice za rad. Sud isto tako nadzire i rad odbora vjerovnika, određuje započete poslove koje treba realizirati tijekom stečajnog postupka, određuje nagradu stečajnom upravitelju, isplatu vjerovnika te odlučuje o zaključenju i obustavi stečaja. Uz navedeno sud je zadužen i za sva druga pitanja stečajnog postupka ako Stečajnim zakonom nije definirano drugačije.

3.2.2. Stečajni upravitelj

Stečajni upravitelj predstavlja sljedeće tijelo stečajnog postupka, a ima višestruku ulogu. Pod nadzorom je suda i vjerovnika koji su ovlaštene u svakom trenutku tražiti obavijest ili izvješće, a dužnost mu je obavljati poslove stečajnog dužnika. Riječ je o poslovima prikupljanja i unovčenja imovine dužnika te namiri vjerovnika. Također, ako trgovačko društvo nastavlja s poslovanjem, na stečajnom upravitelju je da nastavi voditi poslove tijekom stečajnog postupka.

Stečajni upravitelj može biti osoba upisana na listi stečajnih upravitelja za područje nadležnog suda, dok osoba koja bi trebala biti izuzeta kao sudac u stečaju, član uprave dužnika, upravnog odbora ili nadzornog odbora ne može biti imenovani stečajni upravitelj. Na listu stečajnih upravitelja, prema Stečajnom zakonu, može biti upisana fizička osoba koja ima poslovnu sposobnost i zdravstvenu sposobnost za obavljanje poslova stečajnog upravitelja, ima položen stručni ispit za stečajnoga upravitelja, koja je nakon položenog stručnog ispita obavila stručnu obuku u trajanju od najmanje jedne godine, koja ima sklopljenu policu osiguranja od profesionalne odgovornosti odgovarajućom primjenom odredbi o osiguranju od profesionalne odgovornosti za odvjetnike te koja je dostojna za obavljanje poslova stečajnoga upravitelja. Napušten je način razvrstavanja stečajnih upravitelja prema listama A i B te je uvedena lista visoko kvalificiranih stečajnih upravitelja. Na listu visokokvalificiranih stečajnih upravitelja može biti upisana osoba koja je upisana na listu stečajnih upravitelja najmanje sedam godina, koja je imenovana za stečajnog upravitelja u najmanje dva stečajna postupka u kojima se stečajni dužnici mogu označiti kao srednji i veliki poduzetnici u smislu računovodstvenih propisa te koja je uspješno dovršila najmanje dva stečajna postupka potvrdom stečajnog plana. Ministar pravosuđa utvrđuje listu stečajnih upravitelja koja se može nadopunjavati, a objavljuje se na stranici e-Oglasna ploča suda. Spomenuto ministarstvo dužno je voditi i na mrežnoj

stranici e-Oglasna ploča sudova objaviti popis stečajnih upravitelja s naznakom predstečajnih i stečajnih postupaka u kojima su imenovani kao povjerenici, privremeni stečajni upravitelji i stečajni upravitelji, način njihova izbora, naznaku dužnika i suca koji vodi postupak, naznaku razrješenja i razloga razrješenja te izrečenih novčanih kazni.

Etički kodeks stečajnih upravitelja definiran je člankom 83.b Stečajnog zakona (NN br. 36/2022), a utvrđuje etička načela i pravila ponašanja stečajnih upravitelja radi čuvanja dostojanstva i ugleda dužnosti stečajnog upravitelja. Etički kodeks objavljuje se na mrežnoj stranici ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, a prijedlog za izmjene i dopune Etičkog kodeksa može dati strukovna udruga i najmanje deset stečajnih upravitelja. Pridržavanje Etičkog kodeksa stečajnih upravitelja prati Ministarstvo pravosuđa. Štoviše, sve predstavke i pritužbe za nedolično i neprimjereno ponašanje stečajnih upravitelja podnose se spomenutom ministarstvu.

Stečajni upravitelj ima pravo na nagradu za svoj rad i na naknadu stvarnih troškova. Vrijednost unovčene stečajne mase i pripadajuće nagrade u postotku prikazuje tablica 4. u skladu s Uredbom o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (NN br. 105/2015).

Tablica 4. Vrijednost unovčene stečajne mase u kunama i nagrada u postotku

Vrijednost unovčene stečajne mase u kunama				Nagrada u %
		do	100.000,00	16
na razliku od	100.000,01	do	300.000,00	12
na razliku od	300.000,01	do	500.000,00	10
na razliku od	500.000,01	do	1.000.000,00	8
na razliku od	1.000.000,01	do	5.000.000,00	7
na razliku od	5.000.000,01	do	10.000.000,00	6
na razliku od	10.000.000,01	do	12.000.000,00	5
na razliku iznad	12.000.000,01	do		1

Izvor: Izradio autor na temelju Uredbe o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima (NN 105/2015)

Članak 94. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) navodi kako nagradu stečajnom upravitelju rješenjem određuje sud prema Uredbi o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima kojom Vlada Republike Hrvatske utvrđuje kriterije i način obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima, dok naknadu troškova sud određuje na temelju pisanog, obrazloženog i dokumentiranog izvješća stečajnoga upravitelja. U slučaju da u stečajnom postupku nema sredstava za nagradu i troškove stečajnog upravitelja, isti će se isplatiti iz sredstava Fonda za namirenje troškova stečajnog postupka. Razlog iz kojeg se stečajnom upravitelju ne isplaćuje nagrada je nesavjesno obavljanje dužnosti.

Nakon prestanka obavljanja svoje dužnosti stečajni je upravitelj dužan vjerovnicima na propisanom obrascu položiti završni račun. Završni se račun ispituje od strane suda prije ročišta vjerovnika, a ako je potrebno sud može zatražiti i mišljenje vještaka. Prije ispitivanja spomenutog računa sud isti dostavlja odboru vjerovnika te mu određuje rok za očitovanje. Na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova objavljuju se ispitani završni računi i očitovanje odbora vjerovnika, dok se ostale isprave nalaze u pisarnici suda. Vjerovnici imaju pravo zatražiti od stečajnog upravitelja da polaže račune u određenom vremenskom periodu tijekom postupka. Vrijeme između objave završnog računa i ročišta vjerovnika ne smije biti kraće od osam dana.

Stečajni upravitelji odnedavno su dobili i mogućnost osnivanja vlastita društva. Prema članku 79.b Stečajnog zakona (NN br. 36/2022) dva ili više stečajnih upravitelja upisanih na listi stečajnih upravitelja može osnovati trgovačko društvo (društvo stečajnih upravitelja) za obavljanje poslova stečajnog upravitelja, a osniva se kao javno trgovačko društvo ili kao društvo s ograničenom odgovornošću.

3.2.3. Skupština vjerovnika

U stečajnom postupku izrazito bitnu ulogu imaju vjerovnici. Naime, vjerovnici su osobe koje prema dužniku imaju određeno potraživanje. Ovisno o isplatnim redovima, stečajni se vjerovnici razvrstavaju u dvije skupine. U tražbine prvog višeg isplatnog reda ulaze tražbine radnika i prijašnjih dužnikovih radnika, tražbine proračuna, zavoda ili fondova u skladu s posebnim propisima, otpremnine do iznosa propisanog zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti. U tražbine drugoga višega isplatnog reda ulaze sve ostale tražbine prema dužniku, osim

onih koje su razvrstane u niže isplatne redove. Tražbinama nižih isplatnih redova pripadaju kamate na tražbine stečajnih vjerovnika, troškovi postupka, novčane kazne, tražbine za besplatnu činidbu dužnika i potraživanja za povrat zajma (Stečajni zakon, NN br. 71/2015, 104/2017).

U samom stečajnom postupku vjerovnici su organizirani u dvije skupine, odnosno tijela, a to su skupština vjerovnika i odbor vjerovnika. Skupština vjerovnika je tijelo koje se sastoji od svih vjerovnika stečajnog dužnika koji donose bitne odluke za tijek stečajnog postupka. Skupštinu vjerovnika uvijek saziva sud, dakle ona nema obilježje stalnog djelovanja i rada u okviru stečajnog postupka već svoje dužnosti obavlja povremeno, prema potrebi. Osim što saziva sud i vodi skupštinu te odlučuje o načinu glasovanja vjerovnika na skupštini. Pravo sudjelovanja na skupštini imaju svi stečajni vjerovnici, svi stečajni vjerovnici s pravom odvojenoga namirenja, stečajni upravitelj i dužnik pojedinac. Vrijeme i mjesto održavanja te dnevni red objavljuju se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova.

Prema članku 106. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) pravo glasa na skupštini vjerovnika imaju stečajni vjerovnici čije su tražbine utvrđene. Smatra se da vjerovnik ima pravo glasa, iako je njegova tražbina osporena, ako postojanje svoje tražbine dokazuje ovršnom ispravom, osim ako se javnom ili javno ovjеровljenom ispravom ne dokaže prestanak postojanja tražbine. Smatra se i da razlučni vjerovnik ima pravo glasa za dio svoje tražbine osigurane razlučnim pravom koju je prijavio u stečajnom postupku kao stečajni vjerovnik, iako je ta njegova tražbina osporena, ako je osigurana razlučnim pravom upisanim u javnoj knjizi, osim ako dužnik javnom ili javno ovjеровljenom ispravom ne dokaže prestanak postojanja tražbine. Vjerovnicima osporenih tražbina priznaje se pravo glasa ako se na skupštini vjerovnika stečajni upravitelj i nazočni vjerovnici s pravom glasa tako sporazumiju. U slučaju da se sporazum ne može postići, o tome odlučuje sud na skupštini rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba. Vjerovnici nižih isplatnih redova nemaju pravo glasa, osim ako su njihove tražbine utvrđene. Pravo glasa imaju vjerovnici do potpunoga namirenja svoje tražbine.

Skupština vjerovnika, prema članku 107. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 36/2022), ima ovlaštenja osnovati odbor vjerovnika (ako isti nije osnovan), odnosno izmijeniti njegov sastav ili ga ukinuti, imenovati novoga stečajnog upravitelja, odlučiti o poslovanju dužnika i o načinu i uvjetima unovčenja njegove imovine koja nije opterećena razlučnim pravom, naložiti stečajnom upravitelju izradu stečajnoga plana, donijeti sve odluke iz nadležnosti odbora

vjerovnika, odlučiti o drugim pitanjima važnim za provedbu i završetak stečajnoga postupka u skladu s ovim Zakonom. Na zahtjev razlučnoga vjerovnika, stečajnoga vjerovnika koji nije nižeg isplasnog reda, stečajnoga upravitelja ili pak iznimno po službenoj dužnosti sud može ukinuti odluku skupštine ako je sukobu sa zajedničkim interesima stečajnih vjerovnika. U slučaju da odbor vjerovnika nije osnovan, skupština vjerovnika može zatražiti provjeru prometa i iznosa gotova novca kojom upravlja stečajni upravitelj.

3.2.4. Odbor vjerovnika

Odbor vjerovnika osniva se s ciljem kontrole rada stečajnog upravitelja i zaštite interesa vjerovnika u tijeku stečajnog postupka, a rad mu se temelji na iznošenju mišljenja drugim tijelima stečajnog postupka. Neobvezno je tijelo stečajnog postupka te se ne osniva u stečajevima male vrijednosti, te stečajevima s brojem vjerovnika manjim od pet. U svrhu zaštite interesa vjerovnika u stečajnom postupku sud može osnovati odbor vjerovnika i imenovati njegove članove. O osnivanju odbora vjerovnika odlučuje se na skupštini vjerovnika, a u slučaju da je sud prethodno osnovao odbor vjerovnika, vjerovnici odlučuju treba li odbor zadržati.

Članak 98. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) definira zadatke odbora vjerovnika. Naime, odbor vjerovnika dužan je nadzirati stečajnoga upravitelja i pomagati mu u vođenju poslova, pratiti tijek poslovanja, pregledavati poslovne knjige i poslovnu dokumentaciju te naložiti provjeru prometa i iznosa gotova novca. Za obavljanje pojedinih poslova iz svoga djelokruga odbor vjerovnika može ovlastiti pojedine svoje članove. U okviru svoga djelokruga, odbor vjerovnika razmatra izvješća stečajnoga upravitelja o tijeku stečajnoga postupka i o stanju stečajne mase, pregledava poslovne knjige i cjelokupnu dokumentaciju koju je preuzeo stečajni upravitelj, podnosi prigovor sudu na rad stečajnoga upravitelja, daje odobrenje na predračun troškova stečajnoga postupka te u slučaju da to sud zatraži, daje mišljenje o unovčenju imovine dužnika, o nastavljanju započelih poslova odnosno o radu stečajnoga dužnika i o priznavanju opravdanih manjkova utvrđenih popisom imovine. Zadaća odbora vjerovnika je između ostalog i obavještavanje vjerovnika o tijeku stečajnog postupka i stanju stečajne mase.

Odbor vjerovnika odluke donosi na sjednicama na kojima treba biti nazočna većina ukupnog broja njegovih članova. Prvu sjednicu saziva sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog stečajnog upravitelja odnosno većine članova odbora vjerovnika. Na toj se sjednici izabire predsjednik odbora vjerovnika koji ubuduće saziva sjednice prema potrebi. Dužnost članova odbora vjerovnika je naknada štete različitim i stečajnim vjerovnicima u slučaju da su svojom

krivnjom povrijedili bilo koju od svojih zakonskih dužnosti. U tom se slučaju može pokrenuti postupak razrješenja člana odbora vjerovnika. Osim navedenog član se može razriješiti i zbog osobnih razloga, na osobni zahtjev. Kao i stečajni upravitelji tako i članovi odbora vjerovnika imaju pravo na nagradu za svoj rad i naknadu troškova.

3.3. Stečajna masa i stečajni vjerovnici

Institut stečajne mase uređen je člankom 134. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015). U smislu zakonskih odredbi stečajna masa obuhvaća cjelokupnu imovinu dužnika u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka te imovinu koju on stekne tijekom stečajnoga postupka, a služi namirenju troškova stečajnoga postupka te tražbina vjerovnika stečajnoga dužnika, odnosno tražbina čije je namirenje osigurano određenim pravima na imovini dužnika. Isti zakon (NN br. 71/2015) u članku 137. stečajne vjerovnike definira kao osobne vjerovnike dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka imaju koju imovinskopravnu tražbinu prema njemu. Nedospjele tražbine otvaranjem stečaja postaju dospjele. Prema svojim tražbinama stečajni se vjerovnici razvrstavaju u isplatne redove. Vjerovnici kasnijega isplatnoga reda mogu se namiriti tek nakon što budu u cijelosti namireni vjerovnici prethodnoga isplatnog reda. Stečajni vjerovnici istoga isplatnog reda namiruju se razmjerno veličini svojih tražbina.

Tražbine prvog višeg isplatnog reda, prema članku 138. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015, 104/2017), podrazumijevaju tražbine radnika i prijašnjih dužnikovih radnika nastale do otvaranja stečajnog postupka iz radnog odnosa, tražbine proračuna, zavoda ili fondova u skladu s posebnim propisima u visini pripadajućeg dijela ukupnog troška plaće ili naknade plaće, otpremnine do iznosa propisanoga zakonom odnosno kolektivnim ugovorom i tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti. U tražbine drugoga višega isplatnog reda ulaze sve ostale tražbine prema dužniku, osim onih koje su razvrstane u niže isplatne redove.

Članak 139. spomenutog zakona (NN br. 71/2015) definira tražbine nižih isplatnih redova te redosljed njihova namirenja od kamata na tražbine stečajnih vjerovnika od otvaranja stečajnoga postupka, preko troškova koji za pojedine vjerovnike nastanu njihovim sudjelovanjem u postupku, novčanih kazna izrečenih za kazneno ili prekršajno djelo i troškova kaznenoga ili prekršajnoga postupka, tražbine za besplatnu činidbu dužnika pa sve do tražbine za povrat zajma kojim se nadomješta kapital nekoga člana društva ili odgovarajuće tražbine.

Članak 144. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) navodi kako se nenovčane tražbine ili one čiji je novčani iznos neodređen ističu u novčanoj vrijednosti na koju se mogu procijeniti u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka. Tražbine izražene u stranoj valuti ili u obračunskoj jedinici obračunavaju se u valutu Republike Hrvatske po tečaju mjerodavnom za mjesto plaćanja u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka.

Prema članku 157. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) stečajni je upravitelj dužan tijekom cijeloga postupka voditi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predvidivih obveza stečajne mase, a tijekom isplate pojedinih obveza stečajne mase dužan je izdvojiti sredstva potrebna za namirenje takvih obveza za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti. Prije zaključenja stečajnoga postupka stečajni upravitelj će, uz suglasnost suda, dio stečajne mase položiti kod suda ili javnoga bilježnika. Nakon zaključenja stečajnoga postupka o isplati iz položenoga novca odlučuje sud na temelju zahtjeva pojedinih vjerovnika stečajne mase, vodeći računa o potrebi da se osiguraju odgovarajuća sredstva za isplatu onih vjerovnika koji za ostvarenje svojih tražbina još uvijek ne raspolažu ovršnom ispravom ili drugom valjanom pravnom osnovom.

Vjerovnici se mogu svrstati u četiri grupe. Riječ je o stečajnim vjerovnicima, vjerovnicima stečajne mase, izlučnim te razlučnim vjerovnicima. Stečajni su vjerovnici analizirani u prethodnom tekstu. Izlučne vjerovnike povezujemo s pravom na vraćanje stvari. Naime, osoba koja može dokazati da neki predmet ne ulazi u stečajnu masu nije stečajni vjerovnik te će se njezino pravo na izdvajanje predmeta iz stečajne mase utvrditi prema postojećim pravilima. Razlučni vjerovnici, prema članku 149. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015), koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi imaju pravo odvojenoga namirenja na toj stvari ili pravo unovčenja prema odredbama ovoga Zakona. Razlučni vjerovnik može biti istovremeno i stečajni vjerovnik. Prema Strniščaku (2020) vjerovnici stečajne mase su osobe koje imaju tražbine prema stečajnoj masi po osnovi troškova stečajnog postupka u koju ulaze sudski troškovi stečajnog postupka, nagrade i izdaci stečajnog upravitelja. Vjerovnici stečajne mase namiruju se prije stečajnih vjerovnika.

3.4. Imenovanje stečajnog upravitelja

Sud na temelju izbora stečajnog upravitelja u skladu sa Stečajnim zakonom imenuje stečajnog upravitelja što se donosi rješenjem o otvaranju stečajnog postupka. Izbor se provodi metodom

slučajnog odabira s liste stečajnih upravitelja za područje nadležnog suda. U slučaju da sud smatra kako nije izabran kompetentan stečajni upravitelj postoji pravo izbora novog upravitelja s liste stečajnih upravitelja za područje nadležnog suda. Ako je stečajnom postupku prethodio predstečajni postupak u kojem je imenovan povjerenik, odnosno ako je u stečajnom postupku imenovan privremeni stečajni upravitelj, sud će navedenog povjerenika odnosno privremenog stečajnog upravitelja imenovati stečajnim upraviteljem. Osim u slučaju kad sud sam mijenja stečajnog upravitelja, postoji mogućnost da stečajni upravitelj traži izuzeće od izbora i imenovanja u novim predmetima u vremenskom periodu od tri mjeseca do dvije godine. Od dana izvršnosti rješenja o privremenom izuzimanju računa se vrijeme privremenog izuzeća.

Odluku o imenovanju stečajnog upravitelja moguće je pobiti žalbom protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka. Povodom žalbe prvostupanjski sud može donijeti odluku o imenovanju novog stečajnog upravitelja. Žalba je moguća i protiv rješenja o imenovanju novog stečajnog upravitelja.

Prije samog prihvaćanja dužnosti stečajni je upravitelj dužan pred sudom dati izjavu da će savjesno obavljati svoju dužnost. Davanjem navedene izjave sud stečajnom upravitelju predaje potvrdu o imenovanju u kojoj je istaknuto da je rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka imenovan za stečajnoga upravitelja. Potvrda o imenovanju vraća se sudu nakon prestanka obavljanja dužnosti stečajnog upravitelja.

Skupština vjerovnika može na prvom ili kasnijim ročištima nakon imenovanja stečajnog upravitelja izabrati drugog stečajnog upravitelja. Prilikom glasovanja potrebno je zadovoljiti većinu propisanu Zakonom kako bi sud nakon toga donio potvrdu o imenovanju drugog stečajnog upravitelja. Sud ne može odbiti potvrdu o imenovanju stečajnog upravitelja izabranog od strane skupštine vjerovnika. Novoizabranom stečajnom upravitelju dodjeljuje se potvrda o imenovanju kojom ujedno prestaju ovlaštenja prijašnjem stečajnom upravitelju. Rok predaje dužnosti prijašnjeg stečajnog upravitelja je tri dana.

3.5. Ovlaštenja i dužnosti stečajnog upravitelja

Prema članku 88. Stečajnog zakona (NN br. 71/2015) stečajni upravitelj ima prava i obveze tijela dužnika pravne osobe. Naime, stečajni upravitelj zastupa dužnika te vodi samo one

poslove dužnika pojedinca koji se odnose na stečajnu masu i zastupa ga kao stečajnoga dužnika s ovlaštenjima zakonskoga zastupnika.

Stečajni upravitelj dužan je djelovati savjesno i uredno. Dužnosti su mu dovesti u red očevidnik do dana otvaranja stečaja te sklopiti ugovor za vođenje knjigovodstvenih-računovodstvenih usluga s fizičkom ili pravnom osobom, sastaviti predračun troškova stečaja te isti dostaviti odboru vjerovnika na odobrenje, odrediti povjerenstvo za popis imovine i sastaviti početno stanje imovine dužnika. Treba se isto tako pobrinuti o završetku započelih poslova dužnika te o otvaranju njegove tražbine. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO) dužan je dostaviti isprave koje se odnose na radnopravni status osiguranika, a FINA-i zahtjeve za prodaju nekretnina, pokretnina, prava i imovine stečajnog dužnika elektroničkom javnom dražbom i zahtjeve za upis nekretnina, pokretnina, prava i imovine stečajnog dužnika u Očevidnik nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku. Zadatak mu je i unovčiti stvari i prava dužnika koja ulaze u stečajnu masu te izvršiti uplatu predujma troškova provedbe prodaje, pripremiti isplatu vjerovnika, izvršiti naknadne isplate vjerovnika, dostaviti završni račun odboru vjerovnika te nakon zaključenja stečajnoga postupka zastupati stečajnu masu u skladu sa Stečajnim zakonom. Dužnost je stečajnog upravitelja najmanje jednom u tri mjeseca na propisanom obrascu podnositi pisana izvješća o tijeku stečajnog postupka i stanju stečajne mase. Navedeno se objavljuje na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova bez odgode.

Odgovornost stečajnog upravitelja očituje se u naknadi štete svim sudionicima ako je svojom krivnjom povrijedio neku od svojih dužnosti. U situaciji kada je za štetu odgovoran radnik stečajnog upravitelja, stečajni upravitelj snosi odgovornost ako je šteta nastala zbog propusta u njegovu nadzoru. Isto tako, upravitelj je dužan nadoknaditi štetu vjerovniku stečajne mase koju je pretrpio zbog neispunjenja obveze stečajne mase, osim ako stečajni upravitelj nije mogao predvidjeti da stečajna masa neće biti dovoljna za njezino ispunjenje. U slučaju da je za štetu odgovoran sud, odnosno ako je stečajni upravitelj radnju obavio po nalogu i uputi suda, ne odgovara za istu.

3.6. Razrješenje stečajnog upravitelja

Članak 91. Stečajnog zakona (NN br. 104/2017, 36/2022) utvrđuje kako sud može po službenoj dužnosti ili na zahtjev odbora vjerovnika ili skupštine vjerovnika razriješiti stečajnoga upravitelja ako svoju dužnost ne obavlja uspješno ili iz drugih važnih razloga, a osobito ako ne

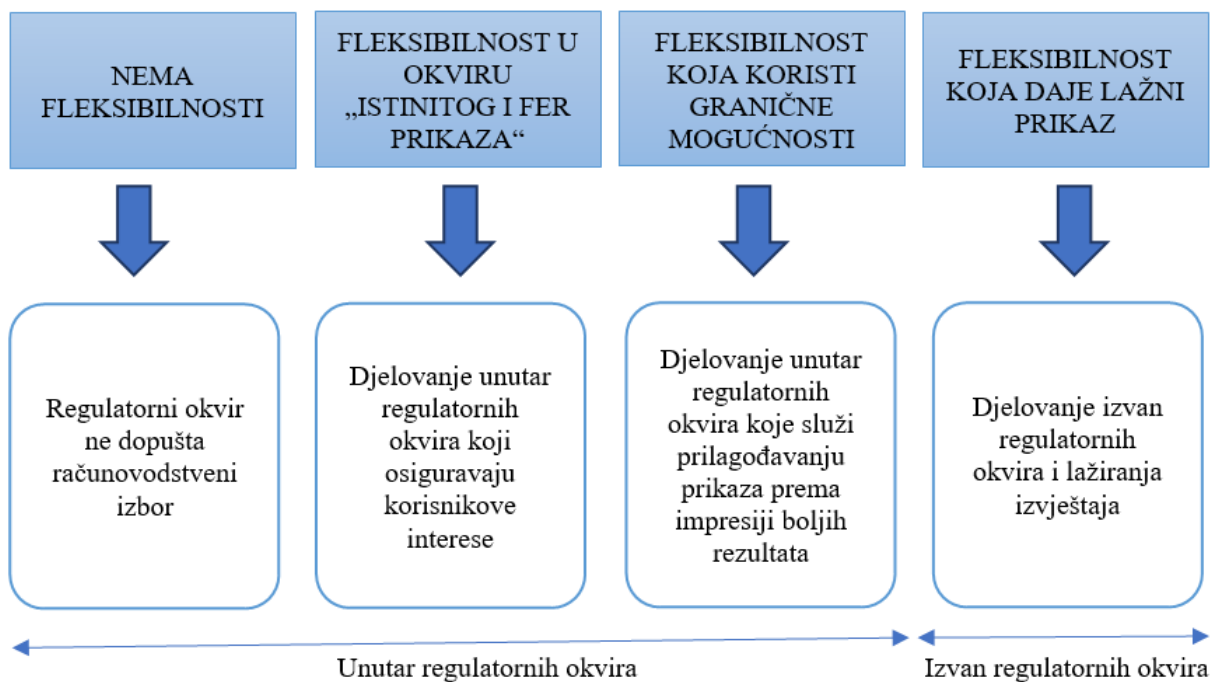
postupa po nalogu suda. Rješenjem o razrješenju stečajnog upravitelja sud donosi odluku o imenovanju novog stečajnog upravitelja. Stečajni upravitelj ima pravo žalbe protiv rješenja o razrješenju. Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za razrješenje pravo žalbe imaju odbor vjerovnika i svaki stečajni vjerovnik koji je na skupštini vjerovnika glasovao za prijedlog za razrješenje stečajnog upravitelja. Sud može stečajnog upravitelja razriješiti i na osobni zahtjev iz opravdanih razloga. U tom slučaju samo stečajni upravitelj ima pravo na žalbu protiv rješenja o odbijanju osobnog zahtjeva za razrješenje.

Sud može stečajnom upravitelju naložiti vraćanje onoga što je primio tijekom postupka, osobito ako odbije ispuniti nalog suda u svezi s predajom dužnosti, ako odbije ili nepotrebno odgađa predaju dokumentacije ili ako ne postupi prema nalogu suda za dostavu izvješća o određenim pitanjima, a novčana kazna za nepoštivanje naloga suda iznosi do 10.000,00 kuna. Prema članku 91., stavku 7. Stečajnog zakona (NN br. 104/2017, 36/2022) pravomoćnošću rješenja o brisanju stečajnog upravitelja po službenoj dužnosti, izvršnošću rješenja o privremenom udaljenju te izvršnošću rješenja o brisanju stečajnog upravitelja na osobni zahtjev stečajnom upravitelju prestaje dužnost što sud utvrđuje rješenjem.

4. ANALIZA I PREGLED PRIKRIVENIH GUBITAKA U FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA STEČAJNIH DUŽNIKA

Prikriveni gubici, ali i prikriveni dobici postali su svakodnevnicom poslovanja. Kako bi određeni subjekt dobio sliku poslovanja po vlastitoj želji, uporaba je kreativnog računovodstva neizostavna. Kreativno računovodstvo, prema Naseru (1993: 2), podrazumijeva transformaciju financijskih računovodstvenih prikaza od onoga što je stvarno u ono što subjekt želi prikazati koristeći i/ili ignorirajući postojeća pravila. Navedeno najbolje prikazuje slika 1. *Definiranje područja kreativnog računovodstva prema fleksibilnosti primjene računovodstvenih propisa.*

Slika 1. Definiranje područja kreativnog računovodstva prema fleksibilnosti primjene računovodstvenih propisa

Izvor: Izradio autor prema Jones, M. (2008: 9).

Na slici je jasno vidljivo kako je kreativno računovodstvo dozvoljeno unutar regulatornih okvira i to u područjima gdje pravila nisu jasna, precizna ili je dopuštena velika sloboda odstupanja. Kada je riječ o kreativnom računovodstvu izvan regulatornih okvira, manipulacije su neograničene.

Belak (2011: 151) razlikuje sljedeće manipulacije financijskih izvještaja primjenom kreativnog računovodstva: manipulacije troškovima i rashodima, manipulacije prihodima, manipulacije

rezerviranjima, stvaranje nerealne aktive, agresivna revalorizacija, skrivanje obveza, takozvano *isisavanje* novca iz poduzeća, složene transakcije i krađa gotovine.

4.1. Razlozi i posljedice prikrivenih gubitaka u poslovanju

Prema Belaku (2011: 144) postoji nekoliko razloga prikrivenih gubitaka u poslovanju, odnosno glavnih motiva primjene kreativnog računovodstva:

- korištenje fleksibilnosti unutar računovodstvenih regulatornih okvira za kreiranje „istinitog i fer“ prikaza o izvještajnom subjektu,
- korištenje fleksibilnosti unutar računovodstvenih regulatornih okvira za kreiranje prikaza koji odgovaraju izvještajnom subjektu,
- korištenje fleksibilnosti unutar, a često i na granici regulatornih računovodstvenih okvira za stvaranje što povoljnije slike o izvještajnom subjektu,
- prekoračenje regulatornih računovodstvenih okvira radi stvaranja lažne slike o izvještajnom subjektu.

Posljedice prikrivenih gubitaka očituju se u nemogućnosti namirivanja vjerovnika što u konačnici i dovodi do otvaranja stečajnog postupka. U američkoj se praksi uvijek govori o *poštenom* ili *nepoštenom bankrotu* odnosno poštenom ili nepoštenom stečaju. Kada se radi o *poštenom bankrotu* uzrokovanim nepovoljnim okolnostima, odgovornu se osoba neće teretiti, dok u slučaju *nepoštenog bankrota* dolazi od istraga i procesuiranja odgovornih osoba. U svrhu regulacije navedenih stanja u SAD-u je 2005. godine donesen Zakon o prevenciji od zlouporabe bankrota i zaštite potrošača.

Hrvatska je posljedice bankrota odnosno stečaja definirala u članku 249. Kaznenog zakona (NN br. 125/2011, 144/2012) u smislu kaznene odgovornosti. Navedeni članak navodi kako će se osoba koja u gospodarskom poslovanju sljedećim radnjama izazove prezaduženost ili nesposobnost za plaćanje ili u stanju prezaduženosti ili nesposobnosti za plaćanje koja prijete ili je nastupila: prividno ili besplatno prenese imovinu na trgovačko društvo koje je osnovala sama ili s drugim, ili na drugi način cijelu ili dio imovine koja bi činila stečajnu masu prividno proda, optereti bez odgovarajuće protučinidbe, besplatno ustupi, sakrije, ošteti, uništi ili učini neupotrebljivom; zaključi fiktivni ugovor ili prizna nepostojeću tražbinu; ne vodi trgovačke ili poslovne knjige koje je dužna voditi ili ih prikrije, uništi, ošteti, preinači ili ih tako vodi ili izradi završni račun da se ne može utvrditi ili je znatno otežano utvrđivanje njezina imovinskog stanja;

u suprotnosti s urednim i savjesnim gospodarenjem umanju imovinu koja bi činila stečajnu masu ili prikrije imovinsko stanje kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. U slučaju da se kazneno djelo počini iz nehaja propisana je kazna zatvora do tri godine, ako je prouzročena znatna šteta počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina, a ako su vjerovnici namireni prije donošenja presude počinitelj se može osloboditi kazne. Kazneno djelo iz ovoga članka postojat će samo ako je počinitelj obustavio svoja plaćanja ili je protiv njega ili osobe koju je zastupao otvoren stečajni postupak.

U konačnici, stvaranje što povoljnije slike društva nužno je zbog privlačenja investitora, povećanja tržišne vrijednosti društva, povećanja cijene dionica te odobravanja kredita od strane banaka.

4.2. Zakonodavni okvir popisa imovine i obveza

Kako bi trgovačko društvo financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika iskazalo realno potrebno je minimalno jednom godišnje popisati imovinu i obveze društva te ih iskazati na fer i istinit način. Naime, nerealnim iskazivanjem vrijednosti imovine i obveza značajno se utječe na rezultat poslovanja što u konačnici dovodi do neželjenih posljedica, kao što je pokretanje stečajnog postupka. Primjeri iz prakse u nastavku rada poslužiti će kao savršen pokazatelj nerealnog iskazivanja imovine i obveza te objasniti nastale posljedice.

Spomenuti propusti nastaju zbog svjesnog ili nesvjesnog zanemarivanja knjiženja vrijednosnog usklađenja potraživanja i zaliha, otpisa obveza i potraživanja te revalorizacije dugotrajne materijalne imovine. Karakteristike spomenutih knjiženja predstavljene su u nastavku rada.

4.2.1. Vrijednosno usklađenje zaliha

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI 10 – *Zalihe*¹²) i Međunarodni računovodstveni standardi (MRS 2 – *Zalihe*¹³) zalihe opisuju kao kratkotrajnu materijalnu

¹² Odbor za standarde financijskog izvještavanja, dostupno na: <https://www.osfi.hr/Default.aspx?sid=137&p=1&salt=3610>.

¹³ Međunarodni računovodstveni standardi, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1993_04_36_672.html.

imovinu koja se drži zbog prodaje u redovnom toku poslovanja, koja se drži u procesu proizvodnje za navedenu prodaju ili u obliku materijala ili dijelova koji će biti utrošeni u procesu proizvodnje ili u postupku pružanja usluga. Mjerenje zaliha obavlja se po troškovima nabave ili po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže. Neto utrživa vrijednost se procjenjuje na temelju najpouzdanijih dokaza koji postoje u vrijeme procjenjivanja zaliha čija se realizacija očekuje. Kada je trošak nabave zaliha niži od neto utržive vrijednosti, zalihe se i dalje evidentiraju po trošku nabave. U situaciji kada je neto utrživa vrijednost niža od troška nabave, potrebno je napraviti vrijednosno usklađenje zaliha do neto utržive vrijednosti.

Brkanić Pongračić (2021: 24) smatra kako je zalihe potrebno evidentirati po trošku ili po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome koja je niža. Kada je trošak nabave niži od neto utržive vrijednosti zalihe se i dalje iskazuju po trošku nabave. Kada je neto utrživa vrijednost niža od troška nabave, potrebno je provesti vrijednosno usklađenje zaliha do neto utržive vrijednosti. U slučaju da kod sljedeće procjene ponovno dođe do povećanja neto utržive vrijednosti tih zaliha, zbog promjene gospodarskih uvjeta ili sličnih okolnosti, povećanje se može provesti samo do inicijalnog troška nabave odnosno do visine prethodno provedenog smanjenja vrijednosti. Kada se zalihe prodaju, knjigovodstvena vrijednost tih zaliha priznaje se kao rashod razdoblja u kojemu su priznati prihodi od prodaje. Svota otpisa zaliha do neto utržive vrijednosti i svi gubici zaliha trebaju se priznati kao rashod u razdoblju otpisa, odnosno nastanka gubitka. Svota ukidanja otpisa zaliha, kao posljedica povećanja neto utržive vrijednosti, priznaje se kao prihod do visine prethodno priznatog rashoda, u razdoblju u kojemu je došlo do ukidanja.

Zakon o porezu na dobit (NN br. 177/2004) definira priznavanje rashoda tek u razdoblju u kojemu su zalihe prodane ili upotrijebljene na drugačiji način, a Pravilnik o porezu na dobit (NN br. 95/2005) navodi da se rashodima po osnovi vrijednosnog usklađenja zaliha smatraju gubici u poreznom razdoblju u kojem su zalihe utrošene, prodane, otuđene ili uništene. Iz navedenog je jasno da se troškovi vrijednosnog usklađenja zaliha porezno priznaju samo za zalihe koje su vrijednosno usklađene, prodane, utrošene, otuđene ili uništene u istom poreznom razdoblju. Trošak vrijednosnog usklađenja zaliha koje su još uvijek na stanju, nije porezno priznat i za taj iznos je potrebno povećati osnovicu poreza na dobit.

4.2.2. Vrijednosno usklađenje i otpis potraživanja

Vrijednosno se usklađenje potraživanja provodi kada nakon isteka roka plaćanja još uvijek postoji mogućnost naplate potraživanja ili barem dijela potraživanja, bilo direktno ili putem nagodbe, ovrhom, aktiviranjem instrumenta plaćanja i drugim postupcima od strane vjerovnika. Potraživanja koja su apsolutno nenaplativa, za razliku od vrijednosnog usklađenja, otpisuju se.

Prema Zakonu o porezu na dobit (NN br. 177/2004-138/2020) vrijednosno usklađenje potraživanja smatra se porezno priznatim rashodom uz uvjet da je od dospijeca potraživanja do kraja poreznog razdoblja proteklo više od 60 dana, a ona nisu naplaćena do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave. Riječ je o potraživanjima kupaca koja su prvo priznata kao prihod, ali se zbog neostvarivanja naplate provodi vrijednosno usklađenje koje se knjiži kao trošak tekuće godine. Što se tiče otpisa potraživanja, isti se prema članku 9. Zakona o porezu na dobit (NN br. 177/2004-138/2020) smatra porezno priznatim rashodom ako porezni obveznik dokaže da troškovi pokretanja utuženja, ovrhe i slično premašuju svotu potraživanja, odnosno dokaže da je pažnjom dobrog gospodarstvenika pokrenuo određene radnje s ciljem naplate potraživanja od kupca, ali je pritom utvrdio konačnu nemogućnost naplate otpisane svote potraživanja. Obvezu za porez na dodanu vrijednost kod otpisa potraživanja, ističe Jurić (2021: 35), moguće je smanjiti zbog nemogućnosti naplate računa, ali ona se može primijeniti samo kada se u ulozi kupaca javljaju obveznici poreza na dodanu vrijednost i kada oni u svojoj poreznoj evidenciji smanje prethodno priznati pretporez.

4.2.3. Revalorizacija dugotrajne imovine

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine provodi se u slučaju značajnih oscilacija između knjigovodstvene i fer vrijednosti imovine. Naglasak je stavljen na riječ „značajnih“ jer revalorizaciju nije potrebno provoditi kada je riječ o neznatnim promjenama fer vrijednosti, odnosno moguće ju je provoditi jednom u nekoliko godina. Hrvatski standard financijskog izvještavanja (HSFI 6 – *Dugotrajna materijalna imovina*) fer vrijednost definira kao tržišnu vrijednost imovine koja je utvrđena procjenom koju uobičajeno obavljaju profesionalno kvalificirani procjenitelji.

U navedenom standardu te Međunarodnom računovodstvenom standardu (MRS 16 – *Nekretnine, postrojenje i oprema*) objašnjena su dva postupka revalorizacije: postupak

revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti i postupak revalorizacije neto knjigovodstvene vrijednosti. Prema riječima Cirkveni Filipović (2022: 18), postupkom revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine razmjerno se povećava bruto knjigovodstvena vrijednost i akumulirana amortizacija te imovine. Rezultat revalorizacije odnosno procjene je razlika između povećanja bruto knjigovodstvene vrijednosti i akumulirane amortizacije. Drugi postupak revalorizacije imovine provodi se tako da se akumulirana amortizacija (otpisana vrijednost) imovine isključuje na teret bruto knjigovodstvene svote, dok se neto-svota prepravlja do revalorizirane svote imovine. Taj je postupak zbog svoje jednostavnosti mnogo učestaliji, a najčešće se primjenjuje kod revalorizacije građevinskih objekata.

U slučaju kad je fer vrijednost manja od knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne imovine, knjiženje se provodi na teret rashoda. Cirkveni Filipović (2022) objašnjava da se revalorizacijska pričuva koja nastaje revalorizacijom nekretnina prenosi u zadržani dobitak obračunom amortizacije građevinskih objekata i dalje putem prodaje ili drugog načina otuđenja, dok se za zemljište prenosi u zadržani dobitak tek u trenutku prodaje. Prijenosom u zadržani dobitak revalorizacijska pričuva postaje realiziranim dobitkom, čime se uvećava osnovica poreza na dobitak za svotu realiziranih pričuva bilo kroz obračun amortizacije bilo kroz prodaju nekretnina.

4.2.4. Otpis obveza

Prema Hrvatskom standardu financijskog izvještavanja (HDFI-u 13 – *Obveze*) obveza se priznaje kada je vjerojatno da će zbog podmirjenja sadašnje obveze doći do odljeva resursa poduzetnika i kada se iznos kojim će se ona podmiriti može pouzdano izmjeriti. U slučaju da navedeni zahtjevi nisu ispunjeni, obveza se prestaje priznavati pri čemu je nužno voditi računa o danima dospjeća, roku zastare i ispravnosti iskazivanja svote obveza. Razlozi prestanka priznavanja obveze nalaze se u nastupanju zastare, otpustu duga te nemogućnosti ispunjenja obveze, a ista se knjiži u korist prihoda. Iznimka se javlja ako je vjerovnik član društva – tada je moguće obvezu pretvoriti u kapitalne pričuve trgovačkog društva.

Prihod se priznaje kada je riječ o poreznom motrištu otpisa obveza. Tako nastali prihod predstavlja oporezivi prihodi koji se uključuje u poreznu osnovicu te nije moguće za svotu iskazanog prihoda s osnove otpisa obveza umanjiti osnovicu za obračun poreza na dobit. Unatoč navedenom Petarčić (2020: 63) objašnjava da poduzetnici mogu smanjiti osnovicu poreza na

dobitak za prihod koji je nastao na temelju oslobođenja od obveze doprinosa za sufinanciranje neto-plaće i oslobođenja od podmirivanja poreznih obveza jer se ta oslobođenja smatraju primljenom potporom radi ublažavanja negativnih posljedica u slučaju nastanka posebnih okolnosti u smislu Općeg poreznog zakona (OPZ-a). Što se tiče poreza na dodanu vrijednost, nije potrebno raditi korekcije PDV obrasca nakon otpisa obveza, odnosno korekcija se provodi samo u slučaju da vjerovnik to izričito traži.

5. OTKRIVANJE PRIKRIVENIH GUBITAKA KROZ STEČAJNI POSTUPAK NA PRIMJERIMA IZ PRAKSE

Ovo poglavlje na temelju podataka stečajnih dužnika objašnjava prikrivene gubitke poslovanja. Tablice u nastavku rada prikazuju početno stanje, procijenjenu vrijednost imovine (procjena nekretnina vršena je od strane ovlaštenih sudskih procjenitelja građevinske struke, dok je procjena pokretnina vršena od strane ovlaštenih sudskih procjenitelja strojarske struke), unovčenu vrijednost imovine te završeno stanje imovine, odnosno početno stanje, prijavljene tražbine, namirene tražbine i završno stanje kada je riječ o obvezama. Na temelju navedenih podataka jasno se ukazuje na precjenjivanje imovine i obveza, to jest na nerealno iskazane bilance stečajnih dužnika. Precijenjena vrijednost imovine itekako utječe na rezultat poslovanja s obzirom na to da se revalorizacijom dugotrajne imovine značajno mijenja račun dobiti i gubitka zbog nastalih rashoda revalorizacije. Iznimka se pojavljuje kada društvo već ima saldo na revalorizacijskim rezervama. U tom slučaju društvo umjesto na rashode smanjenje vrijednosti imovine knjiži na smanjenje revalorizacijskih rezervi. Kada je riječ o kratkotrajnoj imovini, krivo iskazana potraživanja i zalihe, osim što prikazuju nerealno stanje bilance, utječu i na rezultat poslovanja tako što zahtijevaju iskazivanje većih rashoda. Kod obveza je situacija nešto drukčija – nastupanjem zastare obveze se knjiže u korist prihoda.

Primjeri su rađeni na takozvanom *stečajnom dužniku A* iz Osijeka (slučaj I), *stečajnom dužniku B* iz Slavenskog Broda (slučaj II) i *stečajnom dužniku C* iz Osijeka (slučaj III) s područja nadležnosti Trgovačkog suda u Osijeku. Slučaj I, II i III odabrani su metodom slučajnog odabira.

5.1. Slučaj I – stečajni dužnik A

U slučaju I FINA je podnijela prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom A iz Osijeka 2017. godine jer dužnik u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana u ukupnom iznosu od 896.722,32 kn. Stečajni postupak zaključen je 2022. godine. Kako bi se pružio uvid u poslovanje navedenog stečajnog dužnika napravljen je popis imovine i obveza. Iskazana je kratkotrajna i dugotrajna imovina kroz početno stanje, procijenjenu vrijednost, unovčenu

vrijednost u stečajnom postupku te zaključnom stanju. Dugoročne i kratkoročne obveze iskazane su kroz početno stanje, prijavljene tražbine, namirene tražbine te zaključno stanje.

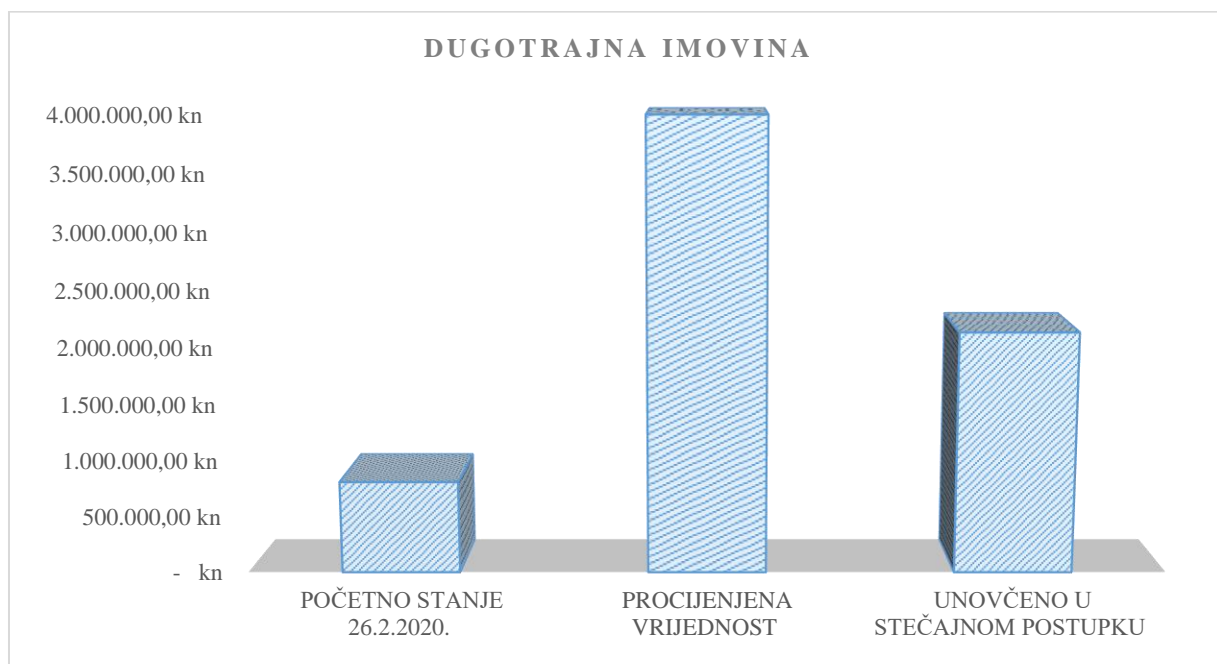
Tablica 5. *Dugotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka* prikazuje vrijednost dugotrajne imovine u četiri slučaja: početno stanje, procijenjenu vrijednost, unovčenje i zaključno stanje. Kada se uspoređi početno knjigovodstveno stanje sa stvarno unovčenom vrijednosti u stečajnom postupku vidljivo je kako je dugotrajna imovina u bilanci podcijenjena za 1.321.481,50 kn. Prodajom dugotrajne imovine ostvareni su prihodi u stečajnom postupku jer je imovina prodana po 262,39 % većoj vrijednosti.

Tablica 5. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka iskazana u kunama

DUGOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 26. 2. 2020.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 7. 2022.
Računalni programi	81.948,00	0,00	0,00	0,00
IV. računalnih programa	- 81.948,00	0,00	0,00	0,00
Zemljišta	47.996,85	603.000,00	370.000,00	0,00
Građevinski objekti	3.332.586,84	3.211.000,00	1.646.207,00	0,00
Postrojenja i oprema	1.686.684,10	0,00	0,00	0,00
Alati, pogonski i uredski namještaj i transportna sredstva	1.138.515,02	179.588,52	119.065,63	0,00
Građevinski objekti, postrojenja, oprema u pripremi	44.758,04	0,00	0,00	0,00
IV. za obračunatu amortizaciju	- 5.436.749,72	0,00	0,00	0,00
RAZRED 0	813.791,13	3.993.588,52	2.135.272,63	0,00

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Grafikon 6. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Tablica 6. *Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka* daje podatke o imovini u razredima 1 i 6. Početno stanje imovine je 2.809.076,00 kn, a od toga je unovčeno 206.554,02 kn, odnosno 7,35 %. Uvidom u potraživanja kupaca jasno je da radi smanjenja gubitka potraživanja nisu pravilno knjižena.

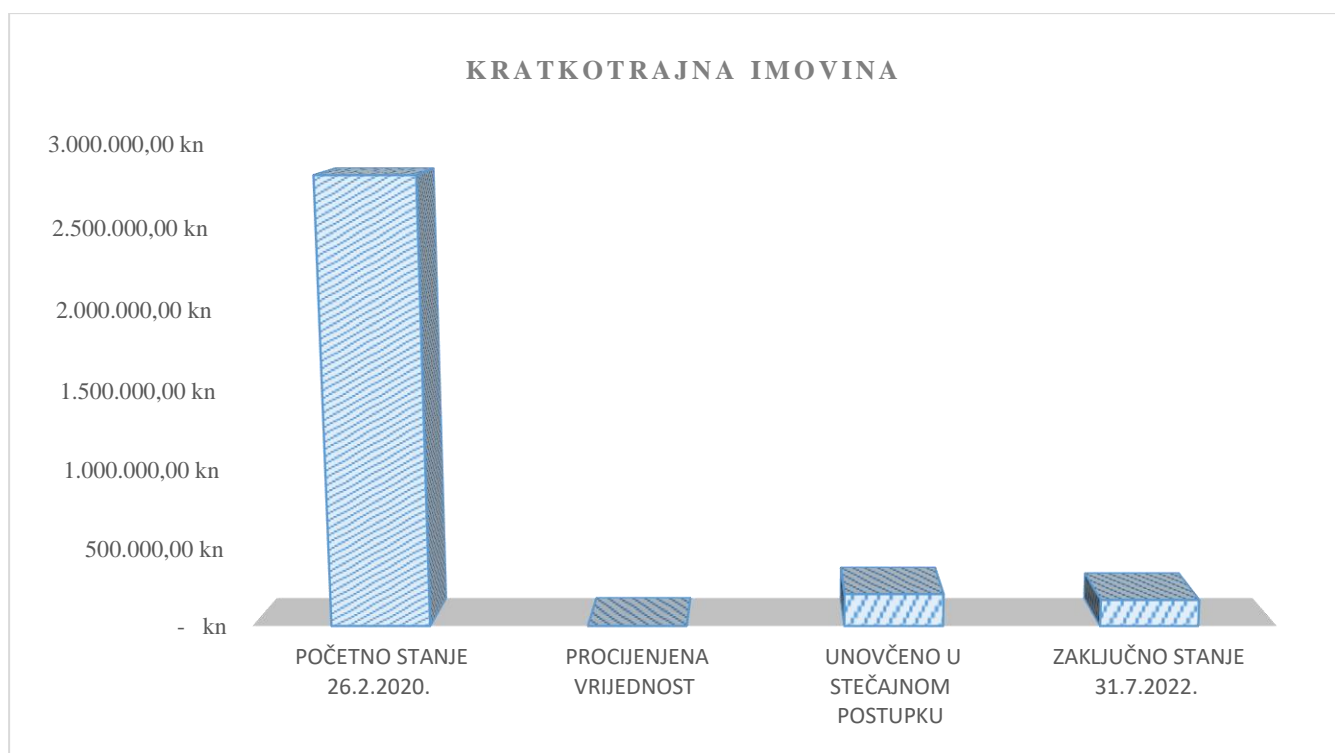
Tablica 6. *Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka* iskazana u kunama

KRATKOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 26. 2. 2020.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 7. 2022.
Žiroračun i tekući račun	1.969,38	0,00	0,00	0,00
Novac u blagajni	1.000,00	0,00	0,00	0,00
Potraživanja od kupaca u zemlji	2.032.241,87	0,00	206.554,02	168.171,86
Potraživanja od zajedničkih poslova	426.443,28	0,00	0,00	0,00
Potraživanja od zajedničkog poslovanja	2.298,00	0,00	0,00	0,00
Dani depoziti i plaćene jamčevine	66.481,44	0,00	0,00	0,00
Dani zajmovi	100.000,00	0,00	0,00	0,00

Potraživanja za više plaćeni porez na dobit	15.985,30	0,00	0,00	0,00
Potraživanja za više plaćene doprinose	5.958,32	0,00	0,00	0,00
Potraživanja od osiguranja	9.771,58	0,00	0,00	0,00
Dani predujmovi za usluge	109.902,83	0,00	0,00	0,00
RAZRED 1	2.772.052,00	0,00	206.554,02	168.171,86
Roba u skladištu	37.024,00	0,00	0,00	0,00
RAZRED 6	37.024,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.809.076,00	0,00	206.554,02	168.171,86

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Grafikon 7. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Kratkoročne obveze stečajnog dužnika A prikazane su u tablici 7. Početno stanje kratkoročnih obveza iznosi 4.760.769,49 kn, dok je iznos prijavljenih tražbina 3.504.485,98 kn. Riječ je o precijenjenim obvezama u iznosu od 1.256.283,51 kn. Uvidom u plaćene tražbine jasno je kako

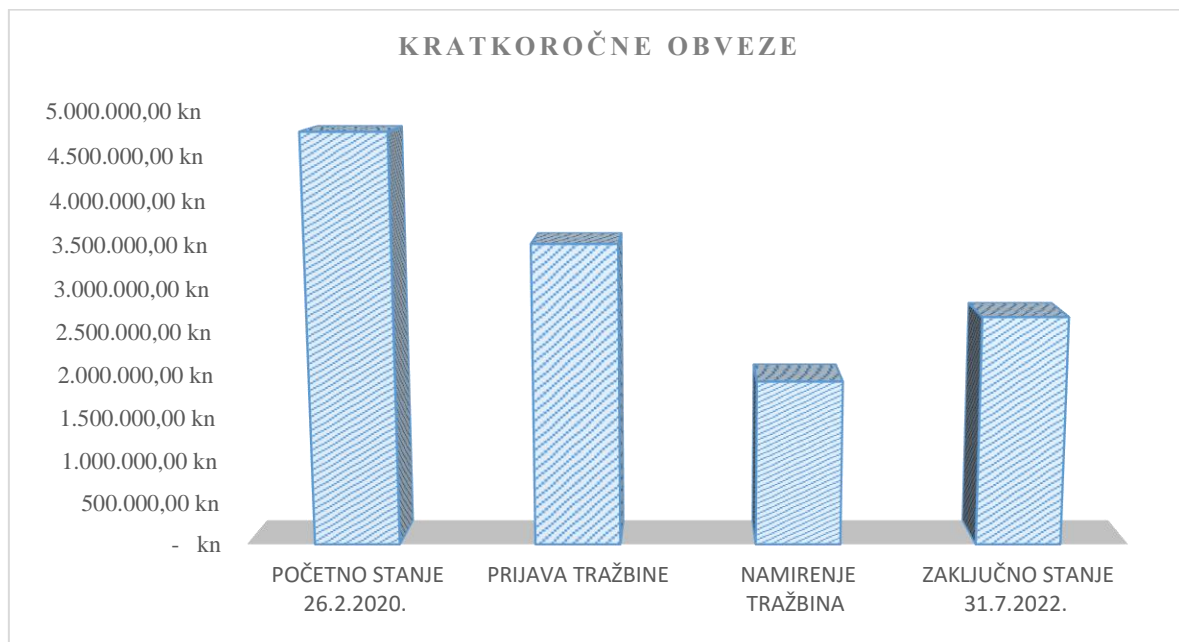
je plaćeno 40,44 % od ukupno prijavljenih tražbina, odnosno 73,61 % od obveza iskazanih u početnom stanju stečajnog dužnika.

Tablica 7. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka iskazane u kunama

KRATKOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 26. 2. 2020.	PRIJAVA TRAŽBINE	NAMIRENJE TRAŽBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31. 7. 2022.
Dobavljači u zemlji	939.364,06	254.398,57	0,00	935.303,63
Obveze iz zajedničkih poslova	1.713.697,14	721.186,52	709.381,34	884.641,39
Obveze za kredite banaka	156.000,00	0,00	0,00	0,00
Obveze za kredite dr. kreditora	25.000,00	0,00	0,00	25.000,00
Obveze po osnovi zajmova	10.000,00	0,00	0,00	10.000,00
Obveza za uplatu razlike PDV-a	529.125,50	1.073.483,44	0,00	523.167,18
Obveze za porez iz dobiti	102.585,95			86.600,65
Obveze za neto plaće	1.684,55	93.911,52	80.635,10	269,53
Obveze prema radnicima	13.344,87			2.135,18
Obveze za doprinose	646.728,93	1.361.505,93	1.135.348,31	103.476,63
Obveze za ostale doprinose	8.161,03			1.305,76
Doprinosi iz plaća	513.629,90			82.180,78
Porez iz dohotka	101.447,56			16.231,61
RAZRED 2	4.760.769,49	3.504.485,98	1.925.364,75	2.670.312,34

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Grafikon 8. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka

Izvor: Izradio autora na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

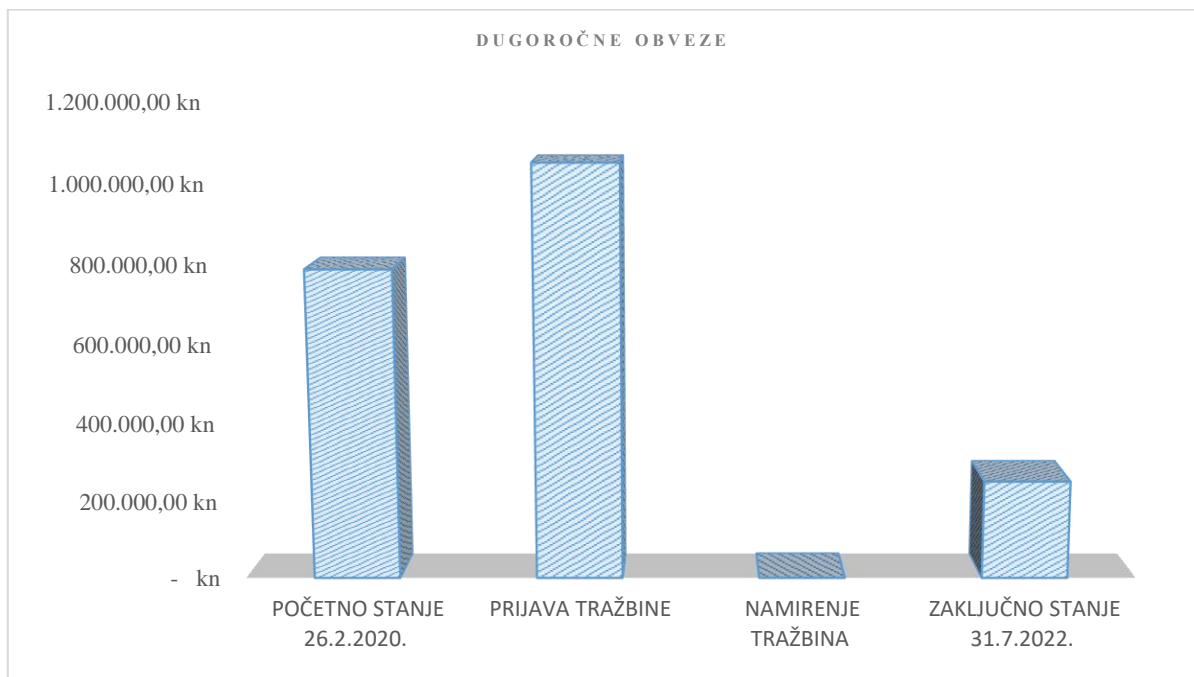
Kapital i dugoročne obveze dužnika A iskazane su u tablici 8. Za potrebe ove analize upotrijebit će se samo obveze u iznosu od 787.434,46 kn i prijavljene tražbine u iznosu od 1.049.812,24 kn. Vidljivo je da su obveze društva podcijenjene, odnosno da nisu knjižene tečajne razlike i kamate na dugoročne kredite banaka, te da ništa od dugoročnih obveza nije plaćeno u stečajnom postupku.

Tablica 8. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka iskazani u kunama

KAPITAL I DUGOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 26. 2. 2020.	PRIJAVA TRAŽBINE	NAMIRENJE TRAŽBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31. 7. 2022.
Temeljni kapital	30.000,00	0,00	0,00	30.000,00
Zadržana dobit	998.413,53	0,00	0,00	795.067,72
Dobit tekuće godine	0,00	0,00	0,00	837.008,36
Preneseni gubitak	- 228.723,11	0,00	0,00	-4.414.723,74
Gubitak tekuće godine	-2.725.027,24	0,00	0,00	0,00
Obveze za kredite banaka	787.434,46	1.049.812,24	0,00	250.507,18
RAZRED 9	-1.137.902,36	1.049.812,24	0,00	-2.502.140,48

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Grafikon 9. Dugoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Zaključak slučaja I: Analizirane tablice jasno iskazuju podcijenjenu vrijednost dugotrajne imovine i dugoročnih obveza. Vidljivo je nerealno iskazivanje kratkotrajne imovine odnosno precjenjivanje imovine koje za posljedicu ima nerealno iskazani financijski rezultat. U konačnici, navedeno dovodi do nemogućnosti namirenja obveza stečajnog dužnika.

5.2. Slučaj II – stečajni dužnik B

Rješenjem Trgovačkog suda u Osijeku iz 2014. godine, čija se stalna služba nalazi i u Slavonskom Brodu, otvoren je stečajni postupak nad dužnikom B iz Slavonskog Broda, a 2018. godine predmet je obustavljen i zaključen zbog nedostatnosti stečajne mase. U nastavku se tabličnim prikazom iskazuje stanje imovine i obveze društva te razlike koje se javljaju između knjigovodstvene i stvarne vrijednosti navedenog.

Dugotrajna imovina dužnika B prikazana je u tablici 9. Usporedbom knjigovodstvene vrijednosti 3. ožujka 2014. i tržišne vrijednosti, odnosno unovčene imovine u stečajnom postupku, uočena je razlika u iznosu od 11.724.742,54 kn. Naime, knjigovodstvena vrijednost za navedeni je iznos veća od tržišne vrijednosti što dovodi do zaključka da je dugotrajna imovina značajno precijenjena. Društvo B trebalo je za vrijeme svog poslovanja provoditi

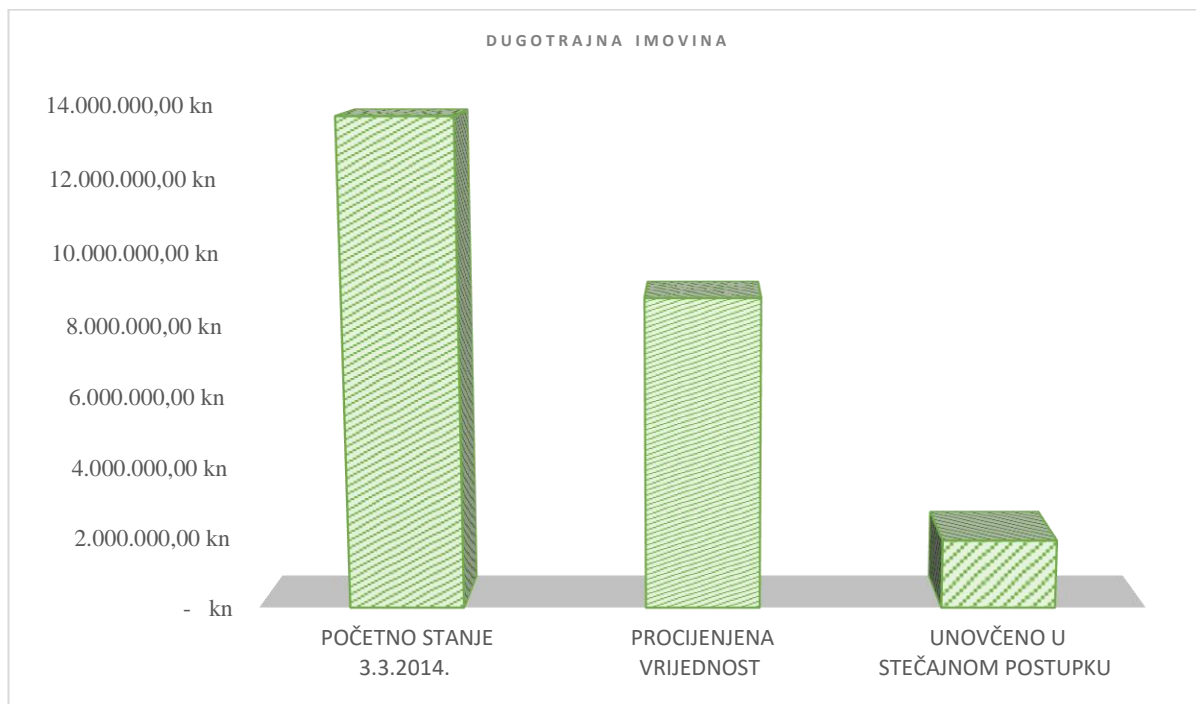
revalorizaciju dugotrajne imovine na niže što dovodi do promjene financijskog rezultata jer se svako smanjenje vrijednosti imovine kao rezultat revalorizacije evidentira kao rashod. Iznimka se javlja ako već postoje revalorizacijske rezerve, a u tom se slučaju iste smanjuju.

Tablica 9. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda

DUGOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 3. 3. 2014.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2019.
Zemljišta	8.773.566,16	8.465.250,00	1.769.919,00	0,00
Građevinski objekti	6.379.869,77			0,00
Postrojenja i oprema	750.073,59	277.500,00	163.557,11	0,00
Alati, pogonski i uredski namještaj i transportna sredstva	2.014.111,20			0,00
IV. za obračunatu amortizaciju	-4.259.402,07	-	-	0,00
RAZRED 0	13.658.218,65	8.742.750,00	1.933.476,11	0,00

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 10. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda

Izvor: Izradio autora na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Tablica 10. *Kratkotrajna imovina dužnika B iz Slavonskog Broda*, kao i prethodna tablica, iskazuje krivo iskazanu knjigovodstvenu vrijednost imovine, u ovom slučaju kratkotrajne imovine (razreda 1 i razreda 3). Usporedbom knjigovodstvene vrijednosti i unovčene vrijednosti imovine u stečajnom postupku javlja se razlika u iznosu od 3.600.062,61 kn. Vrijednost ukupne kratkotrajne imovine iznosi 3.752.671,38 kn, dok je stvarno unovčeno 152.608,77 kn, odnosno 4,07 %. Riječ je o precjenjivanju vrijednosti kratkotrajne imovine u bilanci.

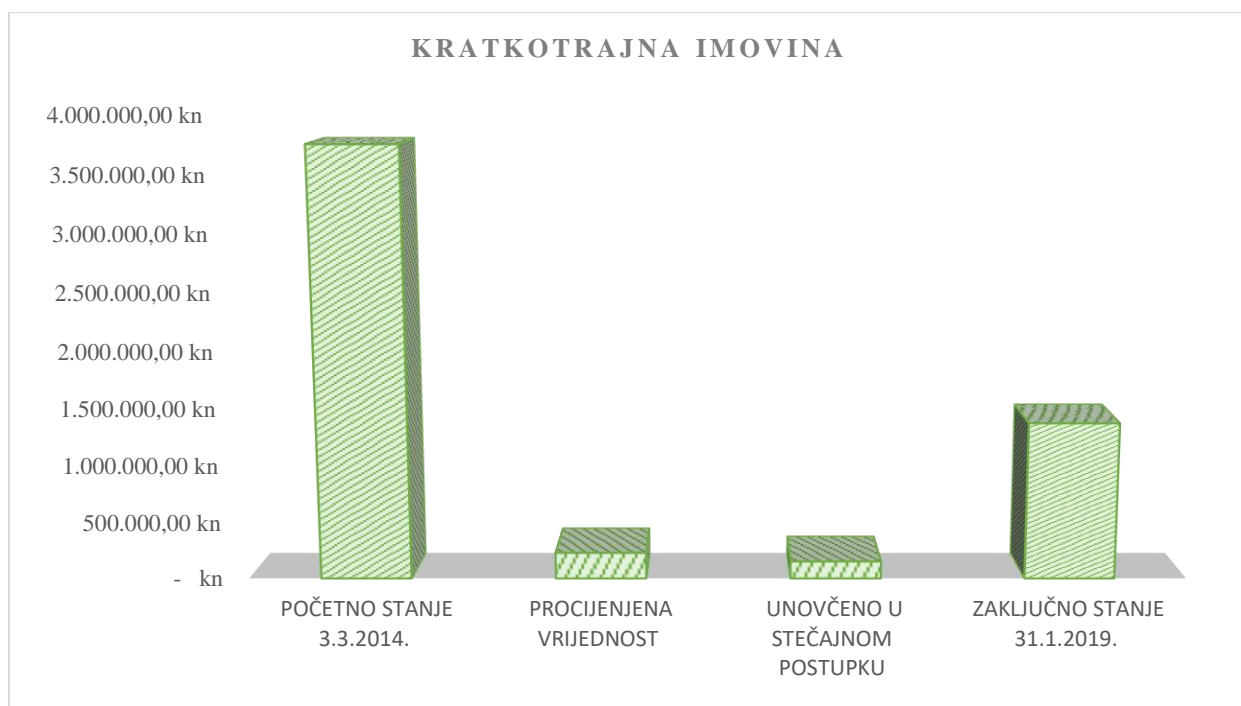
Tablica 10. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda iskazana u kunama

KRATKOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 3. 3. 2014.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2019.
Žiroračun i tekući račun	12.744,17	0,00	0,00	0,00
Potraživanja od kupaca	18.974.455,05	0,00	29.463,77	613.782,29
IV. potraživanja od kupaca	-20.595.055,69	0,00	0,00	-37.328,29
Potraživanja prodavatelja od Fonda	1.634.712,60	0,00	0,00	166.349,64
Dionice i udjeli	86.634,68	0,00	0,00	0,00
Dani zajmovi	2.844.805,20	0,00	102.000,00	0,00
Pretporez u ulaznim računima	156.614,18	0,00	0,00	156.614,18
Potraživanja za povrat razlike PDV-a	0,00	0,00	0,00	34.311,56
RAZRED 1	3.114.910,19	0,00	131.463,77	933.729,38
Sirovine i materijal	19.967,47	229.620,00	21.145,00	0,00
Sirovine i materijal u doradi	4.041,65			0,00
Rezervni dijelovi u skladištu	91.548,62			0,00
Sitni inventar u uporabi	7.402,77			0,00
Autogume u uporabi	15.562,50			0,00
IV. sitnog inventara	-7.402,77			0,00
IV. autoguma	-15.562,50			0,00
Predujmovi dobavljačima	522.203,45			0,00

RAZRED 3	637.761,19	229.620,00	21.145,00	443.516,03
UKUPNO KRAKOTRAJNA IMOVINA	3.752.671,38	229.620,00	152.608,77	1.377.245,41

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 11. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Kratkoročne obveze dužnika B iz Slavonskog Broda iskazane su u tablici 11. Uvidom u stanje kratkoročnih obveza u početnom stanju i uvidom u prijavljene tražbine u postupku stečaja uočava se da su obveze isto tako iskazane u većoj vrijednosti. Iako su kratkoročne obveze u bilanci precijenjene za 1.687.593,11 kn, naplata nije izvršena zbog nedostatne stečajne mase.

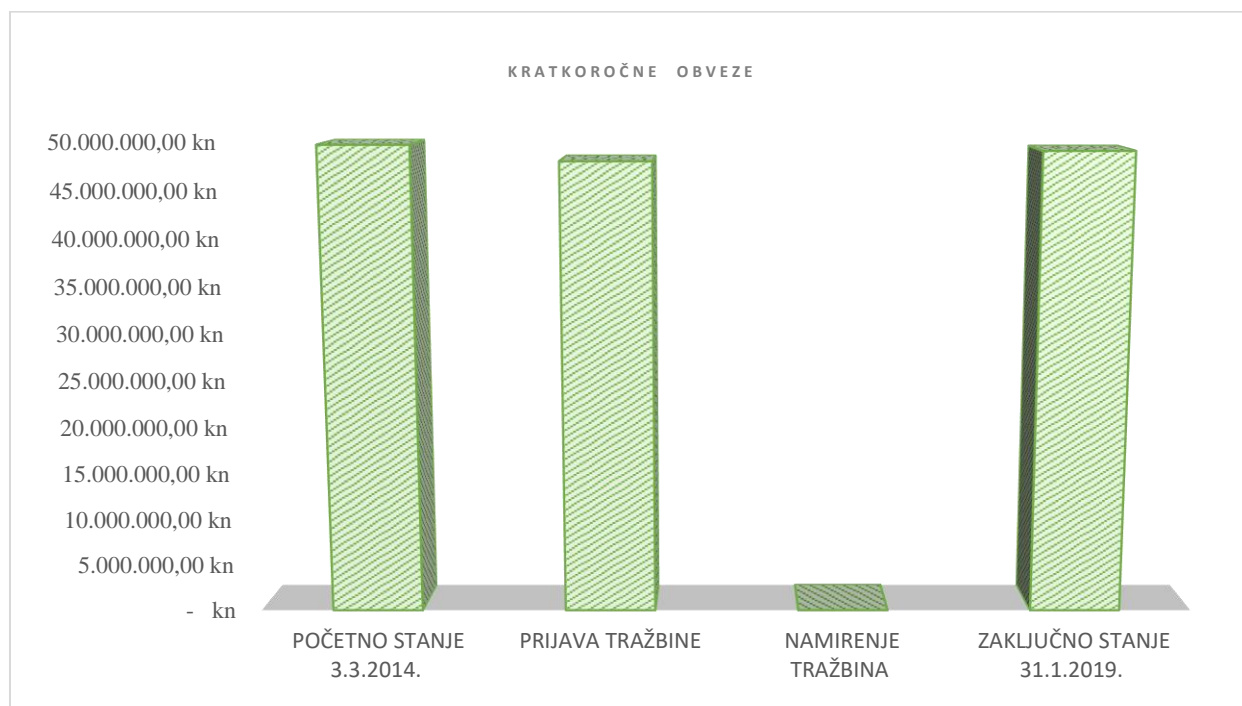
Tablica 11. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda iskazane u kunama

KRAKOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 3. 3. 2014.	PRIJAVA TRAŽBINE	NAMIRENJE TRAŽBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2019.
Dobavljači u zemlji	10.797.478,49	9.019.264,19	0,00	10.811.290,48
Obveze za kredite banaka	56.237,50	0,00	0,00	56.237,50
Obveze ostalih kreditora	0,00	0,00	0,00	300,00

Obveze po osnovi zajmova	3.653.628,69	3.653.628,69	0,00	5.462.048,02
Obveze za posebne poreze	0,00	0,00	0,00	597,98
Obveza za uplatu PDV-a	15.238.216,79	17.806.819,74	0,00	14.888.906,84
Obveze za porez iz dobiti	2.260.660,49			2.251.612,13
Obveze za udjele u dobiti	87.171,73	0,00	0,00	86.888,13
Obveze za neto plaće	3.521.935,05	6.410.172,22	0,00	1.783.226,58
Obveze prema radnicima	251.397,50			251.397,50
Obveze za doprinose	5.614.704,49	11.082.396,98	0,00	5.462.309,36
Obveze za ostale doprinose	131.246,07			141.697,93
Doprinosi iz plaća	4.925.300,43			4.729.239,18
Porez iz dohotka	971.449,45			953.664,10
Prerez na dohodak	8.046,57			8.046,57
Ostale kratkoročne obveze	712,00			0,00
Odgođena porezna obveza	2.141.689,68	0,00	0,00	2.141.689,68
RAZRED 2	49.659.874,93	47.972.281,82	0,00	49.029.861,12

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 12. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Tablica 12. prikazuje kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika. Za potrebe analize uzimaju se samo obveze. Usporedbom početnog stanja i prijave tražbine uočava se da su prijavljene tražbine manje za 724.075,68 kn. Kao i kod kratkoročnih obveza knjigovodstvena je vrijednost dugoročnih obveza precijenjena, a namireno je 11,18 % vrijednosti prijavljenih tražbina.

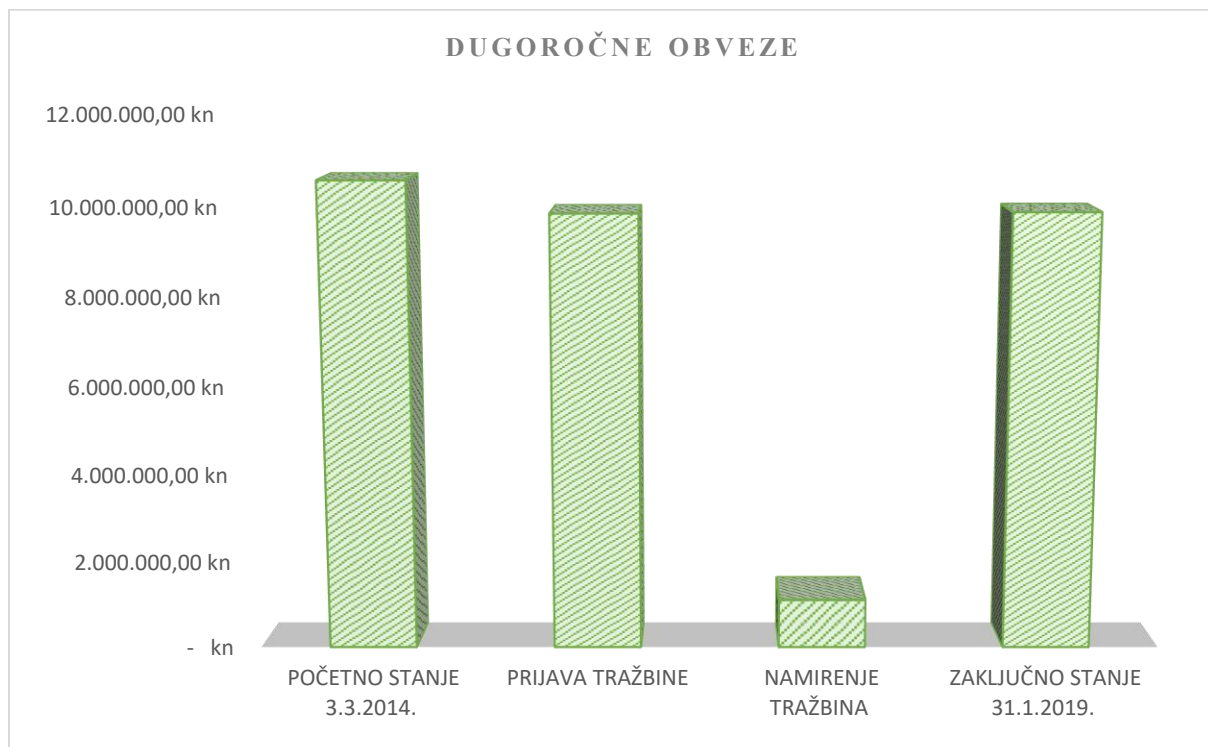
Tablica 12. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda iskazani u kunama

KAPITAL I DUGOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 3. 3. 2014.	PRIJAVA TRAZBINE	NAMIRENJE TRAZBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2019.
Temeljni kapital	6.818.400,00	0,00	0,00	6.818.400,00
Revalorizacijske rezerve	8.566.758,82	0,00	0,00	0,00
Zadržana dobit	363.987,94	0,00	0,00	0,00
Dobit tekuće godine	0,00	0,00	0,00	450.941,43
Preneseni gubitak	-56.986.803,64	0,00	0,00	-54.285.043,58
Gubitak tekuće godine	-1.567.708,37	0,00	0,00	- 10.499.313,65
Obveze za kredite banaka	10.556.380,35	9.832.304,67	1.099.049,62	9.862.400,09

RAZRED 9	-32.248.984,90	9.832.304,67	1.099.049,62	-47.652.615,71
-----------------	-----------------------	---------------------	---------------------	-----------------------

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 13. Dugoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavonskog Broda

Izvor: Izradio autora na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Zaključak slučaja II: Tablice u slučaju II jasno prikazuju nerealno bilanciranje odnosno precjenjivanje imovine kao i precjenjivanje obveza, ali u značajno manjem iznosu. Kao posljedica nerealnog iskazivanja javljaju se nemogućnost namirenja vjerovnika i nerealno iskazivanje poslovnog rezultata.

5.3. Slučaj III – stečajni dužnik C

Rješenjem Trgovačkog suda u Osijeku iz 2014. godine otvoren je stečajni postupak nad dužnikom C iz Osijeka, a predmet je zaključen 2019. godine. Kao i u prethodna dva slučaja, u slučaju III usporedit će se knjigovodstvena i tržišna vrijednost, odnosno prikazat će se početno i zaključno stanje imovine, procijenjena vrijednost imovine od strane stručnih osoba, unovčena vrijednost imovine u postupku stečajne mase, odnosno početno i zaključno stanje obveza te vrijednost prijavljenih i namirenih tražbina.

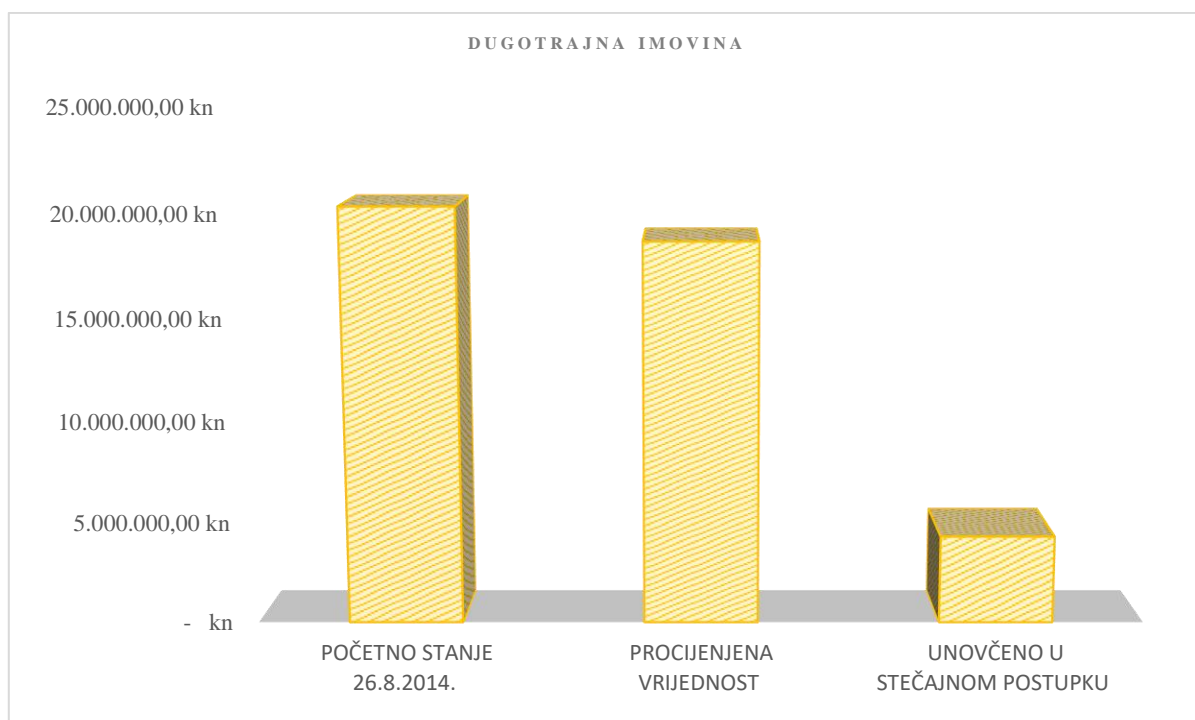
Tablica 13. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka prikazuje početno stanje (dana 26. kolovoza 2014.), procijenjenu vrijednost, unovčenu vrijednost i zaključno stanje (dana 31. siječnja 2020.). Usporedbom navedenih stavki uočava se da su fer vrijednost odnosno procijenjena vrijednost za 1.657.620,17 kn a unovčena vrijednost u stečajnom postupku za čak 16.023.055,17 kn manje od knjigovodstvene vrijednosti. Navedena tablica jasno prikazuje precjenjivanje vrijednosti dugotrajne imovine.

Tablica 13. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka iskazana u kunama

DUGOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 26. 8. 2014.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2020.
Zemljišta	1.488.424,26	16.140.000,00	3.510.000,00	0,00
Građevinski objekti	17.884.374,28			0,00
Postrojenja, oprema	8.415.735,56	2.523.500,00	788.065,00	0,00
IV. za obračunatu amortizaciju	-7.467.413,93	0,00	0,00	0,00
RAZRED 0	20.321.120,17	18.663.500,00	4.298.065,00	0,00

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 14. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

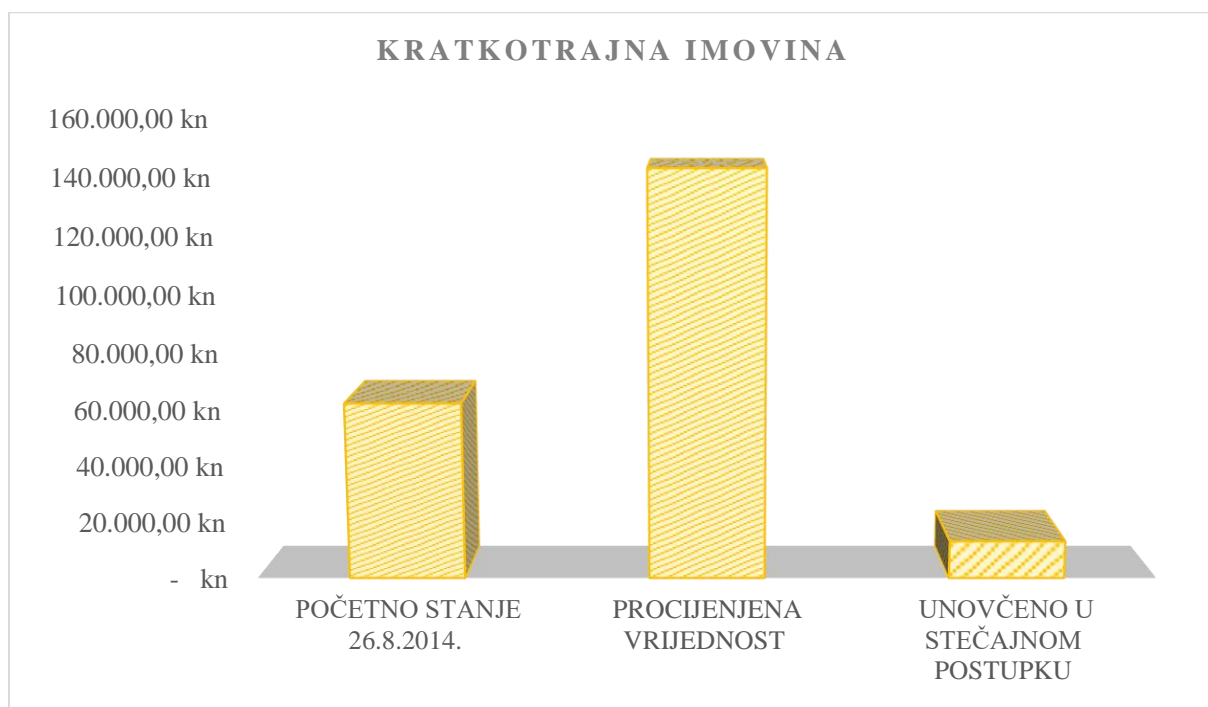
Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika C prikazana je u tablici 14. Tablica prikazuje imovinu razreda 1, 3 i 6. Unovčenjem imovine u stečajnom postupku ostvarena je vrijednost od 13.302,50 kn, dok je knjigovodstvena vrijednost iste 62.299,46 kn. Razlika u iznosu od 56.496,96 kn javlja se zbog precjenjivanja kratkotrajne imovine.

Tablica 14. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka iskazana u kunama

KRATKOTRAJNA IMOVINA	POČETNO STANJE 26. 8. 2014.	PROCIJENJENA VRIJEDNOST	UNOVČENO U STEČAJNOM POSTUPKU	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2020.
Novac u blagajni	1.500,00	0,00	0,00	0,00
Potraživanja od kupaca	6.250,00	0,00	3.302,50	0,00
Potraživanja za povrat PDV-a	7.081,21	0,00	0,00	0,00
RAZRED 1	14.831,21	0,00	3.302,50	0,00
Sitni inventar u uporabi	402.425,85	113.778,45	7.500,00	0,00
IV. sitnog inventara	-402.425,85	0,00	0,00	0,00
RAZRED 3	0,00	113.778,45	7.500,00	0,00
Roba u prodavaonici	59.053,90	29.410,00	2.500,00	0,00
Ukalkulirani PDV	-11.810,76	0,00	0,00	0,00
Ukalkulirani RUC	-12.652,65	0,00	0,00	0,00
Predujmovi dobavljačima	12.877,76	0,00	0,00	0,00
RAZRED 6	47.468,25	29.410,00	2.500,00	0,00
UKUPNO KRAKOTRAJNA IMOVINA	62.299,46	143.188,45	13.302,50	0,00

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 15. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka

Izvor: Izradio autora na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Tablicom 15. *Kratkoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka* iskazani su knjigovodstvena vrijednost kratkoročnih obveza, prijava tražbina, namirene tražbine i zaključno stanje. Usporedbom početnog stanja i prijave tražbine vidljivo je da su kratkoročne obveze procijenjene za iznos od 2.175.484,01 kn. Ako se usporede namirene tražbine i početno stanje, uočava se da je od početnog iznosa otplaćeno samo 5,33 %. Usporedbom prijavljenih i namirenih tražbina ostvaren je postotak od 15,40 %. Od svih kratkoročnih obveza naplaćene su samo obveze za doprinose iz plaće i na plaću i porez na dohodak.

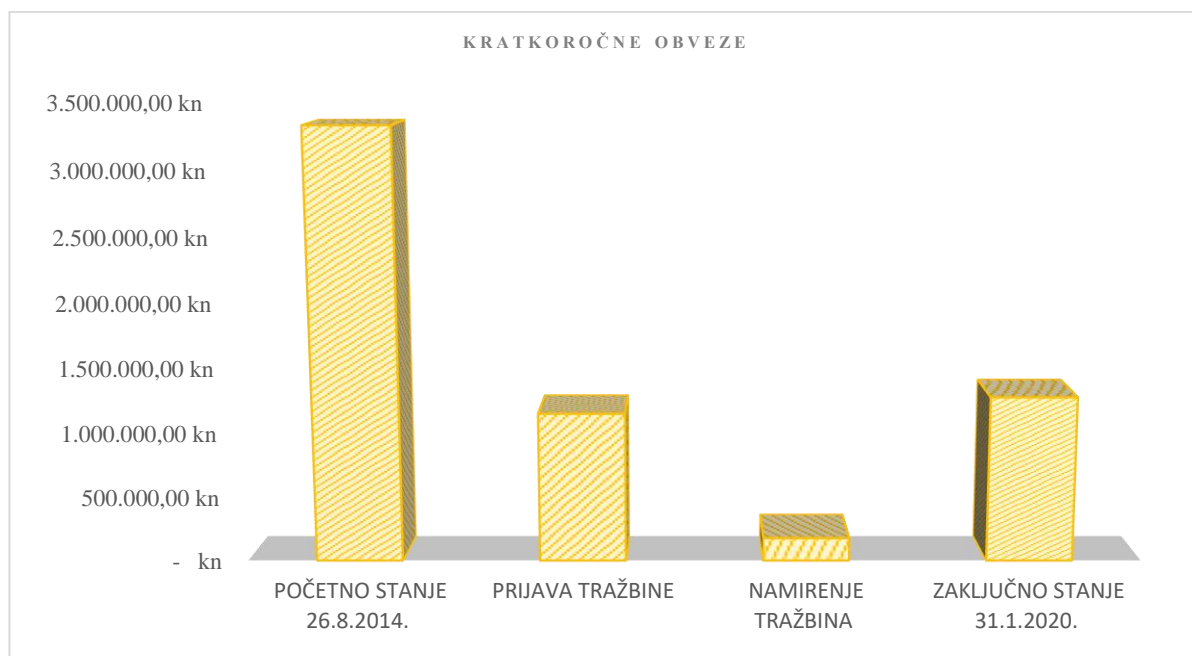
Tablica 15. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka iskazane u kunama

KRATKOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 26. 8. 2014.	PRIJAVA TRAZIBINE	NAMIRENJE TRAZIBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31. 1. 2020.
Dobavljači u zemlji	963.138,15	647.796,28	0,00	963.657,98
Obveze za zajmove	40.314,67	40.314,67	0,00	11.774,27
Obveza za uplatu PDV-a	265.823,63	287.636,83	0,00	265.823,63
Obveze za neto plaće	2.406,15	0,00	0,00	2.406,15
Obveze prema radnicima	30.027,74	0,00	0,00	30.027,74

Obveze za doprinose	80.428,62			0,00
Doprinosi iz plaća	79.981,72	177.552,67	177.553,67	0,00
Porez iz dohotka	5.785,54			836,25
Obveze prema fizičkim osobama	11.307,57	0,00	0,00	3.121,50
Ostale kratkoročne obveze	2.971,03	0,00	0,00	2.971,03
Odgođena porezna obveza	1.846.599,64	0,00	0,00	0,00
RAZRED 2	3.328.784,46	1.153.300,45	177.553,67 kn	1.280.618,55

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 16. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

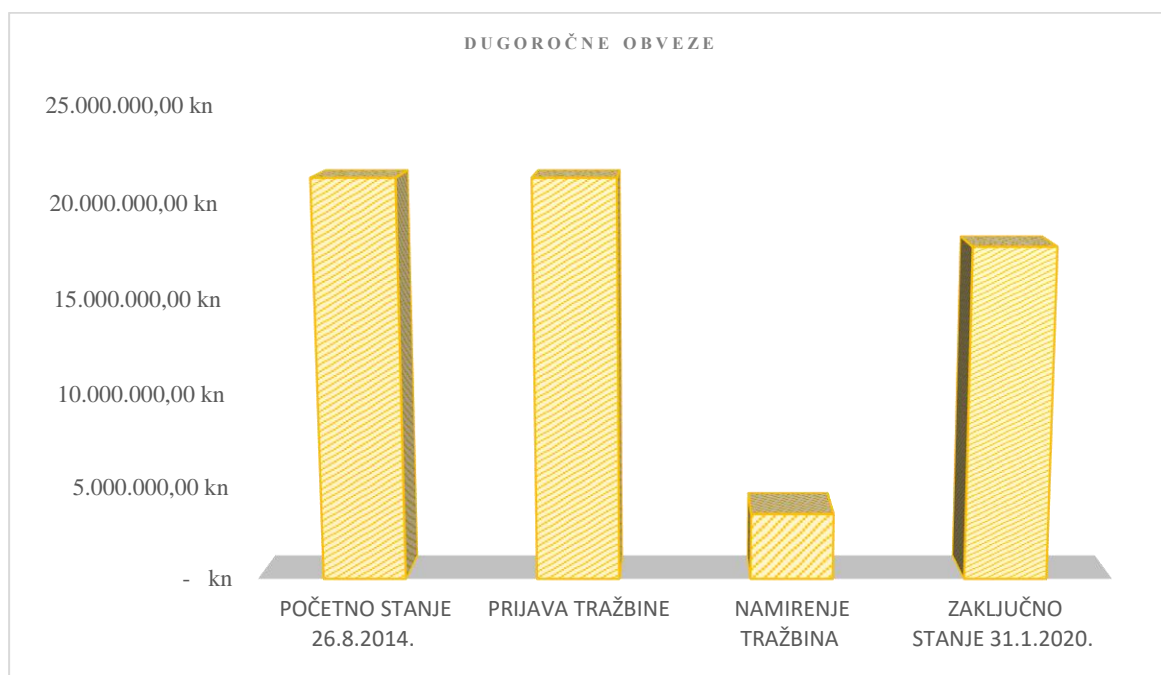
Zadnja je tablica o slučaju III tablica 16. Kao i u prethodna dva slučaja, za potrebe analize uzet će se u obzir samo vrijednost dugoročnih obveza. Zbrajanjem obveza prema povezanim društvima i obveza za kredite banaka dobije se iznos identičan prijavljenim tražbinama što znači da su dugoročne obveze realno iskazane. Naplaćeno je 3.539.733,88 kn, odnosno samo 20,76 % ukupnog iznosa obveza koje su procijenjene na 21.239.428,45 kn.

Tablica 16. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka

KAPITAL I DUGOROČNE OBVEZE	POČETNO STANJE 26.8.2014.	PRIJAVA TRAŽBINE	NAMIRENJE TRAŽBINA	ZAKLJUČNO STANJE 31.1.2020.
Temeljni kapital	1.432.500,00	0,00	0,00	1.432.500,00
Revalorizacijske rezerve	7.386.398,90	0,00	0,00	0,00
Preneseni gubitak	-11.861.693,72	0,00	0,00	-20.412.813,12
Gubitak tekuće godine	-1.141.998,46	0,00	0,00	0,00
Obveze prema povezanim društvima	20.250.289,09	21.239.428,45	3.539.733,88	6.710.555,21
Obveze za kredite banaka	989.139,36	0,00	0,00	989.139,36
RAZRED 9	17.054.635,17	21.239.428,45	3.539.733,88	-1.280.618,55

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 17. Dugoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka

Izvor: Izradio autora na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Zaključak slučaja III: Slučaj III, kao i prethodna dva slučaja, ima nerealno iskazanu bilancu. Velike oscilacije javljaju se na vrijednosti imovine, pogotovo na vrijednosti dugotrajne imovine. Navedeno se odražava u nemogućnosti podmirenja obveza društva.

6. UČINCI PRIKRIVENIH GUBITAKA KROZ STEČAJNI POSTUPAK

U poglavlju 4.1. *Razlozi i posljedice prikrivenih gubitaka u poslovanju* opisani su razlozi prikrivenih gubitaka. Prikriveni gubici nastaju zbog stvaranja što povoljnije slike društva kako bi se privukli investitori, povećala tržišna vrijednost društva, povećala vrijednost dionica i dobili krediti od banke. Primjer prikrivenih gubitaka i njihov značaj opisuje se u ovom poglavlju i to na već analiziranim primjerima, odnosno na primjerima stečajnih dužnika A, B i C.

6.1. Slučaj I – stečajni dužnik A

Uvidom u bilancu stečajnog dužnika primijećuje se da je dugotrajna imovina u bilanci podcijenjena za iznos od 1.321.481,50 kn. Prodajom dugotrajne imovine ostvareni su prihodi u stečajnom postupku s obzirom na to da je imovina prodana po 262,39 % većoj vrijednosti. Uvidom u potraživanja kupaca jasno je da potraživanja nisu pravilno knjižena kako bi se utjecalo na poslovni rezultat, odnosno kako bi se smanjio gubitak. Kratkoročne obveze precijenjene su u iznosu od 1.256.283,51 kuna. Naplaćeno je samo 33,64 % ukupno prijavljenih tražbina odnosno 24,76 % obveza iskazanih u početnom stanju stečajnog dužnika. Dugoročne obveze društva su podcijenjene, odnosno nisu knjižene tečajne razlike i kamate na dugoročne kredite banak, a u stečajnom postupku nije plaćeno ništa od dugoročnih obveza.

Tablica 17. prikazuje razliku knjigovodstvene vrijednosti imovine na početku stečajnog postupka i unovčene vrijednosti imovine u stečajnom postupku. Ostvarena razlika od 1.281.040,48 kn trošak je društva s obzirom na to da je imovina prodana po tržišnoj vrijednosti koja je manja od knjigovodstvene. Kada se uspoređi knjigovodstvena vrijednost obveza na datum početne bilance i vrijednost prijavljenih tražbina u stečajnom postupku, vidljivo je kako su stvarne obveze manje od knjigovodstvenih, a razlika od 993.905,73 kn predstavlja prihod. Oduzimanjem navedenih iznosa dobije se iznos od 287.134,75 kn što u konačnici predstavlja gubitak.

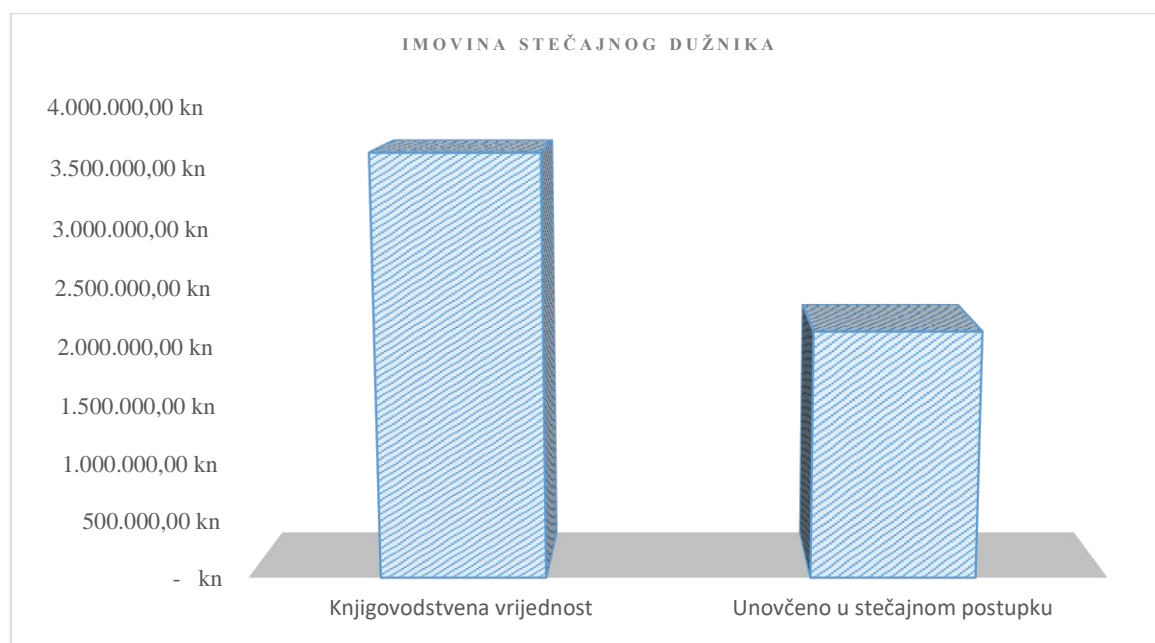
Tablica 17. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika A u kunama

	Knjigovodstvena vrijednost	Unovčeno u stečajnom postupku	Razlika
Imovina stečajnog dužnika	3.622.867,13	2.341.826,65	1.281.040,48
	Knjigovodstvena vrijednost	Prijava tražbina	Razlika
Obveze stečajnog dužnika	5.548.203,95	4.554.298,22	993.905,73
		OSTVARENI GUBITAK	287.134,75

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Navedeno objašnjenje i prikazana tablica iskazani su i grafikonom jer je tada razlika između knjigovodstvene i tržišne vrijednosti najuočljivija.

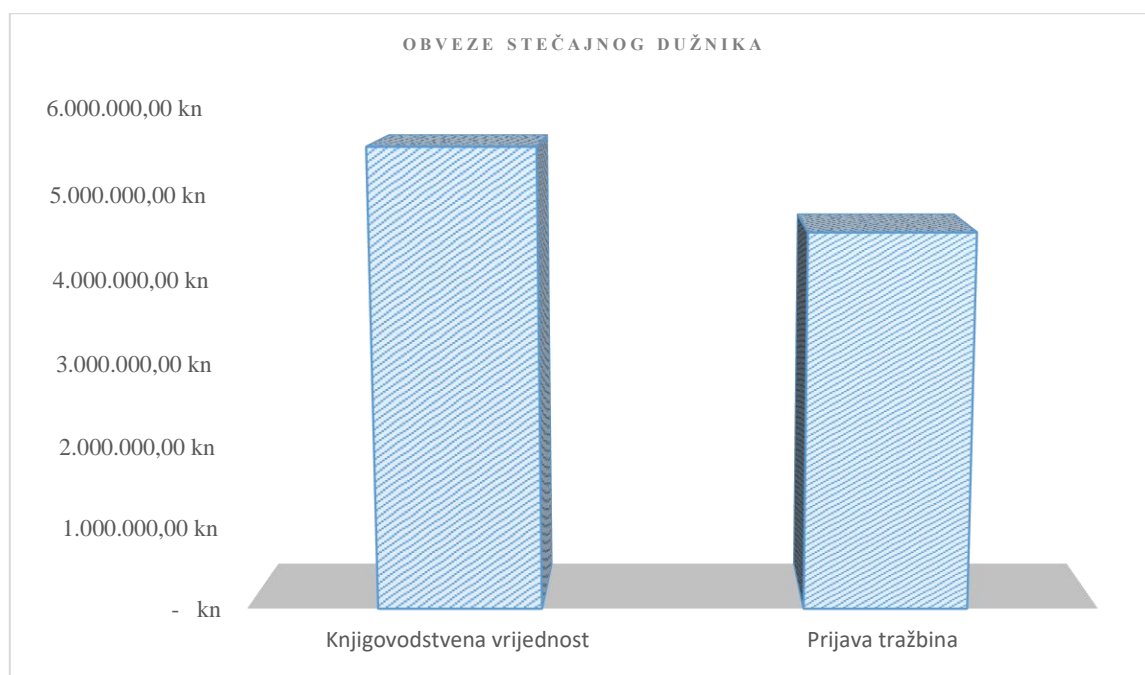
Grafikon 18. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika A

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Grafikon 18. prikazuje knjigovodstvenu vrijednost stečajnog dužnika u iznosu od 3.622.867,13 kuna i unovčenu vrijednost u stečajnom postupku u iznosu od 2.341.826,65 kn. Vidljiva je razlika od 1.281.040,48 kn koja se javlja zbog precjenjivanja imovine.

Grafikon 19. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina stečajnog dužnika A

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika A iz Osijeka

Za razliku od grafikona 18. koji predstavlja imovinu, grafikon 19. predstavlja obveze stečajnog dužnika. Ukupna knjigovodstvena vrijednost obveza iznosi 5.548.203,95 kn, dok je iznos prijavljene tražbine 4.554.298,22 kn. Vidljivo je da su i imovina i obveze precijenjene.

6.2. Slučaj II – stečajni dužnik B

Slučaj II objašnjava otvoren stečajni postupak nad dužnikom B iz Slavonskog Broda koji je 2018. godine obustavljen i zaključen zbog nedostatnosti stečajne mase. Usporedbom knjigovodstvene vrijednosti 3. ožujka 2014. i tržišne vrijednosti, odnosno unovčene imovine u stečajnom postupku, uočena je razlika u iznosu od 11.724.742,54 kn. Knjigovodstvena vrijednost za navedeni je iznos veća od tržišne vrijednosti što dovodi do zaključka da je dugotrajna imovina stečajnog dužnika značajno precijenjena. Kada je u pitanju kratkotrajna imovina, javlja se razlika u iznosu od 3.600.062,61 kn. Vrijednost ukupne kratkotrajne imovine iznosi 3.752.671,38 kn, dok je stvarno unovčeno 152.608,77 kn, odnosno 4,07 %. Riječ je o precjenjivanju vrijednosti kratkotrajne imovine u bilanci. Kratkoročne obveze dužnika B također su precijenjene za 1.687.593,11 kuna. Naplata međutim zbog nedostatne imovine nije izvršena. Kao i kod kratkoročnih obveza knjigovodstvena je vrijednost dugoročnih obveza precijenjena te je unovčeno 11,18 % vrijednosti prijavljenih tražbina.

Tablica 18. prikazuje razliku knjigovodstvene vrijednosti imovine na početku stečajnog postupka i unovčene vrijednosti imovine u stečajnom postupku. Ostvarena razlika u iznosu od 15.324.805,15 kn predstavlja trošak društva s obzirom na to da je imovina prodana po tržišnoj vrijednosti koja je znatno manja od knjigovodstvene. Kada se uspoređi knjigovodstvena vrijednost obveza na datum početne bilance i vrijednost prijavljenih tražbina u stečajnom postupku, vidljivo je kako su stvarne obveze manje od knjigovodstvenih a razlika od 2.411.668,79 kn predstavlja prihod. Oduzimanjem navedenih iznosa dobije se iznos od 12.913.136,36 kn što u konačnici predstavlja gubitak.

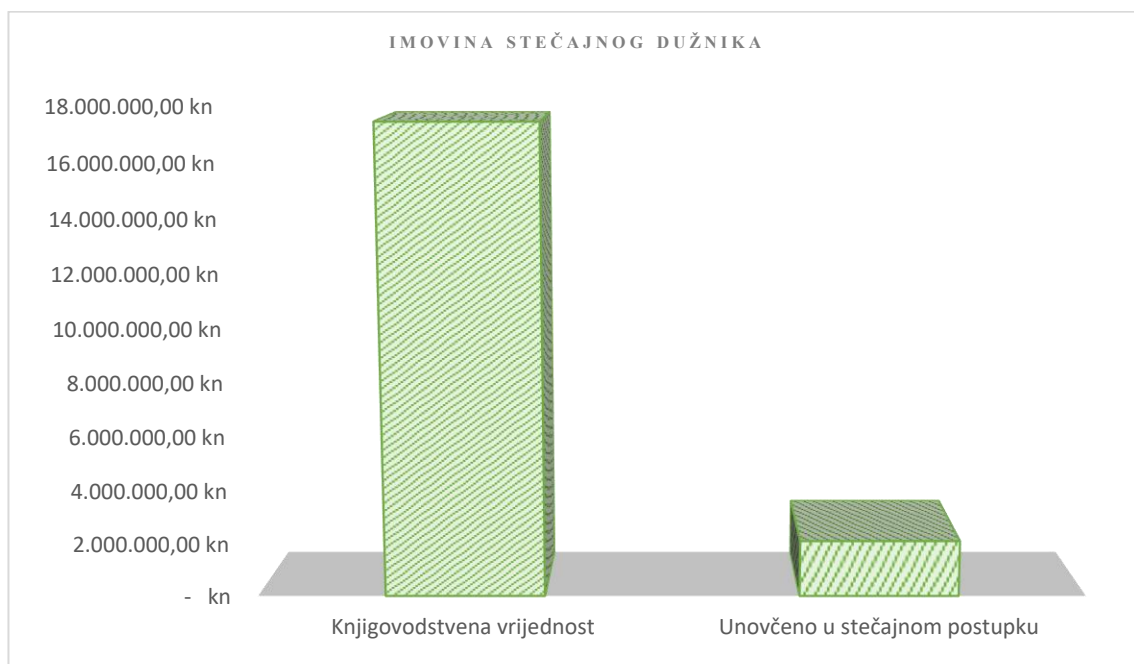
Tablica 18. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika B

	Knjigovodstvena vrijednost	Unovčeno u stečajnom postupku	Razlika
Imovina stečajnog dužnika	17.410.890,03 kn	2.086.084,88 kn	15.324.805,15 kn
	Knjigovodstvena vrijednost	Prijava tražbina	Razlika
Obveze stečajnog dužnika	60.216.255,28 kn	57.804.586,49 kn	2.411.668,79 kn
		OSTVARENI GUBITAK	12.913.136,36 kn

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Jasniji prikaz navedenih neslaganja prikazan je grafikonima 20. i 21.

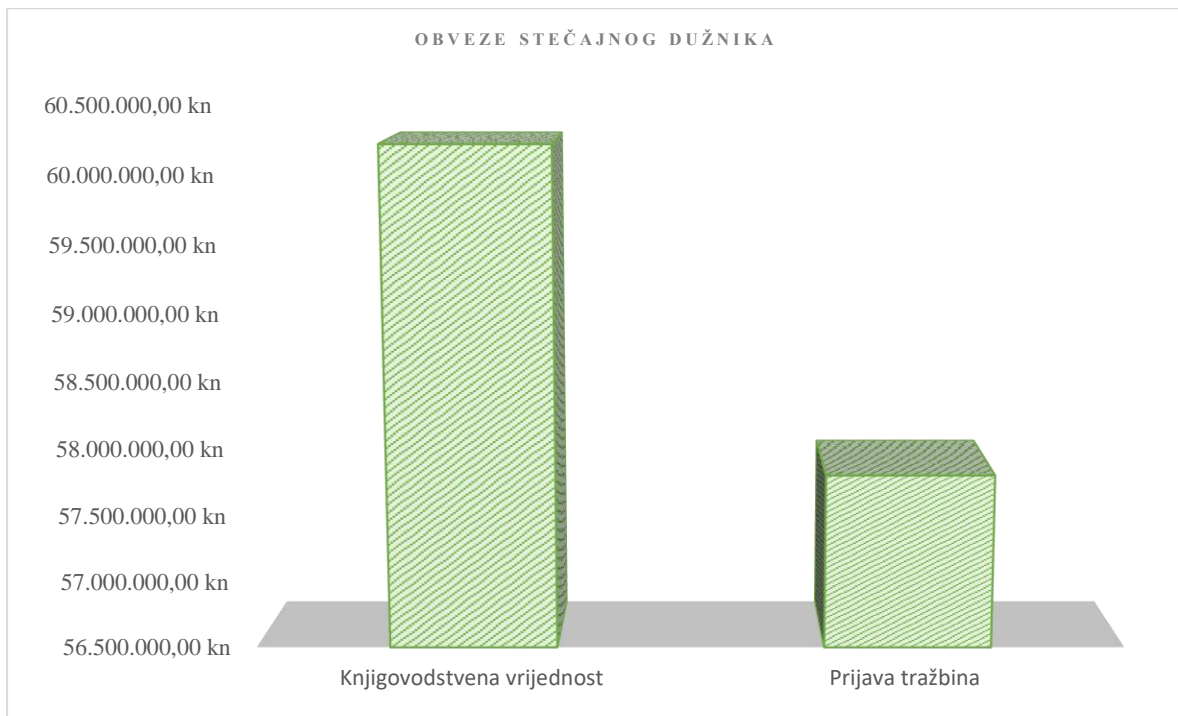
Grafikon 20. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika B

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 20. slikovito prikazuje razliku između knjigovodstvene i unovčene vrijednosti imovine stečajnog dužnika B. Knjigovodstvena vrijednost imovine iznosi 17.410.890,03 kn a u stečajnom postupku unovčeno je ukupno 2.086.084,88 kn. Razlika u iznosu od 15.324.805,15 kn rezultat je precjenjivanja imovine u knjigovodstvenoj evidenciji.

Grafikon 21. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina stečajnog dužnika B

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika B iz Slavonskog Broda

Grafikon 21. prikazuje knjigovodstvenu vrijednost ukupnih obveza stečajnog dužnika u odnosu na prijavljene tražbine dužnika. Vrijednost obveza precijenjena je za 2.411.668,79 kn s obzirom na to da je vrijednost u knjigovodstvenoj evidenciji 60.216.255,28 kn a prijavljene tražbine iznose 57.804.586,49 kn.

6.3. Slučaj III – stečajni dužnik C

Slučaj III analizira stečajni postupak nad dužnikom C iz Osijeka koji je zaključen 2019. godine. Usporedbom navedenih stavki iz prethodnog poglavlja uočava se da su fer vrijednost odnosno procijenjena vrijednost za 1.657.620,17 kn a unovčena vrijednost u stečajnom postupku za čak 16.023.055,17 kn manje od knjigovodstvene vrijednosti. Unovčenjem kratkotrajne imovine, to jest imovine razreda 1, 3 i 6 u stečajnom postupku ostvarena je vrijednost od 5.802,50 kn, dok

je knjigovodstvena vrijednost iste 62.299,46 kn. Razlika u iznosu od 56.496,96 kn javlja se zbog precjenjivanja kratkotrajne imovine. Kratkoročne obveze precijenjene su za iznos od 2.175.484,01 kn. Ako se usporede namirene tražbine i početno stanje, uočava se da je otplaćeno samo 5,33 % početnog iznosa. Usporedbom prijavljenih i namirenih tražbina, ostvaren je postotak od 15,40 %. Od svih kratkoročnih obveza naplaćene su samo obveze za doprinose iz plaće i na plaću i porez na dohodak. Dugoročne obveze stečajnog dužnika iskazane su realno. Naplaćeno je 3.539.733,88 kn, odnosno samo 20,76 % ukupnog iznosa obveza koje su procijenjene na 21.239.428,45 kn.

Tablica 19. *Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika C* prikazuje razliku knjigovodstvene vrijednosti imovine na početku stečajnog postupka i unovčene vrijednosti imovine u stečajnom postupku. Ostvarena razlika od 16.079.552,13 kn predstavlja trošak društva s obzirom na to da je imovina prodana po tržišnoj vrijednosti koja je znatno manja od knjigovodstvene. Kada se uspoređi knjigovodstvena vrijednost dugoročnih i kratkoročnih obveza na datum početne bilance i vrijednost prijavljenih tražbina u stečajnom postupku, vidljivo je kako su stvarne obveze manje od knjigovodstvenih a razlika od 2.175.484,01 kn predstavlja prihod. Oduzimanjem navedenih iznosa dobije se iznos od 13.904.068,12 kn što u konačnici predstavlja gubitak. Analizirajući podatke triju stečajnih dužnika uočava se da najveći skriveni gubitak ima dužnik C.

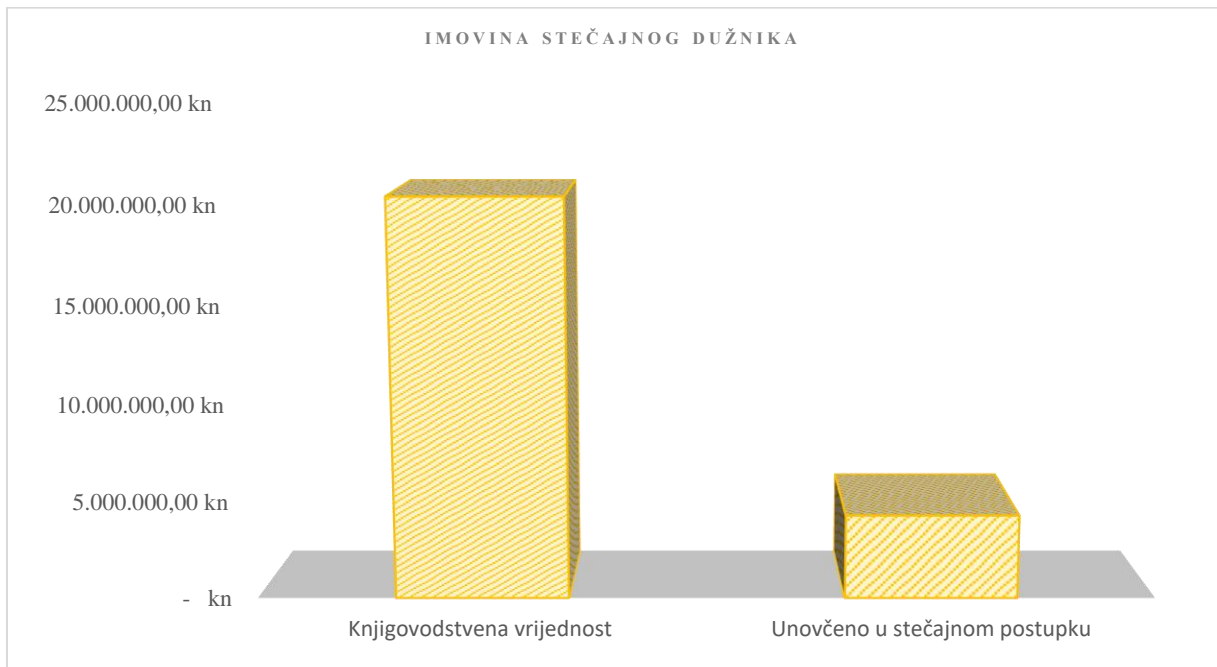
Tablica 19. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika C

	Knjigovodstvena vrijednost	Unovčeno u stečajnom postupku	Razlika
Imovina stečajnog dužnika	20.383.419,63 kn	4.303.867,50 kn	16.079.552,13 kn
	Knjigovodstvena vrijednost	Prijava tražbina	Razlika
Obveze stečajnog dužnika	24.568.212,91 kn	22.392.728,90 kn	2.175.484,01 kn
		OSTVARENI GUBITAK	13.904.068,12 kn

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Kao i u prethodna dva slučaja navedena tablica prikazana je grafikonima 22. i 23.

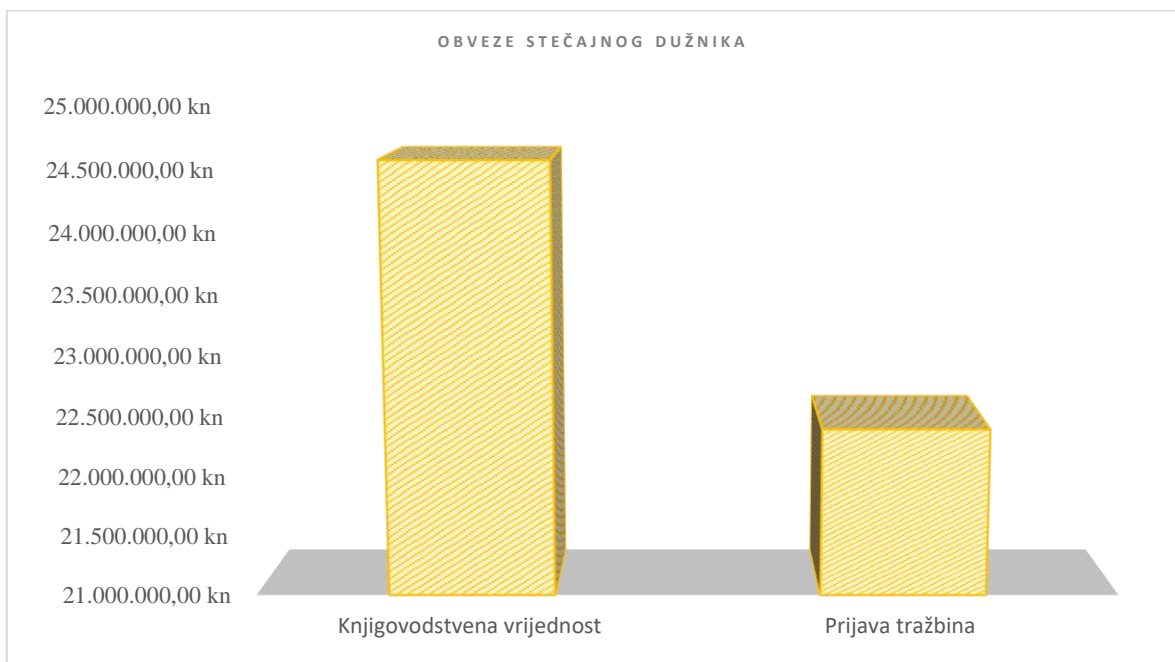
Grafikon 22. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika C

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 22. prikazuje knjigovodstvenu vrijednost stečajnog dužnika u iznosu od 20.383.419,63 kn i unovčenu vrijednost u stečajnom postupku u iznosu od 4.303.867,50 kn. Vidljiva je razlika u iznosu od 16.079.552,13 kn koja se javlja zbog precjenjivanja imovine.

Grafikon 23. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina stečajnog dužnika C

Izvor: Izradio autor na temelju knjigovodstvenih podataka dužnika C iz Osijeka

Grafikon 23. prikazuje knjigovodstvenu vrijednost ukupnih obveza stečajnog dužnik u odnosu na prijavljene tražbine dužnika. Vrijednost obveza precijenjena je za 2.175.484,01 kn s obzirom na to da je vrijednost u knjigovodstvenoj evidenciji 24.568.212,91 kn a prijavljene tražbine iznose 22.392.728,90 kn.

7. RASPRAVA

Cilj je ovog specijalističkog rada istražiti u kojoj su mjeri skriveni gubici i anticipirani dobiti zastupljeni u stečajnim postupcima te ispitati jesu li oni najprisutniji oblik manipuliranja financijskim informacijama u financijskim izvještajima na način da se precjenjuje imovina ili podcjenjuju obveze. U radu se istraživala i važnost usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti društva prije i za vrijeme stečaja, odnosno posljedice za društvo kada se učinci manipuliranja otkriju tek u stečajnom postupku. Istražujući navedeno primijećene su dvije nelogičnosti o kojima se može raspravljati.

Poduzetnici koji u knjigovodstvenim evidencijama imaju iskazane obveze za koje je nastupila zastara, a za koje nitko nije pokrenuo tužbu, ovrhu ili neki treći postupak naplate, iste trebaju otpisati u korist prihoda. Petarčić (2018: 51) objašnjava da tako iskazani prihod predstavlja oporezivi prihod koji se uključuje u poreznu osnovicu na poziciji 2. *Ukupni prihodi* obrasca *Prijave poreza na dobit*. Za svotu iskazanog prihoda s osnove otpisa obveza nije moguće smanjiti osnovicu za obračun poreza na dobitak. Otpis obveza kod obveznika koji plaćaju porez na dodanu vrijednost po obavljenim isporukama (izdanim računima) nema utjecaj na priznavanje pretporeza. Stoga porezni obveznici nakon izvršena otpisa ne moraju ispraviti prethodno priznati pretporez poreza na dodanu vrijednost. Međutim, mogu to učiniti kako bi vjerovnik ispravio obvezu za porez na dodanu vrijednost. Navedeno nije problem kada je riječ o trgovačkim društvima koja nisu u stečaju. Situacija je, ipak, drugačija kod društva u stečaju s obzirom na to da ona imaju značajan iznos nepodmirenih obveza koje treba iskazati kao prihod čime društva u stečaju ostvaraju značajnu dobit na koju treba obračunati i u konačnici platiti porez na dobit. Ovakvim se postupanjem prije svega ugrožava položaj vjerovnika jer se vrijednost stečajne mase proporcionalno smanjuje. U praksi se rijetko postupa na opisani način a pitanje nepodmirenih obveza trebalo bi urediti Zakonom o računovodstvu. Navedeno je pojašnjeno na slučajevima A, B i C.

Tablica 20. Prijava poreza na dobit društava A, B i C bez knjiženja otpisa obveza u kunama

Slučaj	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit / Gubitak	Porez na dobit
Slučaj A	989.188,14	194.120,42	795.067,72	0,00
Slučaj B	2.141.690,97	127.414,91	2.014.276,06	0,00
Slučaj C	89.505,49	2.487.440,08	- 2.397.934,59	0,00

Izvor: Izradio autor

Iz tablice 20. vidljiv je slučaj A u kojem se pri zaključenju stečaja iskazuje ukupan prihod u iznosu od 989.188,14 kn, ukupan rashod u iznosu od 194.120,42 kn i ostvarena dobit u iznosu od 795.067,72 kn. Budući da je društvo imalo prenesenih gubitaka iz prijašnjih godina, nije imalo obvezu platiti porez na dobit. Kad bi se navedena zaključna bilanca provela na prethodno opisan način, što prikazuje tablica 21., ukupni prihodi bili bi 3.910.007,66 kn, ukupni rashodi ostali bi nepromijenjeni a ostvarena dobit iznosila bi 3.715.887,24 kn. Na navedenu dobit bio bi obračunat porez na dobit u iznosu od 159.661,72 kn, za čiji bi iznos vjerovnici bili manje isplaćeni. Osim slučaja A prikazani su i slučajevi B i C u kojima je porez na dobit značajniji. Naime, provedbom otpisa obveza i njegovim knjiženjem u korist prihoda društvo B ostvarilo bi obvezu poreza na dobit u iznosu od 4.829.607,71 kn, dok bi društvo C ostvarilo obvezu poreza u iznosu od 3.261.066,00 kn. Za te bi iznose u ovim slučajevima vjerovnici bili manje isplaćeni.

Tablica 21. Prijava poreza na dobit društava A, B i C nakon knjiženja otpisa obveza u kn

Slučaj	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit / Gubitak	Porez na dobit
Slučaj A	3.910.007,66 (989.188,14 + ZS 2.920.819,52)	194.120,42	3.715.887,24	159.661,72
Slučaj B	61.033.952,18 (2.141.690,97 + ZS 58.892.261,21)	127.414,91	60.906.537,27	4.829.607,71
Slučaj C	19.069.818,61 (89.505,49 + ZS 18.980.313,12)	2.487.440,08	16.582.378,53	3.261.066,00

Izvor: Izrada autora.

Sljedeća nelogičnost vezana je za stečajnu masu. Pravilnikom o porezu na dobit (NN br. 95/2005, 1/2020) obveznik poreza na dobit je i stečajna masa upisana u sudski registar. Navedena tvrdnja vrlo je dvojbeni iz razloga što često ne postoji kontinuitet u oporezivanju. Primjerice, stečajni postupak može biti završen 2017. godine, a stečajna masa upisana u trgovački sud 2019. godine što znači da ne postoji kontinuitet u oporezivanju jer se poslovne knjige nisu vodile od 2017. godine niti su se podnosili financijski izvještaji. U osnovi, narušeno je temeljeno računovodstveno načelo neograničenog vremenskog poslovanja. Navedeno je moguće regulirati na način da se akumulirani preneseni porezni gubici prenose kao da nije bilo prekida poslovanja, odnosno u ovom bi se slučaju Prijava poreza na dobit za 2019. godinu popunjavala koristeći prenesene gubitke ranijih godina bez obzira na spomenuti prekid.

8. ZAKLJUČAK

Stečajni postupak služi za skupno namirenje vjerovnika stečajnog dužnika na način da se unovči njegova imovina a prikupljena sredstva podjele vjerovnicima ili se iskoriste za saniranje problema koji su nastali lošim poslovanjem društva. Svrha ovog rada očituje se u činjenici da je autor već dugi niz godina u ulozi stečajnog upravitelja te konstantno nailazi na velike razlike između vrijednosti imovine i obveza na dan otvaranja stečajnog postupka i njegova zaključenja. Utjecaj navedenog istražio je tako što je tri slučaja iz prakse analizirao kroz knjigovodstveno stanje i stvarno stanje stečajnih dužnika. U stečajnom postupku imovina se unovčava po znatno manjim iznosima u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost. Ista je situacija i s obvezama koje se podmiruju u znatno manjem iznosu.

Stvaranje što povoljnije slike društva nužno je zbog privlačenja investitora, povećanja tržišne vrijednosti društva, povećanja cijene dionica i dobivanja kredita od banaka. Iz tih razloga uporaba kreativnog računovodstva sve je češća pa dovodi do manjih, ali i većih malverzacija financijskih izvještaja. Naime, manipuliranje financijskim izvještajima postalo je pravilo, a ne iznimka te se na taj način obmanjuju društvo, država i investitori. Navedene malverzacije lako je uočiti upravo stečajnim postupkom s obzirom na to da se knjigovodstvena vrijednost iskazuje po tržišnim vrijednostima. Ovim radom obrađena su tri primjera iz prakse u kojima je vidljivo nerealno iskazivanje imovine i obveza što je u konačnici dovelo do nemogućnosti podmirivanja vjerovnika.

Analizirane tablice sva tri slučaja jasno iskazuju značajno precjenjivanje vrijednosti ukupne imovine stečajnog dužnika i precijenjene obveze dužnika. Navedenim postupcima značajno se utjecalo na financijski rezultat. Osim što je navedena situacija nezakonita, takvim radnjama utjecalo se na stabilnost poslovanja društva što je u konačnici i dovelo do otvaranja stečajnog postupka. Uz tablice u kojima su iskazane knjigovodstvene i tržišne vrijednosti prikazane su i tablice i grafikoni u kojima je iskazan realni gubitak poslovanja analiziranih stečajnih dužnika.

U nastavku se analiziraju i pojašnjavaju postavljene hipoteze:

- *H1: Financijski izvještaji istinito i fer prezentiraju financijski položaj društva prije stečaja.* Prva hipoteza polazi od pretpostavke da društva istinito i fer iskazuju imovinu i obveze čime se na određeni način problematizira stupanj istinitosti financijskih izvještaja.

Analizom triju primjera iz prakse jasno je da se prva hipoteza u potpunosti odbacuje s obzirom na to da su uvidom u poslovne knjige otkriveni značajno veći gubici od onih iskazanih u poslovnim knjigama stečajnog dužnika zbog čega se ne može prihvatiti pretpostavka da financijski izvještaji počivaju na primjeni koncepta fer vrijednosti.

— *H2: U stečajnom postupku imovina se unovčava prema fer vrijednosti.* Hipoteza otvara pitanje iskazivanja vrijednosti imovine u stečajnom postupku. Naime, imovina se može iskazati metodom povijesnog troška ili metodom fer vrijednosti. Budući da u stečajnom postupku dolazi do unovčenja imovine, pretpostavka da se koristiti metoda fer vrijednosti pokazala se točnom, odnosno navedena se hipoteza prihvaća. Imovina društva u stečajnom postupku iskazana je po fer vrijednosti a unovčenjem imovine stečajnog dužnika ostvaraju se još manji iznosi od procijenjenih.

— *H3: Skriveni gubici i anticipirani dobitci najznačajniji su oblik manipuliranja u financijskim izvještajima.* Zadnja pretpostavka odnosi se na skrivene gubitke i anticipirane dobitke kao najznačajnije oblike manipuliranja u financijskim izvještajima što najčešće podrazumijeva tehnike precjenjivanja imovine uz istovremeno podcjenjivanje obveza radi utjecaja na financijski rezultat društva. Navedena se hipoteza također prihvaća s obzirom na to da su se sva tri slučaja temeljila upravo na nerealno iskazanim stavkama bilance. Sva imovina i sve obveze bile su precijenjene. Da je imovina bila realno iskazana, gubici poslovanja bili bi daleko veći zbog ispravka vrijednosti. Otpisom obveza ostvarili bi se i prihodi, ali ne tako značajni kao rashodi koji bi bili ostvareni realnim iskazivanjem imovine. O navedenom precjenjivanju i podcjenjivanju imovine i obveza pišu Petarčić (2021), Brkanić Pongračić (2021) i Cirkveni Filipović (2020), koji u svojim člancima detaljno opisuju knjiženja koja je potrebno napraviti kako bi se ovaj problem spriječio.

Nakon objašnjenja svih hipoteza i analiziranja postojećih tablica i grafikona zaključak specijalističkog rada je da porezni obveznici ne iskazuju istinito i fer imovinu i obveze društva. Navedeno se očituje kroz podcjenjivanje ili precjenjivanje pozicija bilance što između ostalog za posljedicu ima i pokretanje stečajnog postupka. Uzgred rečeno, precjenjivanjem imovine društva u bilanci stvara se kriva slika poslovanja jer se u stečajnom postupku ista iskazuje prema fer, to jest tržišnoj vrijednosti, a u konačnici se unovči za još manji iznos odnosno postignutu dražbenu vrijednost. Kako bi se navedeno spriječilo, potrebno je na dan popisa imovine i obveza

redovito vršiti procjenu vrijednosti dugotrajne imovine na način da se provede revalorizacija, da se sumnjiva i sporna potraživanja vrijednosno usklade i iskažu kao rashod te poslovne godine, a obveze koje se ne podmiruju i koje su starije od 3 godine otpišu i iskažu kao prihod te poslovne godine.

Ovim specijalističkim radom autor je dokazao važnost procjene vrijednosti dugotrajne imovine, važnost vrijednosnog usklađenja sumnjivih i spornih potraživanja, važnost otpisa obveza i priznavanja istih kao prihod, ali je svakako svjestan da ova tema nije završena niti je dovoljno istražena. Analizirani uzorak relativno je malen, ali je unatoč tomu ispunio svoju svrhu i poslužio dokazivanju željenog učinka. Kako bi dobiveni rezultati i u konačnici sama analiza bili što precizniji, poželjno je koristiti veći odnosno reprezentativniji uzorak. Osim analize temeljene na većem broju jedinica bilo bi zanimljivo analizirati i korake stečajnog postupka tijekom povijesti i sada, odnosno istražiti i napraviti vremensku analizu promjena stečajnog zakona u zakonodavnom smislu. Prijedlog novim istraživačima je, svakako, komparativno istraživanje stečajnog postupka u Republici Hrvatskoj i u svijetu, ne samo u teorijskom smislu, već i na primjerima iz prakse.

LITERATURA

1. American bankruptcy institute, A (Very) *Brief History of Bankruptcy and Debt in the West*, dostupno na: <https://www.abi.org/feed-item/a-very-brief-history-of-bankruptcy-and-debt-in-the-west> [pristupljeno 5. srpnja 2022.]
2. Bartulović, Ž., Bodul, D., Vuković, A. (2013). *Pravnopovijesni i poredbenopravni prikaz razvoja stečajnog postupka*. Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka
3. Belak, V. (2011). *Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo – Borba protiv prijevare*. Belak excellens d.o.o., Zagreb.
4. Biblija govori..., dostupno na: <http://biblija.biblija-govori.hr/glava.php?knjiga=ponovljeni%20zakon&prijevod=sve&glava=15> [pristupljeno 2. srpnja 2022.]
5. Bosanac, N. i Palić, V. (2004). *Pravni razlozi stečaja trgovačkih društava u Hrvatskoj i nekim tranzicijskim zemljama*. Grafika, Osijek.
6. Brkanić Pongračić, S. (2021). *Računovodstveno i porezno motrište vrijednosnog usklađenja zaliha*. Računovodstvo, revizija i financije br. 11/2021, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-21300/> [pristupljeno 15. srpnja 2022.]
7. Cindori, V. (2001). *Računovodstveno-revizijska problematika financijskih izvještaja dioničkih društava pred stečajem*, Tiskano izdanje - Revizija br. 8/2001.
8. Cirkveni Filipović, T. (2018). *Računovodstvo revalorizacije dugotrajne materijalne imovine*. Računovodstvo, revizija i financije br. 7/2018, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-18694/> [pristupljeno 9. kolovoza 2022.]
9. Cirkveni Filipović, T. (2020). *Predaja financijskih i poreznih izvješća kod statusnih promjena, likvidacije, stečaja i prestanka društva*. Računovodstvo, revizija i financije br. 8/2020., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-20337/> [pristupljeno 2. kolovoza 2022.]
10. Cirkveni Filipović, T. (2022). *Računovodstvo revalorizacije nekretnina*. Računovodstvo, revizija i financije br. 8/2022, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-14932/> [pristupljeno 24. kolovoza 2022.]
11. Čuveljak, J. (2006). *Rokovi za podizanje tužbe za pobijanje pravnih radnji u stečajnom postupku*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/clanak/59448> [pristupljeno 21. srpnja 2022.]

12. Državni zavod za statistiku, *Poslovni subjekti: registracije i stečajevi*. dostupno na: https://web.dzs.hr/Hrv/Covid-19/poslovni_subjekti.html [pristupljeno 3. kolovoza 2022.]
13. Eurostat. *Quarterly registrations of new businesses and declarations of bankruptcies – statistics*. dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_registrations_of_new_businesses_and_declarations_of_bankruptcies_-_statistics#Quarterly_comparison_by_Member_State [pristupljeno 3. kolovoza 2022.]
14. Financijska agencija. *Pregled zbirnih podataka iz sustava predstečajnih nagodbi*. dostupno na: <https://www.fina.hr/-/pregled-zbirnih-podataka-iz-sustava-predstečajnih-nagodbi> [pristupljeno 29. srpnja 2022.]
15. Garašić, J. (2001). *Sadržaj stečajnog plana*. u: Barbić, J., Dika, M., Garašić, J. (ur.), *Novosti u stečajnom pravu*, Organizator, Zagreb.
16. Garašić, J. (2017). *Najznačajnije novine stečajnog zakona iz 2015. godine*. Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/178127> [pristupljeno 10. srpnja 2022.]
17. Grubeša Z. (2011). *Stečajni postupak i primjer računovodstvenog praćenja društva u stečaju*. Tiskano izdanje – Računovodstvo i financije br. 10/2011.
18. Habek, M. (1999). *Računovodstvo društva u stečaju i likvidaciji*. Tiskano izdanje – Računovodstvo revizija i financije br. 10/1999.
19. Hrastinski Jurčec, Lj. (2007). *Pravni položaj stečajnoga upravitelja u stečajnim postupcima. Ovrha i stečaj – aktualnosti zakonodavstva i sudske prakse*. Inženjerski biro, Zagreb.
20. Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5725> [pristupljeno 21. srpnja 2022.]
21. Hrvatski jezični portal, dostupno na <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> [pristupljeno 21. srpnja 2022.]
22. Hrvatski sabor. *Izješće predsjednika Vrhovnog suda*, dostupno na: <https://www.sabor.hr/hr/izvjesce-predsjednika-vrhovnog-suda-republike-hrvatske-ostanju-sudbene-vlasti-za-2021-godinu> [pristupljeno 14. kolovoza 2022.]
23. Jones, M. (2008). *Creative Accounting, Fraud and Accounting Scandals*
24. Jurić, Đ. (2021). *Vrijednosna usklađenja i otpis potraživanja od kupaca*. Računovodstvo, revizija i financije br. 11/2021, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-19705/> [pristupljeno 13. kolovoza 2022.]

25. Kazneni zakon. NN br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon> [pristupljeno 29. srpnja 2022.]
26. Kovač, V. (2016). *Imenovanje, ovlast i dužnosti stečajnog upravitelja prema odredbama Stečajnog zakona*. Pravo i porezi br. 6/2015, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-17069/> [pristupljeno 1. kolovoza 2022.]
27. Margetić, L, Sirotković, H., i Bartulović, Ž. (1989). *Vrela iz pravne povijesti naroda SFR Jugoslavije*. Pravni fakultet, Rijeka.
28. Međunarodni računovodstveni standardi, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1993_04_36_672.html [pristupljeno 13. kolovoza 2022.]
29. Ministarstvo pravosuđa. e-Oglasna ploča. dostupno na: <https://e-oglasna.pravosudje.hr/o-e-oglasnoj> [pristupljeno 12. kolovoza 2022.]
30. Odbor za standarde financijskog izvještavanja. *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja*. dostupno na: <https://www.osfi.hr/Default.aspx?sid=137&p=1&salt=3610> [pristupljeno 6. kolovoza 2022.]
31. Strnišćak Tomislav. *Razlučni vjerovnik u stečajnom postupku*. dostupno na: <https://www.odvjetnik-strniscak.hr/strucni-clanci/razlucni-vjerovnik-u-stecajnom-postupku/> [pristupljeno 7. kolovoza 2022.]
32. Opći porezni zakon. NN br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 42/20. dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/100/Op%C4%87i-porezni-zakon> [pristupljeno 2. kolovoza 2022.]
33. Petarčić I. (2018). *Računovodstvo otpisa obveza*. Računovodstvo, revizija i financije br. 11/2020, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-18900/> [pristupljeno 9. rujna 2022.]
34. Petarčić I. (2020). *Računovodstvo otpisa i usklađenja obveza*. Računovodstvo, revizija i financije br. 11/2020, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-20501/> [pristupljeno 7. kolovoza 2022.]
35. Petarčić, I. (2021). *Otpis obveza prema dobavljačima*. Računovodstvo, revizija i financije br. 8/2021, dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-21130/> [pristupljeno 8. kolovoza 2022.]
36. Pravilnik o porezu na dobit. NN br. 95/2005 i 1/2020, dostupno na: https://narodne-novine.nnkd.hr/clanci/sluzbeni/2005_08_95_1885.html [pristupljeno 8. kolovoza 2022.]
37. Resnick, A., Sommer H. (2009). *Collier on Bankruptcy*. New Providence.

38. Sajter, D. (2008). *Ekonomski aspekti stečaja i restrukturiranja u stečaju*. Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet u Osijeku, dostupno na: <https://www.bib.irb.hr/377526> [pristupljeno 3. srpnja 2022.]
39. Sajter, D. (2014). *Stečaj – okvir za malverzacije ili za namirenje vjerovnika i rehabilitaciju povjerenja*. Ekonomski pregled.
40. Sirotković, H., Margetić, L. (1990). *Povijest države i prava naroda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije*. Školska knjiga, Zagreb.
41. McNally D. (2012). Pouke iz Grčke: Demokracijom protiv dužničkog ropstva, dostupno na: <http://slobodnifilozofski.com/2012/05/david-mcnally-pouke-iz-grcke.html> [pristupljeno 4. srpnja 2022.]
42. Naser, K. (1993). *Creative Financial Accounting: Its Nature and Use*. Hemel Hempstead, Prentice Hall.
43. Stečajni zakon. NN br. 71/15, 104/17, 36/22. dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/160/Ste%C4%8Dajni-zakon> [pristupljeno 2. srpnja 2022.]
44. Sudačka mreža. *Osnovno o stečaju*, dostupno na: <http://www.sudacka-mreza.hr/web-tecaj.aspx?G1=&G2=osnovno-ste%C4%8Daj> [pristupljeno 5. srpnja 2022.]
45. Tomas Živković, I., Bodul, D., Tomas, N., (2014). *Pitanja pravnog transplantiranja stečajnog zakonodavstva: kolizija pravne tradicije i ekonomskih čimbenika*. Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
46. Uredba o kriterijima i načinu obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima, NN br. 105/2015 dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_10_105_2049.html [pristupljeno 20. srpnja 2022.]
47. Vidović A., Vuk, J. (2022). *Prikaz zadnjih izmjena i dopuna Stečajnog zakona*. Računovodstvo, revizija i financije br. 5/2022., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-21740/> [pristupljeno 4. kolovoza 2022.]
48. Viduka B., Kalčićek I. (2020). *GFI poduzetnika u slučajevima stečaja, likvidacije, statusne promjene, postupka prestanka društva bez likvidacije*, TEB poslovno savjetovanje br. 10/2020., dostupno na: <https://www.teb.hr/novosti/2020/gfi-poduzetnika-u-slucajevima-tecaja-likvidacije-statusne-promjene-postupka-prestanka-drustva-bez-likvidacije-te-podruznicu-inozemnih-osnivaca/> [pristupljeno 9. kolovoza 2022.]
49. Viduka B., Kalčićek I. (2022). *Financijsko izvješćivanje poduzetnika u slučajevima stečaja, likvidacije, statusnih promjena, postupka brisanja društva bez likvidacije te*

- podružnica inozemnih osnivača*. Računovodstvo, revizija i financije br. 6/2022., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-21779/> [pristupljeno 2. kolovoza 2022.]
50. Vlada Republike Hrvatske. *Zakon o procesu izvanredne uprave polučio uspjeh, odgovornom reakcijom spriječili smo krizu gospodarstva*. dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/zakon-o-procesu-izvanredne-uprave-polucio-uspjeh-odgovornom-reakcijom-sprijecili-smo-krizu-gospodarstva/24644> [pristupljeno 26. rujna 2022.]
51. Vuk, J. (2021). *Računovodstvo skraćenoga stečajnog postupka*. Računovodstvo, revizija i financije br. 4/2021., dostupno na: <https://www.rrif.hr/clanak-20876/> [pristupljeno 15. srpnja 2022.]
52. Vuković, A., Bodul, D. (2012). *Stečajno zakonodavstvo u tranziciji - komparativni osvrt, hrvatski izazovi i potencijalna rješenja*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Split.
53. Zakon o porezu na dobit. NN br. 177/2004, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_12_177_3067.html [pristupljeno 20. srpnja 2022.]
54. Zakon o postupku izvanredne uprave u trovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku. NN br. 32/2017, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/905/Zakon-o-postupku-izvanredne-uprave-u-trgovalnim-društvima-od-sistemskog-značaja-za-Republiku-Hrvatsku> [pristupljeno 26. rujna 2022.]
55. Zakon o računovodstvu. NN br. 78/2015, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html [pristupljeno 20. srpnja 2022.]
56. Zakon o trgovini. NN br. 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13, 30/14, 32/19, 98/19, 32/20. dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/175/Zakon-o-trgovini> [pristupljeno 9. rujna 2022.]
57. Zenzerović, R., Peruško, T. (2006). *Kratki osvrt na modele za predviđanje stečaja*. Economic research – Ekonomska istraživanja, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/21495> [pristupljeno 8. srpnja 2022.]

Popis grafikona

Grafikon 1. Otvoreni stečajevi trgovačkih društava od 2017. do 2022. godine.....	13
Grafikon 2. Stečajevi poslovnih subjekata od 2017. do 2022. godine po djelatnostima Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007	13
Grafikon 3. Registracija poslovnih subjekata i pokrenutih stečajnih postupaka od 2015. do 2022. godine	17
Grafikon 4. Pokrenuti stečajni postupci u Europskoj uniji i eurozoni od 2018. do 2022. godine (usporedba s prethodnim kvartalom).....	18
Grafikon 5. Pokrenuti stečajni postupci prema djelatnostima u Europskoj uniji 2015. - 2022. godine (2015=100)	19
Grafikon 6. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka.....	49
Grafikon 7. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka	50
Grafikon 8. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka	52
Grafikon 9. Dugoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka.....	53
Grafikon 10. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda.....	54
Grafikon 11. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda	56
Grafikon 12. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda	58
Grafikon 13. Dugoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda.....	59
Grafikon 14. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka.....	60
Grafikon 15. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka.....	62
Grafikon 16. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka.....	63
Grafikon 17. Dugoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka.....	64
Grafikon 18. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika A	67
Grafikon 19. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina dužnika A	68
Grafikon 20. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika B	69
Grafikon 21. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina stečajnog dužnika B	70
Grafikon 22. Knjigovodstvena i unovčena vrijednost imovine stečajnog dužnika C	72
Grafikon 23. Knjigovodstvena vrijednost ukupnih obveza i prijavljena vrijednost tražbina stečajnog dužnika C	72

Popis slika

Slika 1. Definiranje područja kreativnog računovodstva prema fleksibilnosti primjene računovodstvenih propisa.....	40
--	----

Popis tablica

Tablica 1. Zbirni pregled predmeta prema iznosu prijavljenih obveza od 1. 10. 2012. do 25. 10. 2021.....	14
Tablica 2. Zbirni pregled predmeta za koje je prihvaćen plan financijskog restrukturiranja ili sklopljena nagodba od 1. 10. 2012. do 25. 10. 2021. godine	15
Tablica 3. Pregled kretanja predmeta trgovačkih sudova po vrstama predmeta	16
Tablica 4. Vrijednost unovčene stečajne mase u kunama i nagrada u postotku	31
Tablica 5. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka	48
Tablica 6. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika A iz Osijeka.....	49
Tablica 7. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka.....	51
Tablica 8. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika A iz Osijeka	52
Tablica 9. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda.....	54
Tablica 10. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda.....	55
Tablica 11. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavenskog Broda.....	56
Tablica 12. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika B iz Slavenskog Brod.....	58
Tablica 13. Dugotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka	60
Tablica 14. Kratkotrajna imovina stečajnog dužnika C iz Osijeka	61
Tablica 15. Kratkoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka	62
Tablica 16. Kapital i dugoročne obveze stečajnog dužnika C iz Osijeka	64
Tablica 17. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika A	67
Tablica 18. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika B.....	69
Tablica 19. Iskazivanje stvarno nastalog gubitka u poslovanju stečajnog dužnika C.....	71
Tablica 20. Prijava poreza na dobit društava A, B i C bez knjiženja otpisa obveza	74
Tablica 21. Prijava poreza na dobit društava A, B i C nakon knjiženja otpisa obveza.....	75

Popis kratica

COVID-19 – bolest uzrokovana koronavirusom

DZS – Državni zavod za statistiku

EUROSTAT – Statistički ured Europskih zajednica

FINA – Financijska agencija

IV – ispravak vrijednosti

NN – Narodne novine

OPG – Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

OPZ – Opći porezni zakon

PDV – Porez na dodanu vrijednost

RUC – razlika u cijeni